



СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

ОПШТИНЕ БАЧКА ПАЛАНКА

Година XLIV
Број 19/2009

Бачка Паланка
7. новембар 2009. године



Скупштина општине Бачка Паланка

Стратегија развоја Општине Бачка Паланка 2010–2014. године

Израду Стратешког плана Општина Бачка Паланка реализује у сарадњи са
Ресурс центром за развој "АЛФА" из Новог Сада
Израду стратегије финансијски подржао Покрајински секретаријат за
локалну самоуправу и међуопштинску сарадњу ИВ АПВ

Тим за развој стратегије

Бачка Паланка
октобар 2009.

САДРЖАЈ

1. УВОД

- 1.1. УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ
- 1.2. САСТАВ ОПШТИНСКОГ САВЕТА И СЕКТОРСКИХ ГРУПА У ИЗРАДИ СТРАТЕГИЈЕ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ БАЧКА ПАЛАНКА
 - 1.2.1. Захвалност учесницима
- 1.3. МЕТОДОЛОШКО - ИНФОРМАТИВНА ПОДЛОГА
- 1.4. ПОТРЕБА ЗА ИЗРАДОМ СТРАТЕШКОГ ПЛАНА

2. ВИЗИЈА РАЗВОЈА ОПШТИНЕ

3. МИСИЈА ОПШТИНЕ

4. ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ НА КОЈИМА СЕ ЗАСНИВА СТРАТЕГИЈА

5. АНАЛИЗА КОНТЕКСТА

6. СИТУАЦИОНА АНАЛИЗА

- 6.1. АНАЛИЗА СТАЊА
- 6.2. АНАЛИЗА ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА

7. СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ РАЗВОЈА

8. СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТИ – задаци по областима

8.1. ПРИВРЕДА И РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ

- 8.1.1. Анализа сектора
- 8.1.2. Дефинисање проблема и дијагноза стања у сектору
- 8.1.3. Закључци
- 8.1.4. Препоруке и стратешке интервенције
- 8.1.5. Стратешки и специфични циљеви
- 8.1.6. Специфични задаци-очекивани резултати у сектору

8.2. ТУРИЗАМ

- 8.2.1. Анализа сектора
- 8.2.2. Дефинисање проблема и дијагноза стања у сектору
- 8.2.3. Закључци
- 8.2.4. Препоруке и стратешке интервенције
- 8.2.5. Стратешки и специфични циљеви
- 8.2.6. Специфични задаци- очекивани резултати у сектору

8.3. ПОЉОПРИВРЕДА

- 8.3.1. Анализа сектора
- 8.3.2. Дефинисање проблема и дијагноза стања у сектору
- 8.3.3. Закључци
- 8.3.4. Препоруке и стратешке интервенције
- 8.3.5. Стратешки и специфични циљеви
- 8.3.6. Специфични задаци-очекивани резултати у сектору

8.4. КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ И ИНФРАСТРУКТУРА

- 8.4.1. Анализа сектора
- 8.4.2. Дефинисање проблема и дијагноза стања у сектору
- 8.4.3. Закључци

- 8.4.4. Препоруке и стратешке интервенције
- 8.4.5. Стратешки и специфични циљеви
- 8.4.6. Специфични задаци-очекивани резултати у сектору

8.5. ОМЛАДИНА И СПОРТ

- 8.5.1. Анализа сектора
- 8.5.2. Дефинисање проблема и дијагноза стања у сектору
- 8.5.3. Закључци
- 8.5.4. Препоруке и стратешке интервенције
- 8.5.5. Стратешки и специфични циљеви
- 8.5.6. Специфични задаци-очекивани резултати у сектору

8.6. ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА

- 8.6.1. Анализа сектора
- 8.6.2. Дефинисање проблема и дијагноза стања у сектору
- 8.6.3. Закључци
- 8.6.4. Препоруке и стратешке интервенције
- 8.6.5. Стратешки и специфични циљеви
- 8.6.6. Специфични задаци-очекивани резултати у сектору
- 8.6.7. Медији

8.7. ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

- 8.7.1. Анализа сектора
- 8.7.2. Дефинисање проблема и дијагноза стања у сектору
- 8.7.3. Закључци
- 8.7.4. Препоруке и стратешке интервенције
- 8.7.5. Стратешки и специфични циљеви
- 8.7.6. Специфични задаци-очекивани резултати у сектору
- 8.7.7. Социјална заштита

8.8. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЕКОЛОГИЈА

- 8.8.1. Анализа сектора
- 8.8.2. Дефинисање проблема и дијагноза стања у сектору⁷
- 8.8.3. Закључци
- 8.8.4. Препоруке и стратешке интервенције
- 8.8.5. Стратешки и специфични циљеви
- 8.8.6. Специфични задаци-очекивани резултати у сектору

9 УПРАВА ОПШТИНЕ БАЧКА ПАЛАНКА

10 АРАНЖМАНИ ЗА ПРИМЕНУ

11 РЕСУРСИ ПОТРЕБНИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ

12 ПЛАН ПРАЋЕЊА И ОЦЕНА УСПЕШНОСТИ

13. ПЛАН КОМУНИКАЦИЈА – представљања у јавности

14. АНЕКСИ

- 14.1. Анекс 1. Акциони планови
- 14.2. Анекс 2. Повезаност са националним/покрајинским/регионалним стратешким документима
- 14.3. Анекс 3. Повезаност са другим стратешким документима општине
- 14.4. Анекс 4. Мапа ресурса

177

На основу члана 38. тачка 6. Статута Општине Бачка Паланка (Службени лист Општине Бачка Паланка" број 17/2009), Скупштина општине Бачка Паланка на својој 20. седници, одржаној дана 03. новембра 2009. године, донела је

О Д Л У К У
о усвајању Стратегије развоја Општине Бачка Паланка за период
2010–2014. године

Члан 1.

Усваја се Стратегије развоја Општине Бачка Паланка за период 2010–2014. године, у предложеном тексту.

1. УВОД у документ "СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ОПШТИНЕ БАЧКА ПАЛАНКА"

1.1. УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ:

Поштовани суграђани,

Наша Општина је кренула у спровођење Пројекта израде стратешког плана развоја за наредни период. Планирање развоја општине базира се на анализи друштвеног и економског стања, као и стања околине. Стратешко планирање тражи укључење различитих заинтересованих страна, шире јавности из разних области живота и рада. У изради учествују грађани, цивилне организације, интересне заједнице и политички фактори укључујући стручњаке из одређених области како би дефинисали стратегију развоја за временске периоде, а у циљу израде пројекта одрживог развоја наше средине.

Планирање развоја општине је процес у којем идеје за будућност одређују пут којим треба ићи обликујући при том активности и дефинишући оне задатке и она средства која су реално потребна да се оствари планирано. Задатак стратегије развоја општине јесте да пружи визију будућности, визију развоја, решење друштвених, економских, институционалних проблема и проблема околине, покаже могућност прилагођавања трендовима развоја како у земљи тако и у свету, да помогне у доношењу одлука за најцелисходнија решења и што ефикасније коришћење ресурса. Стратегија развоја општине треба да буде водила у одлучивању, важан је предуслов за успешно управљање, пројектно планирање и добијање финансијске подршке од Европске Уније и њених фондова, стварајући предуслове за учествовање у програмима развоја региона којима наша средина припада. Стратегија развоја општине кроз остварење планираног доводи до хармонизације интереса разних групација друштва и грађана.

МИ ИМАМО ЦИЉ

Поред објективних тешкоћа, препрека у развоју наше општине јесте и недостатак развојних планова, урбанистичких планова детаљне регулације, као и свеопштих услова за веће привлачење домаћих и страних инвестиција.

Грађани општине Бачка Паланка су отворени, толерантни и марљиви у раду, уз природна богатства и планове развоја заједно могу побољшати ситуацију у општини, услове живота и рада.

Наше стварне вредности и предности које имамо су основа на којој се гради наш план развоја. Визија нашег развоја је реална и остварљива. Због будућности наше деце ми не смемо бити пасивни посматрачи садашњости. Зато ћемо успети јер верујемо у успех. Хоћемо и можемо, заједно у акцији за локалну заједницу по мери својих грађана.

С великим поштовањем,

Председник Општине Бачка Паланка
Коста Стакић, dipl ess

1.2. САСТАВ ОПШТИНСКОГ САВЕТА И СЕКТОРСКИХ ГРУПА У ИЗРАДИ

СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ БАЧКА ПАЛАНКА:

Општински Савет за развој је конституисан 06.02.2009. год. Чланове Савета је предложио председник Општине Бачка Паланка, у сарадњи са сарадницима на пројекту. Предложени чланови Савета су делегирани од стране својих предузећа и установа, чиме је испоштован демократски принцип у њиховом одређивању. Општински Савет за развој броји 35 чланова. На првој седници Савета именовани су председник Савета – Александар Борковић и заменик председника Савета – Ратко Покушевски. Улога Савета је саветодавна, а основни задаци су да усвоји методологију, донесе визију и мисију развоја, усвоји закључке секторских група, утврди нацрт стратешког документа, учествује у јавним расправама и на крају упути стратегију локалном парламенту на усвајање.

На другој седници Савета, одржаној 26.02.2009. год., Општински Савет за развој је донео одлуку о формирању секторских група, као и именовање руководиоца истих. Одлучено је да се формира осам секторских група.

САСТАВ ОПШТИНСКОГ САВЕТА ЗА РАЗВОЈ:

Александар Борковић – "Пословни клуб" Бачка Паланка
Александар Матић – Демократска странка Србије
Бошко Мијатовић – ДОО "Синтелон рагс" Бачка Паланка
Бранка Гајић – Центар за социјални рад Бачка Паланка
Веселин Весковић – ДОО "Таркет" Бачка Паланка
Дејан Станојевић – АД "Подунавље" Челарево
др Милан Нешић – Спортски савез општине Бачка Паланка
Драган Перић – Национална служба за запошљавање
Драган Станимировић – ДОО "Екомил" Бачка Паланка
Ђорђе Ђуричић – ДДОР "Нови Сад" АД Бачка Паланка
Јован Шијаков – МЗ "Дунав" Бачка Паланка
Милан Свиларов – "Еко-инвест" ДОО – Бачка Паланка
Миленко Крнета – ЈКП "Комуналпројект" Бачка Паланка
Милорад Јовић – Дом здравља "Др Младен Стојановић" Бачка Паланка

Милош Марцикић – Општинско веће
Милутин Марчета – "Опште удружење предузетника" Бачка Паланка
мр Мирослав Сићевић – Српска радикална странка
Мирослав Станић – Водопривредно предузеће "Дунав" АД Бачка Паланка
Мирослава Живић – ЈП "Стандард" Бачка Паланка
Мита Лачански – Општинско веће
Митар Калајџић – "Аматерско позориште" Бачка Паланка
Михаило Стоисављевић – ДОО "Таркетт" Бачка Паланка
мр Бранислав Фодора – Средња стручна школа Др Радивој Увалић"
Никола Вуковљак – Гимназија 20. октобар" Бачка Паланка
Никола Павичић – АД "Синтелон" Бачка Паланка
Павле Почуч – Туристичка организација Општине Бачка Паланка
Петар Сабљић – МЗ "Нова Гајдобра"
Ратко Покушевски – Еуротерм" ДОО Челарево
Светлана Ђуретић – ЈП "Културни центар Бачка Паланка"
Светозар Томић – АД Недељне новине" Бачка Паланка
Слободан Вулетић – ДОО "Карлсберг Србија" Челарево
Слободан Шкорић – "Пословно-производни центар – Бачка Паланка" АД
Споменка Роквић – Заменик председника општине
Страхиња Којић – ДОО "Еко-инжињеринг" Бачка Паланка
Чедо Прашка – АД "Нектар" Бачка Паланка

ЧЛАНОВИ ОПШТИНСКОГ ПРОЈЕКТНОГ ТИМА:

Слободан Антонић – руководиоца пројекта, помоћник председника општине Бачка Паланка

Дејан Рајшп – координатор пројекта – Општинска управа општине Бачка Паланка"

Ранко Блануша – администратор пројекта – Општинска управа општине Бачка Паланка"

Руководиоца Општинског пројектног тима је делегирао председник општине Бачка Паланка, Коста Стакић, да надзире цео пројекат, пружа подршку и активно учествује у свим дешавањима око израде пројекта.

1. СЕКТОРСКА ГРУПА ЗА ПРИВРЕДУ И РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ

Ђорђе Ђуричић – лидер секторске групе, "ДДОР Нови Сад" АД
Александар Богуновић - ЈП "Стандард"
Веселин Весковић - "Таркет д.о.о."
Драган Перић - "Национална служба за запошљавање"
Миливоје Кујунџић - "Лука – Бачка Паланка" АД
Милутин Марчета - "Опште удружење предузетника"
мр Мирослав Сићевић - Српска радикална странка
Мирослав Станић - "Водопривредно предузеће Дунав" АД
Слободан Шкорић - "Пословно-производни центар – Бачка Паланка" АД
Стеван Петровић - "Комерцијална банка"

2. СЕКТОРСКА ГРУПА ЗА ТУРИЗАМ

Павле Почуч - лидер секторске групе, "Туристичка организација Општине Бачка Паланка

Дарина Ђукић - Туристичка организација Општине Бачка Паланка

Еди Черге - АД "Турист"

Зоран Баћина - "Општинска управа Општине Бачка Паланка"

Миле Кременовић - ВУ "Карађорђево"

Наталија Кавгић - "Г-17 плус"

Слободан Цветић - Демократска странка Србије

3. СЕКТОРСКА ГРУПА ЗА ПОЉОПРИВРЕДУ

Стеван Бељански - лидер секторске групе, ОЗЗ "Агроном" – Деспотово

Александар Црњански - ОЗЗ "Агроном" – Деспотово

Александар Милошев - "ДДОР Нови Сад" АД

Драган Секички - Самостални пољопривредни произвођач

Ђорђе Крнајац - ОЗЗ "Ливаде" - Товаришево

Јанко Склабински - ОЗЗ "Панонија" - Силбаш

Мате Ловрић - АД "Будућност" - ДОО "Нектар"

Мита Лачански - Члан "Општинског већа" задужен за пољопривреду

Стевица Игњатов - СТР Пољопривредна аптека "Липа плус"

Тимослава Влаовић - "Општинска управа Општине Бачка Паланка"

4. СЕКТОРСКА ГРУПА ЗА КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ И ИНФРАСТРУКТУРУ

Милан Свиларов – лидер секторске групе, Еко – инвест" ДОО

Богуновић Александар – ЈП "Стандард"

Бранислав Јовић – ДОО "Домона"

Горан Медаревић – Демократска странка

Дејан Шкорић – ЈП "Стандард"

Љубомир Милојевић – ЈП СРЦ "Тиквара"

Милан Радовић – ДОО "Градис дом"

Миленко Крнета - ЈКП "Комуналпројект"

Милорад Мијатовић – ЈП "Електровојводина"

Мирослав Бајац – ЈП "Стандард"

Мирослав Станић – Водопривредно предузеће "Дунав" АД

мр Сунчица Вјештица – ДОО "Таркетт"

Перо Мијановић – ЈКП "Комуналпројект"

Петар Сабљић – МЗ "Нова Гајдобра"

Ратко Покушевски – "Еуротерм" ДОО

Страхиња Којић – ДОО "Еко-инжињеринг"

5. СЕКТОРСКА ГРУПА ЗА ОМЛАДИНУ И СПОРТ

Милан Бељански – лидер секторске групе, Средња стручна школа "Др Радивој Увалић"

Александар Богуновић – ГКУД "Коста Абрашевић"

Биљана Бобић – Председница Савета за омладину

Душан Јованов – ОШ "Милета Протић" Товаришево
др Милан Нешић – "Спортски савез општине"
Југослава Родић – Фитнес клуб "Релакс"
Мирослав Мика Родић – "Кајак клуб Синтелон"
мр Бранислав Фодора – Средња стручна школа "Др Радивој Увалић"
Павле Почуч - "Туристичка организација Општине Бачка Паланка"
Светлана Панин – ЈП "Радио БАП"
Споменка Роквић – Заменик председника Општине Бачка Паланка
Томислав Ђуретић – "Друштво педагога физичке културе"

6. СЕКТОРСКА ГРУПА ЗА ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРУ

мр Небојша Кузмановић – лидер секторске групе, Општинска управа Општине Бачка Паланка

Биљана Радовић – Гимназија "20. октобар"
Валентин Грња – Савез аматера општине Бачка Паланка
Весна Јовицки – Предшколска установа "Младост"
Ковиљка Добрић – Народна библиотека "Вељко Петровић"
Ненад Еречковић – "Драмски студио"
Никола Вуковљак – Гимназија "20. октобар"
Предраг Вулетић – ЈП "Радио БАП"
Татјана Милидраговић – ОШ "Десанка Максимовић"
Светлана Панин – ЈП "Радио БАП"
Радован Шуња – професор у пензији

7. СЕКТОРСКА ГРУПА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ И СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ

Др Борислав Јовић – лидер секторске групе, Дом здравља "Др Младен Стојановић" Бачка Паланка

Бранка Гајић – "Центар за социјални рад"
Др Анђа Шињик - Дом здравља "Др Младен Стојановић" - Бачка Паланка
Др Драгана Пилиповић - Дом здравља "Др Младен Стојановић" - Бачка Паланка
Др Љиљана Рађеновић - Дом здравља "Др Младен Стојановић" - Бачка Паланка
Др Мирјана Валан - Дом здравља "Др Младен Стојановић" - Бачка Паланка
Др Мирјана Иванов - Дом здравља "Др Младен Стојановић" - Бачка Паланка
Нада Јулинац – "Геронтолошки центар" Бачка Паланка
Др Славица Гутић - Дом здравља "Др Младен Стојановић" - Бачка Паланка

8. СЕКТОРСКА ГРУПА ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЕКОЛОГИЈУ

мр Сунчица Вјештица – лидер секторске групе, ДОО "Таркетт"
Биљана Маљковић – "Унигранд" и "Грандгрууп"
Ђуро Карановић – ЈКП "Комуналпројект"
Звездана Николић Тиљак - "Општинска управа Општине Бачка Паланка"
Јелена Тица, дипл. инг заштите животне средине
Константин Карановић - "Општинска управа Општине Бачка Паланка"
Маја Будимир, дипл. инг заштите животне средине
Милан Телебак – ДОО "ЕКО-ПРО"
Мићо Покушевски – МЗ "Челарево"

мр Зоран Продић – ЈП "Војводинашуме"

Радмила Грубор – ДОО "Таркетт"

Светлана Недимовић - "Општинска управа Општине Бачка Паланка" - волонтер

Симо Бошњак – ОЗЗ "Ловренац" - Младеново

1.2.1. ЗАХВАЛНОСТ УЧЕСНИЦИМА/ЦАМА У ПРОЦЕСУ ИЗРАДЕ ОВОГ ДОКУМЕНТА

Савет за израду Стратегије развоја Општине Бачка Паланка најискреније се захваљује свим учесницима у изради наведеног документа.

Посебну захвалност дугујемо грађанима наше општине и свим људима добре воље који су у последњих годину дана активно помагали стварање овог најважнијег документа за развој наше општине.

1.3.МЕТОДОЛОШКО-ИНФОРМАТИВНА ПОДЛОГА



1.4. ПОТРЕБА ЗА ИЗРАДОМ СТРАТЕШКОГ ПЛАНА

Транзициони процеси, промена политичког и економског система земље, приватизациони процеси, ратно окружење и коначно светска економска криза резултирала су озбиљним заостајањем целе Србије, а самим тим и њених организационих целина (покрајине, окрузи и коначно општине) у односу на развијени део Европе и света. Све наведено као и одлука Покрајинског секретаријата за локалну самоуправу и међуопштинску сарадњу ИВ АП Војводине да финансијски помогне реализацију овог пројекта су били више него довољан разлог да се крене у израду Стратегије развоја општине Бачка Паланка за период 2010.-2014. година.

Обликовање стратегије развоја захтева способност дугорочног гледања, способност препознавања динамике делова и целине и њихове повезаности и испреплетености, те спремност за предузимање акција. Стратегија је резултат избора између различитих визија и могућих начина њиховог остварења, она повезује визију и акцију.

Око нас се догађају промене, од чијих утицаја се не можемо изоловати, али се можемо припремити тако да их уградимо у сопствене развојне циљеве. Најлошија стратегија је игнорисање промена јер оне неће нестати само зато што их не желимо видети или што нисмо спремни па не знамо шта ћемо с њима. Ако промене не препознамо на време, оне ће завладати нама а тада нећемо моћи користити своје знање и овладати променама у корист бољег живота свих нас.

Три су темељна процеса која захватају све око нас, па и нас:

- Глобализација - све је повезано, нема изолованих догађаја, конкурентност се не мери локално
- Демократизација - право на избор појединца и интересне групе, слобода у одлучивању, укљученост свих у процесе одлучивања
- Економија заснована на знању - конкурентност првенствено зависи од знања а мање од расположивости природних ресурса

Интензитет промена упозорава да се успех не може остварити без промена властитих ставова, без новог знања и без новог индивидуалног и институционалног понашања. Сопствено искуство више није довољно, треба учити и од оних који су бржи и бољи у препознавању прилика, у претварању слабости у предности.

Стратегија је намењена становницима наше општине којих се првенствено тиче у каквој средини желе живети. Уз ту најширу базу заинтересованих, она је намењена свим битним актерима друштвеног и економског развоја на локалном и државном нивоу, од невладиних организација, преко институција локалне, општинске, покрајинске и републичке власти, до пословне и академске заједнице.

Овим документом се жели побудити интерес свих актера развоја јер би партнерским напорима многа питања била ефикасније решена, посебно у подручју бољег коришћења ресурса, привлачења инвестиција и заједничког обликовања пројеката за учествовање у предпрступним фондовима Европске уније.

Надамо се да ће они који су учествовали у изражавању својих ставова и мишљења, бити и у првој линији борбе за промене, којима се могу остварити очекивања и циљеви.

2. ВИЗИЈА РАЗВОЈА ОПШТИНЕ

Општина Бачка Паланка је мултикултурална и мултинационална, развијена и уређена заједница, срећних, образованих и економски снажних људи у којој се поштују богато историјско и природно наслеђе, људи и њихов рад.

Општина Бачка Паланка је јак привредни центар са развијеном пољопривредом, регионални центар спорта и туризма, чију окосницу чине Дунав, Фрушка Гора и Карађорђево.

Општина Бачка Паланка је привлачна и атрактивна средина за нове идеје и инвестиције, у којој се изградњи и уређењу насеља, као и комуналне инфраструктуре приступа плански у складу са принципима очувања животне средине.

3. МИСИЈА ОПШТИНЕ БАЧКА ПАЛАНКА

Локална самоуправа, грађани и институције у Бачкој Паланци ће на најбољи могући начин активирати све своје потенцијале у циљу стварања услова за одрживи и динамичан развој локалне заједнице.

4. ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ НА КОЈИМА СЕ ЗАСНИВА СТРАТЕГИЈА

1. Одговорни и вредни људи су темељ развоја

Људски ресурси су највећа вредност једне средине и обухватају сво искуство, вештине, способности, знање, мудрости и контакте појединаца повезаних у заједници.

2. Принцип личне и друштвене одговорности и солидарности

Одрживи развој заједнице није могућ без доприноса појединаца и партнерства на локалном нивоу и спремности на подршку и сарадњу са свима онима који се залажу за опште добро. Ми смо то на време схватили и овај принцип нас је водио у процесу израде и имплементације стратешког документа.

3. Принцип економске, правне и социјалне сигурности

Уређена заједница као сегмент уређене правне државе мора да осигура потребне услове за пуни развита економски независног, здравог и слободоумног појединца и породице, као основне јединице друштва.

4. Традиција и историјско наслеђе

Представљају велико благо наше општине које краси разноликост културних традиција, толерантност, поштовање и неговање историјског наслеђа вишевековног заједничког живљења.

5. Партнерска сарадња локалне заједнице са привредним субјектима

Подразумева од локалне заједнице потпомогнут раст и развој привредних активности које су узрочно-последично везане за све области друштвеног живота и од чијејег

развоја зависи стандард живота становника наше општине. Без привредног напретка нема ни напретка у образовању, култури, здравству, уметности, спорту...

6. Равномеран развој и доступност ресурса

Подразумева избалансиран однос локалне самоуправе према граду и селу по питањима привредних, културних, образовних, спортских и других инвестиција и инфраструктурног развоја.

7. Одговоран однос према животној средини

Подразумева промоцију активности које имају за циљ чистију општину и очувану животну средину, насупротив загађењу животног простора, нецивилизованом и неодговорном понашању.

8. Сарадња и разумевање међу етничким заједницама

Подразумева разумевање, равноправно партнерство, толеранцију и пријатељство међу свим етничким или религијским групацијама и сарадњу која превазилази регионалне, политичке и сваке друге баријере.

9. Регионална сарадња и европска оријентација

Регионална сарадња и добросуседски односи су један од предуслова за убрзани развој и могућност заједничких пројеката и коришћења предприступних фондова и важнији су него икад за оспособљавање Србије, а самим тим и наше општине, за наставак пута ка ЕУ.

5. АНАЛИЗА КОНТЕКСТА

Процес израде Стратегије развоја општине Бачка Паланка одвија се почетком 21. века.

Израда стратегије је део свеукупног контекста евроинтеграција у којима се наша држава налази.

Србија већ дуги низ година спроводи мере и активности на имплементацији европских закона, докумената и правила који су претпоставке функционалнијег уређења наше државе. У том смислу се и Општина Бачка Паланка последњих година прикључила општинама које израђују и имплементирају стратешке документе.

Стратешки документи су резултат обимног и студиозног рада великог броја људи у једној средини. Такав начин рада је гаранција за један квалитетан и систематичан документ који ће послужити као претпоставка за боље организовање живота у локалној заједници.

Бачка Паланка је средина са доста добром економском структуром, великим геостратешким и демографским потенцијалима, те израженим парламентарним животом. Општина је веома добро интегрисана у друштвено економски живот и повезана са округом, покрајином и републичким органима, са којима у међусобној интеракцији ради на добробити својих грађана.

6. СИТУАЦИОНА АНАЛИЗА

Положај и границе

Бачкопаланачка општина захвата пространу површину југозападне Бачке (579 км², што је за око 100 км² више од просечне величине војвођанских општина), што значи да припада групи по површини већих општина у Војводини са 12 насеља (Бачка Паланка, Челарево, Обровац, Товаришево, Карађорђево, Младеново, Нова Гајдобра, Гајдобра, Силбаш, Деспотово, Пивнице, Параге). Поред тога, њој припадају и два мања насеља у Срему (Нештин и Визић), што значи да Дунав који чини границу између Бачке и Срема пресеца општинску територију која је неправилног облика издужена у правцу север – југ. Њена дужина на линији Пивнице – Визић износи 40 км, а највећа ширина на линији Младеново – Челарево је 28 км, док просечна ширина износи 14,5 км.

Бачка Паланка се налази 40 км западно од Новог Сада, 122 км северозападно од Београда, 107 км јужно од Суботице, 323 км јужно од Будимпеште и 564 км југоисточно од Беча.

6.1. АНАЛИЗА СТАЊА

Физичко – географски положај општине Бачка Паланка вековима је заслуживао пажњу околине. На равничарском, бачком делу наше околине издвајају се две морфолошке целине. Вишу и далеко пространију чини лесна тераса, а нижу поред Дунава чини алувијална равна ове реке, у оквиру које се опет издваја виша степеница, алувијална тераса и нижа плавна равна.

Бачка лесна тераса састављена је од финог субаерског материјала који је падао на мање или више влажно или потпуно мочварно земљиште. Дебљина овог леса износи обично 2–5 метара. Уобичајена надморска висина лесне површине износи 85 до 88 метара.

Пешчани брежуљци су највиши облици у рељефу лесне терасе. Карактеристично је мало узвишење северно од града и Попине шуме. То узвишење је Турски брег. Висина овог уског и издужног брега, у односу на околни терен, износи 6 до 11 метара.

Алувијална тераса Дунава је виша степеница алувијалне равни. На овој тераси на око 1 км источно од Бачке Паланке достиже максималну ширину од 3,5 км. Надморска висина ове терасе је 82 до 83 метара.

КЛИМАТСКЕ ОДЛИКЕ

Клима општине Бачка Паланка слична је климатским одликама у Војводини, па и читавој Панонској низији.

а) Топлотне прилике

Средња годишња температура на овом подручју је 11°C у току последњих мерења 30 – годишњег периода. Зима и лето са својим карактеристичним температурама понекад трају врло дуго, а прелазна годишња доба кратко, тако да се из хладног зимског у топли летњи период пређе у року од свега неколико дана.

б) Ветрови

У нашој средини најчешће дува северозападни ветар и то у летњем периоду. Југо-источни ветар је други по броју јављања. Ми га зовемо кошава. То је зимски ветар, мада је чест гост у јесењим данима. У просеку кошава дува 5 – 6 дана без престанка, а догађа се да време њеног дувања премаши и 20 дана.

в) Влажност ваздуха

Влажност ваздуха се изражава на два начина, као апсолутна и релативна влажност, а последица је испаравања које зависи од температуре ваздуха.

Апсолутна влажност је најмања у јануару и износи 3,8 гр/м³, а највећа у јулу са 13 гр/м³, а средња годишња је 8,6 гр/м³. Зимски месеци имају већу, а летњи мању релативну влажност.

г) Облачност ваздуха

Облачност представља средњи степен покривености видљивог дела небеског свода облацима. Не мери се, него се процењује вредностима од 0 (потпуно ведро) до 10 (потпуно облачно). У нашем граду највећа месечна облачност је у децембру, најмања у августу.

д) Падавине

Југозападна Бачка је највлажнија област Војводине. Наш град према непотпуним подацима прима у просеку преко 680 мм талога годишње.

Снег обично долази у новембру, а последњи у априлу.

Град као падавина је ретка појава. У просеку се јавља мање од два пута годишње. Град као падавина обично се јавља у првој половини и средином лета. У историји градског насеља град није нанео неку катастрофалну штету.

ХИДРОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Бачка Паланка је у својој историји од првог насеља до данашњих дана имала изузетне хидролошке карактеристике. Општинску територију пресеца Дунав, једна од највећих европских река. Бачка Паланка као општинско средиште је изграђена на самој обали Дунава. Поред Дунава на општинској територији су речице Мостонга и Јегричка. Ту су и два значајна канала хидрографског система Дунав – Тиса - Дунав.

Подземне воде су такође од изузетне важности, било да се ради о првој, фреатској издани значајнијој пре свега за живот биљака и пољопривредну производњу, или о дубљој артешкој издани чије воде се користе у водоснабдевању насеља.

На воде снажно утичу и геоморфолошке прилике. Овде се нарочито ради о неповољном висинском положају инундационе равни Дунава и алувијалне равни терасе, према високим водостајима Дунава. У вези са тим су и геопедолошке прилике. Инундациона раван и алувијална тераса изграђене су углавном од песка и песковитих типове земљишта. Они врло лако и брзо пропуштају воду, што има за последицу снажан утицај режима Дунава на режим приобалних подземних вода. У већим дубинама обично се смањују слојеви водопрпусних пескова, који представљају водоносне колекторе, и водено - пропусних глина, које их раздвајају. Међу значајним хидролошким факторима све чешће се

помиње и антропогени фактор. Човек је на овим просторима, раније више него данас, градио насипе и канале, бранећи се од поплава и претварајући ритове у оранице.

а) Подземне воде

Потрошња воде из године у годину све је већа, а количине употребљивих вода су ограничене. Посебно место у проучавању вода имају подземне воде, будући да су у извесним доменима људских потреба повољније од површинских, а за неке потребе су чак незамењиве.

Да би се схватио огроман значај подземних вода, довољно је истаћи да се пољопривредна производња и живот биљака уопште искључују без подземних вода и одговарајуће влажности земљишта. Поред тога, око 90% становништва града снабдева се подземном водом. Насупрот томе, подземне воде, ако су сувише плитке, уништавају или угрожавају пољопривредну производњу, онемогућавају стамбену изградњу итд.

Фреатске воде представљају подземне воде најближе топографској површини до којих се може доћи копањем обичних бунара. Дубина фреатских вода на лесној тераси, којој припада највећи део Бачке Паланке је 4-5 метара.

Вештачка ђубрива која се користе у пољопривредној производњи, а нарочито неконтролисана употреба пестицида и хербицида такође су велики загађивачи фреатских вода, посебно тамо где су ове воде близу топографске површине, какав је случај у Бачкој Паланци.

У Бачкој Паланци пре изградње водовода било је преко 30 артешких бунара. Због великог броја артешких бунара биланс артешких издани постао је негативан, притисци су нагло опадали, тако да су до 80-их година XX-ог века готово сви пресушили, односно постали субартешки. Вода из 10-так артешких бунара у Бачкој Паланци је хемијски мале минерализације и малог сувог остатка. У погледу тврдоће су умерено тврде (8-15) и погодне за људску употребу.

б) Површинске воде

Насеље Бачка Паланка поред реке Дунав у непосредној близини има речице Мостонгу и Јегричку, језеро Тиквару, Багер, јамуре, баре и мочваре. Због вековног проблема површинских па и подземних вода копани су канали за одвођење вишка вода.

в) Дунав

Дунав је велика међународна река, са површином слива 817.000 км². Планински венци Алпа и Карпата пресецају слив и деле га у три целине: алпски, панонски и понтијски. Дужина Дунава износи 2.860 км и после Волге он је најдужа река Европе, а по дужини је 22. река у свету. У њега се улива преко 230 значајнијих притока од којих 14 имају дужину тока преко 200 километара. Дунав извире у Немачкој, у југоисточној подгорини Шварцвалда. Са два крака после 50-так километара спаја се код Донауешингена у реку.

Дунав тече кроз 9 земаља. У нашој земљи Дунав има дужину 588 км. На подручју наше општине тече дужином од 29 км и то од 1.314 речног км (ушће Мостонге) до 1.258 речног км (југозападно од Челарева). Управо на сектору између Бачке Паланке и Вуковара који лежи 30 км узводније, Дунав наилази на масив Фрушке горе, због чега мења правац свог тока из претежно јужног у источни.

Дунавски рукавци у алувијалној равни западно од Бачке Паланке у великој мери су временом засути будући да се Дунав на овом простору често изливао и остављао за

собом материјал који је са собом носио. Ширина тих рукаваца износи неку десетину метара, дужине су им нестабилне. У сушним периодима чак остају без воде. Један се привидно завршава језером Тиквара западно од насипа којим води пут за чарду (скелски пут). Рукавац се после наставља даље ка истоку (Цврцина бара), пресеца га поново насип којим води пут према мосту, да би се после дела познатог под називом "Багер" спојио са Дунавом код "Јуте" (Синтелон).

У испрекиданим рукавцима данас егзистирају баре, а некадашње корито се боље уочава на старим картама него на терену. Поред Нештина тече Нештински Дунавац, активан ток којим се вода креће успорено, нарочито лети при ниском водостају. Ту је сплет рукаваца који се провлаче између аде "Говнеш", "Нештинске аде" и "Зеленог спруда". Канали у овом делу Бачке имали су саобраћајну и мелиоративну функцију. У другој половини XIX-ог века на овој пространој алувијалној равни градили су се канали да врше исушивање плављених и влажних алувијалних равни.

Општина Бачка Паланка у мрежи канала има 30 км каналске мреже. У општини егзистира 10 каналских система. Сливови 5 система дренирају ниске ритске површине и површинске алувијалне терасе. Друга половина сливова одводњавају влажне терене на вишим површинама, на лесној тераси. У ритским сливовима "Младеново", "Нова Паланка" и "Бегеј" режим је регулисан на задовољавајући начин. Црпне станице су новијег датума и задовољавају својим капацитетима.

На територији општине и околини града велики је број тзв. "мртвих" вода. У њима се могу наћи фреатске, изданске, као и површинске и атмосферске воде. Неповољан однос Дунава при високом водостају и ниског приобаља је главна последица стварања "мртваја". О Тиквари ће бити речи у посебном поглављу јер то и заслужује.

Багер је вештачко језеро у инундационој равни Дунава, између индустријске зоне ("Синтелон") и Дунава. Има облик неправилног трапеза. Дужина му је нешто преко 200 м, источни део језера широк је 200 м, а западни око 150 м. До Багера се долази из Дунава са источне стране каналом дугим 1000 м и широким 20-50 м. Језеро и канал су изграђени 1966. године, јер је за одбрамбени насип земља вађена багером. Језеро је дубоко око 2 м при ниском водостају. То је довољно за улазак шлепова са шљунком у шљункару. Користе ово омиљено језеро риболовци, купачи и гости познате чарде "Калош".

Јамуре су мала вештачка језера. Већином се налазе на периферним деловима града. Настале су копањем земље за грађевинске радове. Баре-мочваре биле су карактеристика околине града све до почетка XX-ог века. У циљу исушивања површина, грађени су насипи како би се алувијална равна заштитила од директног утицаја дунавских вода.

Мочварне површине са барама присутне су и у тзв. форланду узводно од Тикваре. То је површина дуга 5 км а широка 1 км. Бара има и на подручју Бачке Паланке, између града и новоизграђеног насипа. Највећа међу њима је "Цврцина" бара која и не пресушује. Између Бачке Паланке и Челарева тзв. форланд је такође мочваран. Ту је неколико бара. Познат је "Полој". То је бара између шуме и Дунава.

г) Језеро Тиквара

Наша Тиквара је "мртваја" настала последицом висинског односа воде Дунава при високим водостајима и ниског приобаља. Сигурно је да је то најатрактивније језеро југозападне Бачке. Налази се између града на северу и Дунава на југу. Од градског језгра одваја је неколико стотина широке мочварне површине, а од Дунава уска превлака, широка око стотину метара. Са источне стране Тиквара је омеђена аутомобилским путем, који води из града до "Дунав чарде" на обали Дунава, раније "Скелски пут". Са обе стране

асфалтног пута су пешачка стаза и оgrade као заштита пешака. Са леве стране од чарде ка граду иза Тикваре су спортски отворени терени, дом спортова на води и "Цврцина бара". Са десне стране је "Штранд", истоимени спортско-рекреациони центар "Тиквара" и делимично засута бара.

"Тиквара" носи име велике барке за чување живе рибе. Наиме, у језеру су за време II св. рата и 15-так година касније, аласи држали барку дугу око 10-так метара. Барка је имала избушене даске ради циркулације воде, у којој је чувана жива риба ради продаје. Такве барке народ у околини звао је "Тиквара". Име се одомаћило, нестала је дуга барка из језера – остало је име. Обично, када би се ишло на плажу или шетњу, казало би се – "идемо на Тиквару"!

После катастрофалне поплаве Дунава 1965. године, између северне обале Тикваре и града, изграђен је моћан насип. За његову изградњу коришћене су огромне количине песка са дна језера. На пролазу за асфалтни пут изграђено је спомен обележје које представља СИМБОЛ ГРАДА. Од "бента" ка граду са леве стране су отворени спортски терени, а са десне стране спортска хала. Површина језера, зависно од водостаја се мења. Источна обала, поред пута, дуга је око 360 метара, Јужна обала, поред Дунава дуга је око 300 метара. Праволинијска северна обала, поред насипа, при средњем водостају има дужину око један километар. У поменутих границама, при средњем водостају површина Тикваре износи око 250.000 м². Везу са Дунавом обезбеђује канал ширине 8 метара и дубине око 2 метра. Веза обала је премошћена. Језерска вода је при средњем водостају дубока 2-3 метра, мада има делова дубине веће и од 5 метара.

Тиквара је данас један од међународних центара за спортове на води и под заштитом је државе. Велика поплава Дунава 1965. године ујединила је грађане у одбрани. После одбране грађани ће одлучити да утврде насип. Када је то било готово, 23. јуна 1968. године откриће Симбол града. Бетонски обелиск је граду поклонио познати архитекта Милан Палишашки, иначе рођен у Бачкој Паланци. На десној страни бетон бране стоји бронзана плоча са текстом:

"Велика је твоја снага Дунаве,
То си нам показао 1965. године,
Али још је већа снага људске солидарности,
Која те је укротила"

Аутор овог текста је проф. Слободан Михајловић из Бачке Паланке. Грб-симбол града и данас подсећа шетаче који свакодневно шетају поред своје Тикваре и лепог плавог Дунава.

д) Поплаве и водостаји површинских вода у Паланци

Панонски човек има два невероватна страха. Та два страха још су више изражена у приобаљу насеља поред Дунава. Један је од велике воде, односно, повратка Панонског мора. Кад водостај Дунава расте, кад десетак дана падају кише, има се осећај да вода надире из земље, да се враћа нестало море. А онда, и грозоморни страх од суше, од испуцале земље. Два, невероватна контраста, два исконска страха.

Поплава 1965. године

Поплава Бачке Паланке 1965. године забележена је сликом и речју. За наш град је тог лета далеке 1965. чуо цео свет. Као последица веома великих падавина те године на

подручју Алпа као и на нашој територији, као и услед неповољног кретања температуре Дунав је почео нагло да расте већ у рано пролеће тако да је одбрана од поплава почела већ 30. априла 1965. године када је на Илочком водомеру водостај био 518 цм. Дунав је несмањеном жестином надлазио. Насип је врло тешко одолевао, одбрана је била нарочито отежана због расквашених насипа од великих киша.

У свим поплавленим заливима поред осталог оштећени су сви водопривредни објекти. Каналска мрежа делом замућена. Чуварнице канала и насипа поплавлене. Изванредним залагањем водне организације у Бачкој Паланци, уз помоћ друштвене заједнице, вода је пресецањем насипа још исте године испуштена из појединих залива. Поправљене пумпе су воду вратиле у Дунав. За пролетњу сетву у 1966. години све површине су биле оспособљене.

Ту где је пре поплаве било благостање, настала је беда и осиромашење, које се пуну деценију после осећало. По минулој поплави и након довођења у исправно стање водопривредних објеката за одводњавање, хитно се морало прићи затварању продора на првој одбрамбеној линији. До краја 70-их година прошлог века насип је појачан и обезбедиће ове просторе од нових евентуалних налета Дунава.

ПЕДОЛОШКЕ ПРИЛИКЕ

Педолошка карта општине Бачка Паланка показује да је гро хектара алувијално иловасто-глинасто земљиште. Ливадске црнице и то оне ливадско-карбонатне има у северним деловима. Земља овог квалитета је погодна за производњу свих ратарских култура.

Алувијум различитог састава прати ток Дунава. То је земљиште у рити западно, јужно и источно од Бачке Паланке. Једино је на Полоју заступљен алувијум забарен, слабо заслоњен флекама солоља. Алувијум различитог састава представља слојевито земљиште у чијем саставу учествује крупан и средњезрн песак, обично са 30-50%. Ови слојеви се смењују са серијама ситног песка и глине. Ритске црнице су присутне на малим површинама источно од Бачке Паланке. На овим површинама добро успевају повртарске културе.

Чернозем је заступљен у малим површинама атара Бачке Паланке. Ово земљиште припада реду оних са највећим производним вредностима у Војводини. Даје довољно приноса уколико буде довољно влаге у току вегетације. У атару Бачке Паланке јављају се деградирани чернозем са флекама солоља и деградирани чернозем-црница са пегама солоља. То су земљишта са мање хумуса, лошијих особина и са мањим производним вредностима. Слатине су представљене солончаком и солољом. Заступљене су у атару малог дела Бачке Паланке. То су дефектна земљишта са већом концентрацијом соли.

БИЉНИ И ЖИВОТИЊСКИ СВЕТ

Антропогеним утицајима током последњих 150 година биљни и животињски свет овога подручја знатно је измењен. Простране површине под самониклом вегетацијом уступиле су место човеку потребнијим и кориснијим биљним врстама. Овако настале промене условиле су измену врста и броја представника животињског света, који се увек прилагођава биљном свету.

а) Биљни свет

На подручју атара Бачка Паланка природне погодности за биљни свет нису свуда исте. Он је прилагођен рељефу, геолошком саставу, климатским, хидролошким, педолошким и другим приликама.

Биљне заједнице лесних површина у највећој мери су измењене утицајем човека. То су делови бачке лесне терасе, дакле, изразите пољопривредне површине на којима се гаје културне биљке, о којима ће бити речи у одељку о пољопривреди.

Међутим, на извесним деловима ових површина очувала се аутохтона природна вегетација коју чине шикаре и степски пашњаци. Ове биљне заједнице најбоље су очуване у приобаљу Дунава. На лесној тераси представници степских трава, које су током прошлости прекривале читав овај простор, се углавном срећу на малим необрађеним површинама, на парлозима, ленијама између њива, као и раније поменутих странама поточних долина. Међу овим травама доминирају: зубача, хајдучка трава, ђиповина, коњски босиљак, боквица, обична детелина, маслчак, жалфија, мајчина душица, дивљи мухар и друго. Поред тога, на лесној тераси су присутне и мање шумске површине. То су обично багремове или храстове шуме. Највећу шумску површину чини Попина шума (Багремара). Налази се северно од Бачке Паланке, између пута за Обровац и пруге за Гајдобру. Мању шумску површину од "Попине шуме" чини "Букински храсник" и најмања "Чибска шума" (Полој).

Шумске заједнице инундационе равни углавном се налазе у незаштићеном делу испод насипа, у тзв. форланду. Овакве површине лоциране су у риту између Паланке и Дунава и у инундацији дугој око 4 км, узводно од града, затим на Полоју, и ка Челареву поред Дунава. Ове површине представљају природна станишта бадемолисне врбе која гради густе састојине са врло мало других врста, а зељастих биљака готово да и нема. Јединке расту као жбунови, а ређе су као омање дрво. На нешто вишим и оцедитијим местима у заједници беле врбе срећу се црна топола, бела топола, пољски брест и храст. У шумама ових састојина изражена су три спрата. Испод спрата дрвећа присутан је спрат жбуња, а још ниже спрат зељастих биљака, па су ове шуме често непроходне.

Мочварна и ливадска вегетација присутне су у инундационој равни, између шумских површина, нарочито између града и Старог Дунава, затим између Полоја и града у најнижим деловима поточних долина. У најнижим деловима рита у секундарним удубљењима барског карактера где се воде задржавају углавном током читаве године, заступљена је мочварна вегетација као што су бели и жути локвањ, плавун, трскот и др.

У обалним деловима доминирају трска, вежљика, рогоз, шевар и многе друге. Ливаде су присутне у инундацији Дунава, на нешто вишим међушумским површинама, на просекама, у младим шумама и на уским равнима.

б) Животињски свет

Животињски свет, слично биљном, последица је у великој мери утицаја физичко-географских фактора, у извесној мери и утицаја човека, а у највећој мери на њега утиче биљни свет. На овом бачкопаланачком простору живе сисари, гмизавци, водоземци, рибе, инсекти и птице. Сисаре представљају папкари, звери, глодари и бубоједи. Папкари су најкрупније животиње овог поднебља. Највећи међу њима је јелен. Ритске шуме, тршћаци и чистине на ливадским травама, одлични су станишни услови за јеленску дивљач. Онда није случајно што у паланачкој околини (Карађорђево, Шаренградска ада, Полој и Багремара) има богатих ловишта.

У ритским шумама живи и дивља свиња. Нарочито јој погодују тршћаци као одлична склоништа. Сем тога, ту су пашњаци, баре, каљуге, а у непосредној близини се гаји и кукуруз. Дивље свиње су у прошлости чиниле, па чине и данас велике штете.

Међу папкарима честе су и срне. Оне највећи део дана и ноћи проводе у шикарама, тршћацима и шумама, у заклонима, и током јутарњих часова излазе на пашу околних ливада.

Будући да јелен, дивља свиња и срна представљају и најатрактивнију дивљач овог поднебља. Међу зверима, доминира лисица, која је веома витална и прилагодљива, па се среће буквално свуда, чак се у потрази за живином нађе и у приградским улицама. Ипак, најчешће је у шикарама на лесној заравни, где су најповољнији услови за копање јазбина. На овим просторима ређе се срећу јазавци, дивље мачке, куне, творови и ласице.

Глодари су најбројнији сисари. Најзначајнији међу њима је дивљи зец. Паланачки атар је једно од најпознатијих ловишта на ову дивљач. Обрадива поља лесне заравни и лесне терасе препуна су ове дивљачи. На дрвећу живи пух и веверица. Под земљом је слепо куче, које у баштама често прави штете. Хрчак и пољска волухарица бораве у земљаним склоништима. Поред њих још се у паланачком атару срећу пољски миш, жутогрли миш и риђа полухарица, а у старијим паорским кућама сиви пацов и кућни миш.

Бубоједи имају карактеристичну њушку, више изражену у рилицу. Представници ових значајних животиња су јеж, кртица и водена ровчица. Бачкопаланачки атар је у вековима до данас увек имао ових животиња.

Гмизавци и водоземци су корисне животиње. На бачкопаланачком подручју живе ливадски гуштер, зидни гуштер, зелембаћ, танконоги гуштер, слепић, степски смук, белоушка и змија водењача.

Од водоземаца у бачкопаланачком подручју има репастих и безрепих. Репасте су мрмољци и даждевњаци, а безрепи су више врста жаба. Рибе ловљене у Дунаву, рукавцима Дунава, каналима око Паланке, језеру Тиквара, па и барама током прошлости су имале изузетан значај. Временом се количина рибе и у овом делу подунавља драстично смањује. Од квалитетнијих рибљих врста овде се срећу: смуђ, сом, кечига и шаран, затим штука, тостолобик, амур, мрена, буцов, јаз, бандар, манић, бабушка, деверика и др. Риба уловљена на овим просторима крајем XX-ог века постала је изузетна привредна област. Баре, јамуре се претварају у вештачке рибњаке.

Инсекти су присутни са великим бројем фамилија. Најчешће помињани у овом крају су комарци, муве, пчеле и осе, а од тврдокрилаца кромпирова златица (после II светског рата).

Птице у овим крајевима су веома бројне, често живе на различитим стаништима, па је врло тешко извршити поделу орнитофауне. Ипак, има оних које су ређе у нашим шумама, на пољима или у ритовима. Значајни су кобац и мишар који тамане мишеве а понекад и ситну живину. Ту око паланачког атара могу се срести шарени детлић, креја, сенице, дрозд, кос, зеба и др. Фазан на овим просторима није аутохтона птица. Међутим у овим нашим крајевима изузетно се аклиматизовала. У ове племените птице нашег станишта сврставају се јаребица и препелица. Са ловног аспекта у бачкопаланачком атару значајни су поред фазана, јаребица и препелица. Остале птице, као врапци, врране, свраке, голубови, грлице, ластавице, чворци ... присутне су на овим просторима.

Мочварице су од вајкада птице овог поднебља. Међу њима се посебно издваја бела рода, која се овде и гнезди, а типична је птица селица. Ретко се може срести и црна рода. Карактеристичне су и бројне врсте дивљих патака, лиске, чапље и дивље гуске.

И на крају лабудови у Тиквари. Крајем XX-ог века лабудови су становници језера Тиквара. О јату лабудова води се посебна брига. Добро су се адаптирали. Могу се видети

и у Цврциној бари која је знатно плића, обрасла барским биљем и пунија храном баш која им одговара.

СТАНОВНИШТВО

"Негде мора бити лакшег живота, ведрине догађаја што се сливају као чисти и хладни, пријатни пенушави слапови. Одселити се треба зато, отићи некуда, смирити се негде, на нечем чистом, бистром, глатком као што је површина дубоких, горских језера."

"СЕОБЕ", Милош ЦРЊАНСКИ

Поуздани подаци о насељавању потичу из протонеолита и мезолита. Трагови земљорадничке културе који потичу из неолита везани су за неколико локалитета међу којима је и локалитет "Багремара," северно од Бачке Паланке односно уз стару обалу Дунава.

Насељеност овог простора се наставља у рано, а нарочито позно гвоздено доба судећи према остацима утврђења и полуземуница. Они сведоче о присуству Келтско-латенске културе.

Познато је да су током првог века пре нове ере део територије Војводине заузели Римљани. Наиме, у делу бачкопаланачког атара, постојала је граница Римске империје, тзв. Подунавски лимес. С друге стране, лева обала Дунава је била ван домена владавине Римљана и насељавали су је илирска, а потом и сарматска племена, претежно Јазиги. Остаци материјалне културе поуздано указују на то да су Римљани живели на простору Нештина и Визића.

Слабљењем римских утицаја ови простори постају стедиште јаким миграционих скупина. Најпре долази до продора Хуна у Панонску низију. Они овде оснивају своју државу која врхунац моћи достиже у време владавине Атиле (434.-453.). Њихово присуство је означено локалитетима на граници између старе Бачке Паланке и Челарева, будући да остеолошки материјал (остаци костију) указује на присуство становништва монголског типа.

Словени у Панонску низију долазе крајем VI-ог века. Мађари насељавају Панонску низију у периоду од 895. до 896. године, најпре североисточни део, да би у време краља Иштвана (997. – 1038.) успели да освоје Срем, Банат и Бачку. Године 1301. уместо династије Арпадовића, угарско-хрватски престо заузима династија Анжујаца. Њу 1387. године замењују Луксембурговци. Тада долази до изражаја јачање појединих феудалаца, односно слабљења централне власти.

Освајањем делова Балканског полуострва од стране Турака долази до значајнијих миграција српског становништва према Угарској. Оваква кретања нарочито долазе до изражаја после пада Српске деспотовине (1459.). Победивши Мађаре код Мохача 1526. године, Турци освајају Срем, а 1529. године безуспешно покушавају да освоје Беч. Бачка је освојена 1542. године. Под турском владавином нека насеља у нашем атару су нестала, а новодосељено становништво српске националности има статус мартолоса, односно војника, који су заједно са турским војним формацијама били присутни у војним утврђењима. Нови талас насељавања српског становништва наступа после аустријско-турског рата, односно 1690. године. Досељено становништво је добило веће повластице у односу на староседеоце, што је било мотивисано настојањем власти да Србе укључе у гранични

одбрамбени систем према Турцима. Отуда је и тадашња Паланка 1740. године постала саставни део сремске граничне команде. Новим неуспешним покушајем да освоје Беч, 1683. године, Турци бивају протерани из Бачке, а потом Пожаревачким миром (1716.-1718.) и из Срема и Баната. Српско становништво се претежно бавило земљорадњом и сточарством. Раније обећавана аутономија Срба није остварена, због чега су се они, будући подређени и потиснути великим порезима, често жалили угарском двору.

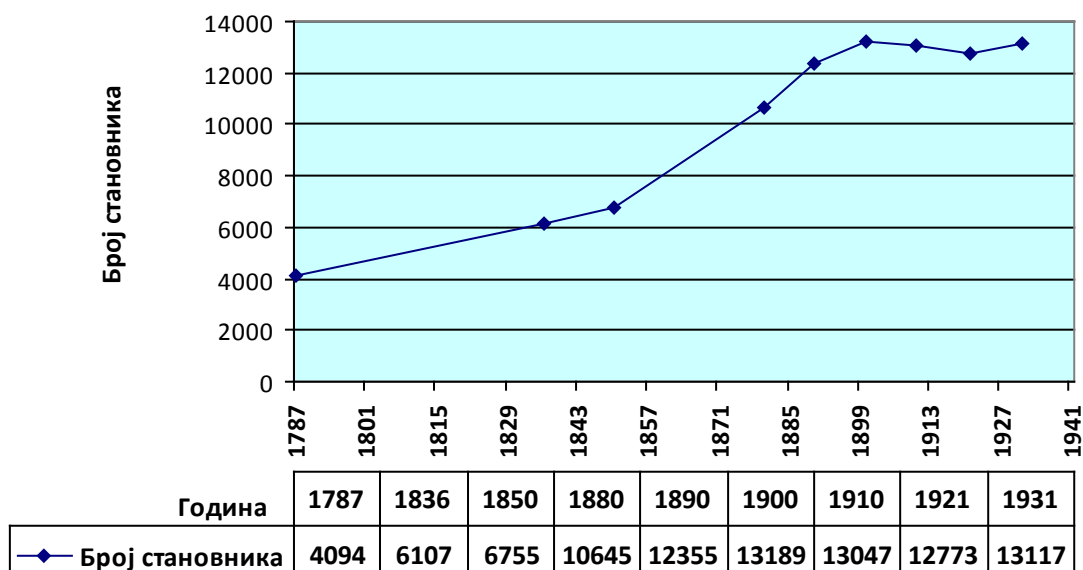
Четрдесетих година XVIII-ог века на територији Паланке насељавају се Немци и Словаци. Ток досељавања је трајао до почетка XIX-ог века. Немци су долазили из околине Улма, Виртемберга, Бадена и Келна. При томе се највише досељавају током 1748., 1764. и 1783. године. У почетку су живели заједно са српским становништвом, али са повећањем њиховог броја долази до формирања Нове Паланке, са чисто немачким становништвом. Међутим, од Старе Паланке ка Новој Паланци почиње насељавање немачког становништва. То насеље добија име Немачка Паланка. Тако се три насеља граниче само улицама.

У 18. веку се у Паланци почиње развијати привреда (производња цигле, прерада дувана, производња свиле и прерада кудеље), у 19. веку развија се прерада дрвета и почиње са радом парни млин. Пошта је основана 1828. године, пристаниште је изграђено 1867, прво кредитно друштво и телеграф 1869., а суд 1871. године. Бачка Паланка је прву штампарију добила 1881. а прва сијалица је употребљена 1886, жељезничка пруга је изграђена 1856., да би телефон почео са радом 1904. године.

а) Квантитативно кретање становништва

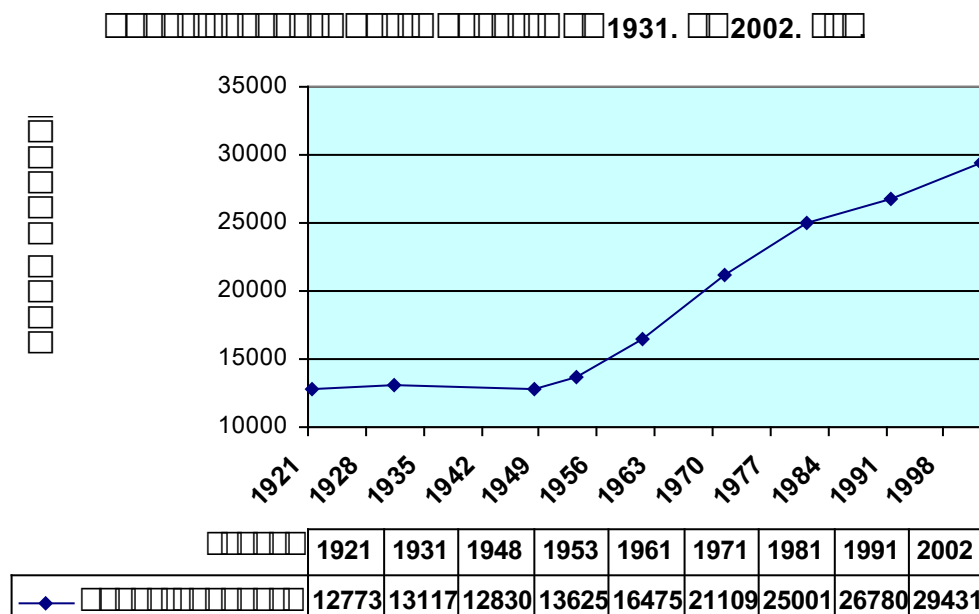
Поуздани подаци о бројном кретању становништва данашње Бачке Паланке датирају од далеке 1787. године.

Број становника Бачке Паланке од 1787. до 1931. год.



По попису из 2002.године, на територији општине Бачка Паланка живи укупно 60.966 становника, од којих је 29.500 мушког пола, а 31.466 становника женског пола.

У граду Бачка Паланка према истом попису живи 29.341 становник.



У својој историји Општина је расла и сви су изгледи да ће се то и у будућој историји остваривати још већим трендом раста.

Општина Бачка Паланка је космополитска и мултикултурална средина у којој су Срби најбројнији, а потом следе Словаци, Мађари, Роми, Хрвати, Немци...

в) Срби у општини Бачка Паланка

Срби у Паланци регистровани су од оснивања насеља (1593.). Ко Паланке док је локација данашње Паланке био рит постојале су "групице салаша". Потези земљишта са салашима су старији од Паланке. Све колонизације Срба у Војводини у претходним временима добрим делом су прошле кроз Паланку. После II светског рата, колонизацијом је у бачкопаланачки срез досељено становништво из околине Дрвара, Бихаћа у сам град. У Товаришеву су Ливњаци, у Обровцу Јајчани, у Гајдобре (обе) Херцеговци, Петровчани, Купрешаци, Гламочани и Крупљани су променили имена старих насеља Чиба и Букина. Данас су то Челарево и Младеново.

Током ратова деведесетих година, преко моста Бачка Паланка - Илок прешло је преко 180.000 избеглих лица из Хрватске и Босне и Херцеговине.

г) Немци у општини Бачка Паланка

Талас колонизације Немаца у ове крајеве почиње 1721., а наставља се за време владавине Марије Терезије (1740.-1749.) кћери Карла IV. У Бачкој су први Немци колонисти потицали из пратње аустријске војске: ветерани, чиновници, занатлије, лађари и други.

У средњој колонизацији (1749.-1772.) се јавља озбиљније досељавање Немаца у Нову Паланку (1764.), Букин (1749.), Гајдобру (1764.).

Сви ти Немци били су приватни досељеници, те у Бачкој све до 1749. нема камералних насељеника. Истина, неколико насеља је камералног типа. Међу њима је и Стара Паланка и мали део Нове Паланке. Немци насељени 1770. уз Србе у Старој Паланци разилазе се од ових и оснивају посебну општину у Новој Паланци 1772.

Најзначајнији представник овог народа у Бачкој Паланци био је Франц Ајзенхут, светски познат и признат сликар чија дела красе галерије Сомбора, Будимпеште, Беча и многих немачких градова.

После II светског рата највећи део немачке популације је напустио ове просторе.

д) Словаци у општини Бачка Паланка

Словаци из пештанске, зволенске, турчанске и новоградске жупаније 1790 – 1791. насељавају Пивнице, а Стару Паланку 1792. године. Словаци у Паланци као колонисти досељени су из њитранске области 1792. године. Било је то само 30 породица, далеко мање него ли у околна места (Пивнице, Селенча, Гложан, Петровац, Чиб...). Но Дунав је увек био магнет. Временом ће Словаци из околних места насељавати Паланку. Словачки живаљ населио се на западној ивици српског насеља, у мочварној области близу реке. Овај део вароши народ је звао "Калош". Већина ових становника бавила се сточарством и земљорадњом, а касније су многе словачке породице почеле да се баве занатима, међу којима су најбројнији били обућари, кројачи, бравари и други.

Словачка заједница у другој половини XX века учинила је веома много. То је једина етничка заједница у Паланци која има свој културни дом. Ту су честа окупљања, културни сусрети... Са матицом, Републиком Словачком се одржавају културне, привредне и друге везе.

ђ) Мађари у општини Бачка Паланка

Мађари су током средњег века били најбројније становништво на просторима данашње Војводине. После Мохачке битке 1526. године мађарске насеобине већином су нестале, јер су се Мађари склањали испред Турака преко реке Мориш. Поновна колонизација Мађара у Бачку нарочито је појачана у време Марије Терезије, а даље насељавање се одвијало за време Фрање Јосифа III.

Данас национална заједница Мађара даје свој пуни допринос напорима да ова заједница буде међу развијенијим општинама у Војводини. Дају свој допринос у култури, политици и привреди, активно учествујући у решавању важних пројеката у граду и насељима. Успешно ради КУД, имају своју радио и ТВ емисију, негују свој језик кроз обуку не само припадника своје националне заједнице него и припадника већинског народа. Обезбедили су контакт локалне самоуправе са Мађарском (град Баја) и на путу су да са локалном самоуправом обезбеде након 40 година поново свој дом, где ће још боље радити и стварати у корист ове заједнице.

е) Роми у општини Бачка Паланка

У општини Бачка Паланка присутна је и ромска популација. Стицајем историјских и културолошких околности Роми се насељавају на ободима насеља, али у другој половини XX века приметна је тенденција све јачег интегрисања Рома у сеоске и градску заједницу.

Скупштина општине Бачка Паланка припрема одлуке којима ће се положај Рома побољшати, пре свега доношењем интегралног плана уређења постојећих ромских насеља.

ж) Јевреји у општини Бачка Паланка

Јевреји су у Бачкој Паланци оставили дубок траг у култури и привредном развоју о чему сведоче културни-верски и привредни топоними.

Током 1880. године у Немачку Паланку је дошао учитељ Исидор Кон који је био и секретар верске општине. Из штурних докумената може се сагледати да је био покретач верског и културног живота Јевреја. На његову иницијативу је основано друштво за здравствену заштиту, омладинска библиотека и читаоница...

6.2. АНАЛИЗА ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА

Кључни актери развоја општине Бачка Паланка су њени грађани. Они су главна снага која може побољшати живот у нашој општини.

Поред грађана, заинтересоване стране у имплементацији овог стратешког документа су: локална самоуправа и месне заједнице, предузећа (приватна, државна, јавна), установе (приватне, државне, јавне), невладине организације, удружења грађана и медији.

Детаљна анализа заинтересованих страна дата је по секторским групама.

Актери су препознали значај овог документа, идентификовали ресурсе и капацитете којима могу допринети даљем развоју општине. Из тих разлога је важно умрежавање свих заинтересованих страна које су значајне за израду и имплементацију стратешког документа.

Општина Бачка Паланка поседује изузетне потенцијале у привреди и пољопривреди, повољан геостратешки положај и велики туристички потенцијал који представљају могућност за експанзију.

Ми се као локална заједница питамо како да превазиђемо препознате слабости, уз максимално искоришћење наведених потенцијала, користећи могућности које нам пружа окружење.

Приликом анализе актуелног стања у општини, користили смо технику SWOT анализе како би смо идентификовали снаге и слабости у општини, као и могућности и претње које нам долазе из окружења.

7. СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ РАЗВОЈА

1. Развој и унапређење људских ресурса, повећање наталитета и побољшање животног стандарда становништва (уз промоцију здравих стилова живота)

2. Заштита и очување животне средине

3. Интензиван развој привреде и пољопривреде уз увођење нових технологија и поштовање стандарда

4. Развој континенталног регионалног туризма са препознатљивим и атрактивним туристичким производом

5. Равномерно урбанистичко, комунално и инфраструктурно уређење општине уз подстицање развоја села

6. Ефикасна и транспарентна локална самоуправа уз подизање нивоа свих облика комуналних услуга

7. Партнерска сарадња на општинском, регионалном, покрајинском, републичком и међудржавном нивоу.

8. СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТИ

8.1. ПРИВРЕДА И РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ

Стратешко планирање привредног развоја, општине користе како би повећале економски капацитет, побољшале услове за инвестирање, повећале продуктивност и побољшале конкурентност локалних привредних субјеката, предузећа и радника, као и своју конкурентност у односу на друге локалне заједнице. То је процес у коме се јавни, пословни и невладин сектор удружују да би заједнички радили на стварању бољих услова за економски раст и стварање нових радних места. Стратешко планирање усмерено је на уједначавање развоја, ангажовање локалних ресурса, повећавање продуктивности, наступа на тржишту итд.

Последице економске кризе у коју је запао цео свет крајем 2008. године већ су почеле да се одражавају и на нашу општину. Смањује се број регистрованих предузећа (СТР, СЗР, ДОО...), велика предузећа, за сада уз отпремнину, шаљу раднике на биро рада, опада ниво производње...

Успешном стратегијом могу се ублажити последице економске кризе, а постојеће стање се може превести у очекивану визију, на добробит грађана Бачке Паланке.

8.1.1. Анализа сектора

Анализа стања у овом сектору је извршена на основу података Одељења за привреду општине Бачка Паланка, "Удружења Предузетника", "Пословног клуба Бачка Паланка" и анкете самих привредника и предузетника.

Подаци су од пре неколико година, тј. до периода када је посао преузела Агенција за привредне регистре, за каснији период веома је тешко доћи до прецизних података.

Основни тренд у последњих неколико година је смањене броја регистрованих предузећа. Подаци о броју предузећа у општини: Регистрованих предузећа укупно око 1700, разних делатности. Од тога: 450 трговинских радњи, 200 угоститељских, 100 таксисти, знатан број теретних аутопревозника, шпедиција, фризерских радњи и других услужних делатности.

На територији општине успешно послују велике компаније као што су Синтелон а.д., Таркет, Ениа, Малтинекс – Суфле, Карлсберг, Радун група, Викториа група, као и предузећа позната по својим производима и услугама Дунавпревоз, Нопал, Меркур, Радник, Алинг, Фруктус...

Велика већина регистрованих предузећа су непроизводне делатности.

Производне делатности захтевају велика улагања у опрему и обртна средства, дуг период повраћаја уложеног капитала, већи број запослених, и уз све то сносе ризик успешности продаје и наплате потраживања.

Малогранична и регионална сарадња више година уназад није била на задовољавајућем нивоу. Ратна дешавања у окружењу, као и слаба комуникација руководства наше општине са суседним општинама довели су до тога да нисмо били у могућности да на најбољи начин искористимо заједничке потенцијале. Последњих годину-две комуникација са суседима постаје интензивнија и огледа се у започињању заједничких пројеката у разним областима (највише у туризму), које финансирају покрајински, републички и предприступни европски фондови.

Број незапослених, према званичним подацима НСЗ у Бачкој Паланци крајем 2008. године износио је 7.056, од чега је број жена био 3.698. Ако се погледа тренд од 2002. године (број незапослених износио 9.887), може се закључити да је тај број смањен за нешто мање од 30%.

а) Радне зоне у општини Бачка Паланка

Постојеће дефинисане Радне зоне у општини Бачка Паланка се могу поделити на:

1. Радне зоне у граду Бачка Паланка

- Радна зона **"СЕВЕР"** – укупна површина 114 ha – Блокови 77а, 87, 82а, 82б, и део блока 109 поред магистралног пута М-7 (Бачка Паланка – Нови Сад). У делу ове Радне зоне формирано је неколико радних комплекса различите намене. А.Д. "Бачка" и Компанија "Нектар" су најзначајнији. Поред њих су и "Div-trades" д.о.о., "Фруктус" д.о.о., "Ћосић" д.о.о., "Изостакло" д.о.о. У комплексу "Грађевинар" има више изграђених објеката, у складу са предходно урађеним урбанистичким пројектом, а корисници су различити чак и у оквиру једног објекта. Сви изграђени комплекси у овој зони су оријентисани на главну саобраћајницу - пут М-7 и у највећој мери су комунално опремљени. Неизграђени део зоне (око 50 ha) представља пољоприведно земљиште различитих власника, различитих величина и оријентација парцела.

Удаљеност важних комуникација:

- Магистрални пут М-7 тангира јужним делом радне зоне,
- Мост 25 Мај удаљен око 3 км
- Теретна железничка пруга око 2 км

Израда планске документације за неизграђени део је у плану.

- Локација **"СЕВЕРНИ САЛАШ"** – блокови 24, део блока 25 и блок 26 на којем су изграђени комплекси "Мајевица" А.Д. и "Себастијан" А.Д. некадашња "Лимарска". Инфраструктура – комплетна

- Новим Генералним планом планира се проглашење Радних зона у деловима града у којима су већ формираны пословно – производни објекти – блокови 28, 33, 64 ...
- Радна зона "ЈУГ" – укупна површина 210 ha – Блокови 94, 95, 96, 101, 101a, 101б, 104, 107, 108 и блок 106 који у целости заузима и користи "Лука". Како се ради о Радној зони, основни статус земљишта је градско грађевинско земљиште. У оквиру овог подручја саобраћајне, комуналне, спортско-рекреативне и зелене површине су у државном власништву (јавно грађевинско земљиште) укупне површине око 98 ha. Већ постоје радни комплекси: Таркет, Ениа, Суфле, Бачка, Дунавпревоз, "Пословно – производни центар Бачка Паланка" А.Д. чији је оснивач и већински власник Скупштина општине Бачка Паланка функционише у овој зони на површини око 11 ha. Има право коришћења на 6 индустријских хала укупне површине 5.400 м² које у производне сврхе користе италијански и словеначки партнери.

Изграђени комплекси:

- Пословно-производни центар (хале производне намене) - блок 95
- Царински терминал
- Сладара Малтинекс-Суфле - блок 104
- АД Синтелон блок - 104
- Таркет доо блок - 104 и 101a
- Текстилна индустрија Марина блок - 101a
- Кланица АД Бачка блок - 96
- Саобраћајни терминал блок - 96
- Комунални комплекс блок - 101б
- ГМРС блок 96

Генералним планом је предвиђено да се улица Југословенске Армије продужи кроз ову зону и то као главна саобраћајница овога простора, којом ће остваривати основна веза насеља јужне Радне зоне. По својој изграђености и опремљености (носивости) биће опремљена тако да прихвати највећа и најтежа саобраћајна средства (нарочито при кампањама откупа пољоприведних производа) на нивоу читаве зоне.

Додатне информације:

- Магистрални пут М-7 (Бачка Паланка – Нови Сад) тангира северним делом радне зоне,
- Мост 25 Мај (Бачка Паланка – Илок –ХР) удаљен око 1 км
- Теретна железничка пруга око 4 км
- Постојећа инфраструктура: комплетна на већем делу
- 57,87 ха слободног пољопривредног земљишта - могућ откуп

Радне зоне у сеоским Месним заједницама:

- Обровац – На парцели број 203 укупне површине око 7 ha у будућем индустријском парку већ су дефинисане 22 парцеле просечне површине 3.000 м² које

су врло погодне за изградњу индустријских погона. У току је инфраструктурно опремање овог индустријског парка – изграђен је пут који је веза са магистрални путем М-18.

- Нова Гајдобра – У току је израда пројектне документације за будућу Радну зону укупне површине 12 ha. Извршена је препарцелација предметног простора и формиране су 22 парцеле просечне величине око 5.000 м² које ће се након инфраструктурног опремања под врло повољним условима издавати будућим инвеститорима.
- Челарево – површине сса 3 ha, делимично комунално опремљена (путна мрежа и трафостаница). Решени имовински односи омогућавају да се ова зона врло брзо активира, што је издваја у односу на горе наведене. Остали енергенти се налазе у непосредној близини зоне и лако су доступни.
- Младеново – парцела бр. 1471/1 укупне површине 14 ha и 92 ара, на којој се налази типска индустријска хала и која је планским документима предвиђена за радну зону. У току је поступак преноса права коришћења са ВУ Карађорђево и 33 Ловренац на општину Бачка Паланка
- У пет насељених места наше општине (Пивнице, Силбаш, Параге, Товаришево, Младеново и Деспотово) урађене су типске индустријске хале од којих неке ни-су стављене у функцију због нерегулисаних имовинско – правних односа.

Делови ових зона су већ у експлоатацији. Границе њихових обухвата су дефинисане ранијим Генералним урбанистичким планом, док су предлогом новог Генералног плана предвиђене значајне измене ових зона.

Земљиште је већим делом приватно власништво, али је могућ откуп.

Градске радне зоне су делимично инфраструктурно опремљене – углавном делови на којима се већ налазе пословно – производни објекти.

8.1.2. Дефинисање проблема и дијагноза стања У СЕКТОРУ:

- Компликована и дуготрајна процедура при регистрацији предузећа
- Недовољна координација и сарадња Локалне самоуправе, предузетника и предузећа
- Недовољна и непланска стимулација развоја предузетништва од стране општине
- Неукњижене парцеле замљишта у катастру, непрецизна и неажурна евиденција
- Компликоване процедуре за издавање грађевинских дозвола
- Висока надокнада за откуп и уређење грађевинског земљишта у зонама
- Недовољна информисатост предузетника о законској регулативи и променама
- Низак ниво предузетничког образовања за самостално вођење бизниса
- Неадекватан маркентишки наступ и промоција производа
- Неадекватно планирање и школовање кадрова за нова занимања
- Интезивирање тзв. сиве економије (запошљавање на црно, исплата минималних законских зарада уз евентуални остатак зараде на руке, избегавање плаћања ПДВ продајом без званичних папира...)

- Смањење броја запослених
- Смањен буџетски приход државе и локалне самоуправе
- Недостатак добрих пословних идеја, које се могу успешно, уз тржишне услове пословања, спровести и комерцијализовати.
- Хроничан недостатак инвестиционих и обртних средстава. Предузећа су у великој мери везана недостатком средстава за проширење делатности и ограниченим приступу тржишту новца.
- Тренутно нема већих комплекса инфраструктурно уређеног земљишта које би се одмах моглу понудити потенцијалним инвеститорима.
- Не постоји уређен простор за развој Бизнис инкубатора – подстицаја развоју малих предузећа.
- Недовољна регионална повезаност са суседним општинама, како у Војводини тако и са суседима у Републици Хрватској
- Лука без железнице (транспортни колосек у радној зони није у функцији) - недостаје стратегија и оперативни програм развоја и логистике робног транспорта у Бачкој Паланци.

8.1.3. Закључци

Привреда општине Бачка Паланка се сврстава у водеће у Војводини. Повољан географски положај, близина великих градова и потенцијалних тржишта, погранично подручје са Републиком Хрватском, развијена путна мрежа, лука на Дунаву, присуство мултинационалних компанија и богата традиција мале привреде и предузетништва, развијена пољопривреда и људски ресурси су предуслови за даљи напредак у овој области.

Привредници (постојећи и нови инвеститори) са правом очекују да локална самоуправа у домену својих овлашћења омогући пре свега бољу међусобну комуникацију и координацију при решавању компликованих и дуготрајних процедура (регистрација предузећа, добијање разних дозвола...). Потребно је развијати јак партнерских однос између приватног и јавног сектора, чиме се ствара позитивна пословна клима у којој ће привредници препознати свој интерес да живе и раде у нашој општини.

Један од најважнијих приоритета у подршци привредног развоја је обезбеђење различитих видова финансирања. Стварање развојних Фондова, смањење такси и накнада, само су неки од инструмената којима локална самоуправа може битно да утиче и стимулише развој предузетништва.

Неопходно је дефинисати индустријске зоне како би уз стимулативне услове инфраструктурно уређене парцеле могле бити понуђене домаћим и страним инвеститорима.

Страним улагачима су најпривлачније оне општине које имају добру инфраструктуру, брзу администрацију, као и иницијативу и стратегију развоја.

И поред великог броја МСП и великог броја регистрованих пољопривредних газдинстава, ниска је продуктивност мале привреде. Недостаје повезаност привредника између себе што их чини мање конкурентним. Неконкурентност производа је између осталог, изазвана и скупом производњом услед коришћења застарелих технологија. Модели повезивања предузећа засновани на кластерима представљају савремени облик удруживања, било да се ради о хоризонталном повезивању кроз иновативну или комерцијалну сарадњу у оквиру исте привредне гране или кроз вертикално повезивање предузећа у једном производном ланцу од произвођача сировина, коопераната, до финалног произвођача. Удруживањем у кластере, предузећа ефикасније искоришћавају своје развојне и производне потенцијале.

Приближавањем Европској унији отварају се могућности за коришћење приступних фондова ЕУ, који локалној самоуправи и привредницима наше општине могу постати још лакше доступним укључивањем у програме прекограничне сарадње са Хрватском, Мађарском и Босном и Херцеговином (Републиком Српском).

Промоција привреде путем организовања заједничког наступа на великим сајамским манифестацијама и организовање Сајма привреде у нашем граду, могу на најбољи начин преставити велики потенцијал ове средине и привући заинтересоване инвеститоре да новац уложе баш у општину Бачка Паланка.

8.1.4. Препоруке и стратешке интервенције

- Организовати стручну помоћ и едукације
- Планско усмеравање предузетника ка тржишно оријентисаној привреди
- Обезбедити механизме у општини за информисање предузетника о пословним дешавањима и могућностима
- Подршка предузетницима за приступ државним и покрајинским фондовима, као и повољним кредитима
- Искористити потенцијал општине и регионално се повезати са суседним општинама и кроз такву сарадњу партиципирати код фондова ЕУ

8.1.5. Стратешки циљеви

Развој привреде и већа запосленост оствариће се кроз:

- обезбеђивање ефикасног система за добијање потребних дозвола и информација
- благовремено регулисање имовинско-правних односа
- дефинисане и комунално опремљене индустријске зоне на територији општине и то: главна инд. зона у граду Бачка Паланка и остале зоне у Обровцу, Гајдобри, Младенову и Челареву, путем израде детаљних урбанистичких планова
- побољшање саобраћајне инфраструктуре у општини Бачка Паланка, с посебним акцентом на железничку инфраструктуру
- отварање канцеларије при локалној самоуправи за мала и средња предузећа
- едукацију и јачање људских ресурса
- субвенције локалне самоуправе привреди

Јачање регионалне конкурентности локалне привреде кроз сарадњу са суседним општинама у Србији и међудржавну сарадњу са републиком Хрватском, БиХ, Мађарском и Словачком кроз иницирање заједничких пројеката и инфраструктурним повезивањем.

Привлачење домаћих и страних инвеститора кроз обезбеђивање повољних услова за привређивање.

8.1.6. Специфични задаци

- Током 2010. године организовати у општинским органима управе добијање потребних дозвола и информација по систему "један шалтер", или у предвиђеном законском року.
- Током 2010. године трансформисати Одељење за привреду при Општинској управи у оперативну службу прилагођену потребама привреде и предузетника.
- Током 2010. године организовати информациони центар (канцеларија) за МСП, преко којег ће се предузетници информисати о свим потребним пословним дешавањима и могућностима, едуковати и плански усмеравати ка тржишно, реално потребним производно услужним процесима
- Током 2010. године отворити канцеларију за предузетништво, за ефикасно обављање административних послова, добијање сагласности и дозвола на једном месту
- Током свих 5 година омогућити израду развојног буџета општине
- У периоду 2010.-2011. у сарадњи са Железницом Србије усагласити локацију за железнички терминал у главној радној зони града Бачке Паланке, дефинисати динамику израде пројекта и изградње.
- У периоду 2011.-2012. у сарадњи са Железницом Србије урадити идејни и главни пројекат за железнички терминал у главној радној зони града Бачке Паланке и приступити припреми трасе.
- У периоду 2010.-2011. године урадити детаљне урбанистичке планове свих планираних радних зона
- Током 2010. године дефинисати реалне приоритете у инфраструктурном опремању радних зона
- Од 2010.-2014. године инфраструктурно опремити део по део радних зона у општини дефинисаних генералним планом и стратегијом развоја, према реалним могућностима и потребама инвеститора.
- Од 2010.-2014. године дефинисати нову локацију за селекцију и класификацију комуналног отпада, дефинисати у сарадњи са суседним општинама локацију за регионалну фабрику за прераду отпада, а све у циљу измештања постојеће градске депоније
- Од 2010. -2014. године организовати међународни Сајам привреде и предузетништва у Бачкој Паланци, као и организовати заједнички наступ предузетника на другим сајмовима
- Током 2010. године организовати у општини Бизнис инкубатор уз учешће најмање 10 нових предузећа.
- Током 2010. године урадити портфолио потенцијално интересантних локација у општини за улагање у привредне пројекте (индустрија, пољопривреда, туризам, саобраћај, грађевинарство, трговина...)
- Током 5 година доношењем годишњег програма додатног образовања и обуке оспособљавати радну снагу путем дошколовавања, одржавања семинара, радионица у организацији НСЗ, филијала у Бачкој Паланци.
- Током 2010. године донети локални акциони план запошљавања уз могућност суфинансирања мера на локалу
- У складу са националном стратегијом током свих пет година спроводити активну политику запошљавања особа са инвалидитетом
- Од 2010.-2014. године два пута годишње организовати Сајам запошљавања

- Током 5 година у организацији НСЗ, филијала у Бачкој Паланци и сарадњи са локалном самоуправом обезбедити субвенције за samozapoшљавање и отварање нових радних места.
- Током 2010. године унапредити рад Савета за запошљавање и оживети рад Социјално економског савета
- Током 2010. године интензивирати рад Фонда за развој предузетништва
- Током 5 година развијати регионалну и малограничну сарадњу са суседним општинама кроз учешће у заједничким пројектима финансираним сопственим средствима или финансираним од покрајинских, републичких и предприступних фондова европске уније

8.2. ТУРИЗАМ

"ОПШТИНА БАЧКА ПАЛАНКА ЈЕ ПОТЕНЦИЈАЛНО ЈЕДНА ОД НАЈАТРАКТИВНИЈИХ ТУРИСТИЧКИХ ДЕСТИНАЦИЈА У ВОЈВОДИНИ, ЧИЈИ СЕ РАЗВОЈ ТЕМЕЉИ НА ИЗУЗЕТНОМ ГЕОСТРАТЕШКОМ ПОЛОЖАЈУ, ОДРЖИВОМ КОРИШЋЕЊУ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И БОГАТЕ КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКЕ БАШТИНЕ, ЧИМЕ БИ СЕ СТВОРИЛО ИДЕАЛНО ОКРУЖЕЊЕ ЗА ИНВЕСТИРАЊЕ И БОРАВАК ТУРИСТА."

8.2.1. Анализа сектора

Туристички ресурси Општине Бачка Паланка

Општина Бачка Паланка има изузетно добар географски положај (паневропски коридори 7 Дунав и близина коридора 10), просторна припадност НП Фрушка гора (Нештин и Визић), погранично место са Републиком Хрватском. Кроз општину пролази и бицикличка стаза која је део европске бицикличке мреже (Еуро вело 6)

На територији општине могу се препознати следећи ресурси у туризму и назначити као потенцијални за развој у блиској будућности:

- Природни ресурси (река Дунав, ...)
- Културно – историјска баштина
- Инфраструктура
- Атрактивности

а) ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

Парк природе "Јегричка"

Парк природе, III категорије значајно природно добро. Површина добра Парка природе "Јегричка" је 1.144,81 ha, на коме је успостављен режим заштите II и III степена. Најмањи део овог природног добра налази се на територији општине Бачка Паланка. Он обухвата део каналисаног дела Јегричке од Деспотова према Равном Селу.

Река Дунав

Река Дунав која има највећу природну туристичку вредност повезује нашу општину са западном, централном и северном Европом са једне и Црним морем и источном

Европом са друге стране. Пружа изузетне могућности развоја излетничког, транзитног, манифестационог а пре свега наутичког туризма.

Језеро "Тиквара"

Језеро Тиквара представља најатрактивније језеро на подручју општине Бачка Паланка, налази се између Бачке Паланке на северу и Дунава на југу. Од градског језгра одваја је неколико стотина метара широка ниска мочварна површина, а од Дунава уска превлака, широка око 100 м. Са источне стране Тиквара је омеђена аутомобилским путем који води из града до рибљег ресторана, чарде "Дунав", на обали Дунава, ранији скелски пут.

Језеро "Багер"

Вештачко језеро у индундационој равни Дунава, између индустријске зоне у којој је лоциран Фертил" и Дунава, на око 2500 м од центра града. Трапезастог је облика, дужине 210 м, ширине око 200 м. Са Дунавом спојено је каналом дугим око 1000 м, а настало ископавањем земље за потребе изградње одбрамбеног насипа.

На обали језера налази се плажа, привезиште и ресторан Калош чарда, а језеро иначе користе и спортски риболовци. Ово је место на коме се већ дуги низ година одржава традиционална манифестација Златни котлић", сусрети бајкера и дочекују учесници Међународне дунавске регате ТИД.

б) ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ БАЧКА ПАЛАНКА

Специјални резерват природе "Карађорђево "

Налази се у југозападној Бачкој, на подручју средњег тока Дунава, на његовој левој страни, а поред насеља Карађорђево, Младеново, Бач и Бачко Ново Село. На подручју Специјалног резервата природе " Карађорђево " установљава се Режим заштите II степена, који обухвата подручје Букинског рита.

Парк природе "ТИКВАРА"

Подручје природног добра "Тиквара" ставља се под заштиту као значајно природно добро и сврстава се у трећу категорију. Парк природе "Тиквара" се налази на подручју општине Бачка Паланка, уз леву обалу реке Дунав између 1296 км и 1304 км односно КО град и Нова Паланка.

Споменик природе "ПАРК ЧЕЛАРЕВСКОГ ДВОРЦА"

Парк челаревског дворца је један од вреднијих представника вртне уметности (архитектуре) XIX века на територији Србије. Типичан је пример мешовитог стила који је доминирао у вртној архитектури тог времена, насталог комбиновањем елемената француског и енглеског стила.

Специјални резерват природе "БАГРЕМАРА"

Резерват се налази северно од насеља Бачка Паланка. Само станиште је смештено са десне стране пута Бачка Паланка – Оџаци. На заштићеном подручју Специјалног ре-

зервата природе " Багремара" успоставља се режим I и II степена заштите. Од укупно заштићене површине од 117,58 ha, подручје режима:

- заштите I степена износи 34,8 ha, што износи 29,6 % од укупно заштићене површине.
- заштите II степена износи 82,78 ha, што износи 70,4 % од укупно заштићене површине.

Основну вредност резервата представља налаз врсте Ерантхис хуемалис која импресионира своји изгледом током фебруара и марта месеца. У то доба биљка је у свом пуном развоју. Нађена је у култури багрема у већем броју одвојених група.

Лов

Ловни туризам на територији општине Бачка Паланка има релативно дугу традицију. Ловишта су организована углавном на два начина:

- прва функционишу као простори у надлежности појединих ловачких друштава у оквиру катастарских општина, а која су заједно под координацијом Ловачког удружења општине.
- другој групи припадају терени који се налазе под управом Војне установе "Карађорђево".

Риболов

Општина Бачка Паланка се налази на левој обали Дунава који са својим рукавцима, притокама, језерима и барама обилује разноликим рибљим врстама што погодује развоју спортског риболова. У организацији и развоју спортског риболова на Дунаву брину се риболовачка друштва која издају и одговарајуће риболовачке дозволе. На свим водама где се предвиђа спортски риболов врши се и систематско усмеравање развоја оних врста риба које су посебно атрактивне за спортски риболов.

У бачкопаланачкој општини издвајају се 4 риболовна подручја а то су :

- **Парк природе "Тиквара"**
- **Специјални резерват природе "Карађорђево"**
- **"Букински рит" - Младеново**
- **Нештин**

в) КУЛТУРНО – ИСТОРИЈСКА БАШТИНА

Археолошка налазишта

Најзначајнији су:

- локалитет " Циглана "
- локалитет " Турски брег "
- локалитет "Турски шанац "

- локалитет " Багремара "
- локалитет на потесу Полој
- локалитет " Голокут "
- локалитет " Кулуштра – Црквине "

- Музеј града - Бачка Паланка
- Српска православна црква – Бачка Паланка
- Католичка црква - Бачка Паланка
- Словачка Евангелистичка црква - Бачка Паланка
- Дворац Дунђерски - Челарево
- Музеј - Сремска Кућа - Нештин
- Иконостас Православне цркве у Нештину
- Библиотека "Вељко Петровић"- Бачка Паланка
- Културни центар Бачка Паланка
- ГКУД "Коста Абрашевић "
- Књижевни клуб "ДИС"

Археолошка налазишта

На основу података Музеја у Бачкој Паланци, на територији општине је откривено, али у мањој мери и проучено 33 археолошка локалитета. Међу њима се бројношћу, очуваност, значајем истичу налазишта из бронзаног доба и средњег века. Најстарији предмети материјалне културе потичу из мезолита и везани су за локалитет "Багремара", локалитет на потесу Полој, локалитет "Голокут" и локалитет "Кулуштра – Црквине".

На граници бачкопаланачког и челаревског атара, на површини од неколико стотина хектара, на локалитету "**Циглана**", распростиру се рано – средњовековно насеље и некропола, који припадају времену сеобе народа, негде од VIII до X века. Бројни налази женских, мушких и дечјих украсних предмета коришћених за одећу, накит, посуде од керамике, коштани предмети, пршљенци за вретено, метални делови опреме коња, бројни налази посудица за ливење метала, тајанствени фрагменти римских цигли са урезаним симболима јеврејског култа (менора), и мноштво других налаза, сврстава овај локалитет међу налазишта светског значаја. Остеолошки материјал ових гробова показује карактеристике људи монголоидног типа, а најновија истраживања указују на упоредно присуство једне популације индоевропског типа. Бројни налази на локалитету "Циглана" отварају могућности за дугогодишња будућа мултидисциплинарна истраживања.

Северно од града, иза шуме Багремара (или Попина шума), налази се локалитет "**Турски брег**" на коме се, такође спорадично, проналази бронзаноdobни материјал. На овом локалитету вршена су 1986. године оријентациона ископавања којима је откривен материјал касног средњег века. Откривена је некропола са масовним гробницама које вероватно потичу из периода честих епидемија.

"**Турски шанац**" – земљано утврђење из латинског доба на потесу "Оберва". Под заштитом државе од 1968. г. као археолошко налазиште од великог значаја. Рекогносцирањем терена у пробној сонди је откривена субструкција бедема елипсоидног утврђења од земље. Ерозијом и пољопривредним радовима знатно су оштећени ови бедеми, испред којих су се налазили ровови, а у њиховом горњем делу палисад. Унутар утврђења констатовани су објекти у виду полуземуница у којима су пронађени остаци керамичких судова латинског типа, гвоздене алатке и жрвљеви. Испред насипа на коме се налазио палисад, откривена су два рова који су служили за спровођење воде из Дунава око утврђења. Ово утврђење које се развијало на сусрету двају ера, имало је важну улогу како у привредно – трговачком тако и војно – политичком погледу.

Музеј града

Радом Аматерске музеолошке секције прикупљен је музејски материјал и 1982. године одлуком Скупштине општине основана је Музејска јединица у Бачкој Паланци која је деловала у саставу СИЗ-а за културу. Године 1992. она добија назив Музеј града и данас делује у саставу Културног центра Општине Бачка Паланка.

У саставу музеја се налази археолошка, палеонтолошка, нумизматичка, етнологска, историјска и ликовна збирка, као и стручна библиотека.

Српска православна црква – Бачка Паланка

Српска православна црква је подигнута у периоду између 1783. и 1787. године. Једнобродну барокну цркву са звоником, посвећену Рођењу Св. Јована Крститеља, зидали су мајстори Јосиф Циглер и Ернест Харле. Раскошни иконостас, украшен мноштвом мотива пуних стилизованих облика, минуциозних у обради, рад је дрворезбара Георгија Девића из Бачке Паланке. Исти аутор извео је дрворезбарске радове на свећњацима испред иконостаса и на Христовом гробу. Осликавање иконостаса обавио је 1811. Григорије Јездимировић, мајстор познобарокног опредељења, склон класицистичкој обради монументалних религиозних композиција. Овом сликару приписује се и зидна слика Саваота у слави, у своду над солејом. Христов гроб осликао је Константин Пантелић 1836.

Црква је споменик културе великог значаја.

Католичка црква

Римокатоличка црква је грађена од 1782.–1784. године. Саграђена је у барокном стилу (под заштитом је државе од 1984. године).

Словачка Евангелистичка црква

Словачка евангелистичка црква подигнута је 1893. године. То је једнобродни објекат мањих димензија са ниским звоником изразито заобљених облика и једноставном декорацијом. Црква се налази у Шафариковој улици, у непосредној близини Дунава, где и данас живи махом словачко становништво.

Дворац Дунђерски

Од 1834.–1837. Никола Бесереди је изградио Дворац. Градитељи су били Аман и Хофман. 1882. год. купио га је гроф Лазар Дунђерски, велепоседник из Сомбора. Исте године је саградио парни млин и фабрику шпиритуса. 1884. г. је успео да раскрчи половину парка и са десне стране недалеко од Дворца подигао је пивару и засадио хмељарнике. У дворац су долазили Лаза Костић, Паја Јовановић... Лаза Костић је био кум свој деци Лазе Дунђерског.

Музеј - Сремска Кућа - Нештин

Породична кућа Савић, представља развијен тип сеоске куће чија је појава карактеристична за подручје Срема у XVIII веку од плетара облепљена блатом. У традиционалном српском стилу, троделне основе, кров на две воде, прекривен трском, стрм.

Иконостас Православне цркве у Нештину

У цркви се налази чудотворна икона Св. Богородице из 1773. године. Поред тога је и иконостас са 45 икона Теодора Крачуна из 1759. године, 4 старе престоне иконе из 1741, 9 целивајућих икона (рад Стефана Гавриловића), 3 целивајуће иконе непознатих аутора а 1759. године је завршена црква.

Библиотека "Вељко Петровић"

1869. године појављују се прва друштва чији су чланови били имућнији житељи Бачке Паланке, тако да се та година сматра зачетком прве грађанске библиотеке у општини.

Културни центар Бачка Паланка

Културни центар Бачка Паланка основан је као Установа за културу одлуком Скупштине општине Бачка Паланка сада већ давне 1990. године као професионална институција у области културе од посебног друштвеног значаја и интереса. Ова установа је од самог почетка заузела запажено место у културном животу наше општине.

Културно уметничка друштва

У граду је 18.04.1976. године основано градско културно уметничко друштво "Коста Абрашевић" које и данас постоји и активно ради, окупљајући аматере различитог узраста.

У готово сваком насељу наше општине делују културно уметничко друштва која чувају традиције крајева из којих су потекли њихови преци.

Књижевни клуб "ДИС"

Књижевни клуб "Дис", један је од најстаријих клубова у Војводини, основан је 1959. године. Клуб тренутно окупља преко 80 чланова, с тенденцијом сталног повећања чланства, чиме се клуб заиста поноси. Своју активност реализује кроз бројне промоције књига, како својих чланова, тако и потврђених стваралаца југословенског нивоа, затим кроз гостовања и књижевне сусрете, те предавања, трибине и расписивање књижевних конкурса. "Дис" је један од издавача првог бачкопаланачког часописа за културу, књижевност и уметност – "Сунчаник".

г) АТРАКТИВНОСТИ

• МАНИФЕСТАЦИЈЕ У ОПШТИНИ БАЧКА ПАЛАНКА

Око 40 традиционалних манифестација, од којих су најзначајније: "Дунавски бал", "ФЕП", "Златни котлић Дунава", "Дани Абрашевића", "Бостанијада", "Сусрети у Пивничким пољима", "DIDA", "Свети Трифун", "Првомајски уранак".

У 2009. години у организацији локалне туристичке организације покренуте су још три нове манифестације: "Видовданска духовна академија" "Етно шор" и "Штрудл фест" које ће по својој посећености и атрактивности, значају и карактеру, засигурно постати традиционалне.

• **КАРАЂОРЂЕВО**

Пробирљивом туристичком тржишту Карађорђево пружа веома атрактиван туристички програм почев од лова и риболова, преко јахања па све до вожње фијакером и саоницама кроз ловиште, чамцем кроз прелепе рукавце Дунава. Све ово на изузетан начин употпуњују свестајно угоститељски објекти: Ловачка кућа Дијана и депаданс и бунгалови у Ловачком центру "Врањак". Гостима се нуде специјалитети од дивљачи, рибе, а по њиховој жељи овде их могу забављати познати тамбурашки оркестри из овог дела Бачке.

Карађорђево располаже са око 20 фијакера и саоница од чега су тренутно у употреби 4 – 5 фијакера, али је неопходна благовремена најава групе. Ове године у оквиру Првомајског уранка одржана је и смотра фијакера. На смотри је учествовало око 20 фијакера од чега 4 ВУ Карађорђево. Од укупно 13 понија за потребе посетилаца обучена су само 4. Од укупно 150 грла само 16 се користе за такмичења у категоријама галопера и препонаша. Крајем 2006. године одржана је и Фијакеријада на којој је учествовало 8 запрега из Дероња, Оцака, Сурчина, Обровца, Товаришева и Карађорђева на стази дугачкој 23,5 км. Победник је био Срдић Недељко - ергела Карађорђево.

Туристички садржаји "Карађорђева" не свде се искључиво на лов, већ је туристички производ проширен и на спортски риболов, фото сафари, посета ергели расних коња, вожња фијакером кроз ловиште, као и чамцем рукавцима Дунава.

• **НЕСТИН**

Сремско село, Нештин, први пут се помиње у писаном мађарском документу 1332. год. под називом Нешт (Nest). Место је смештено на десној обали Дунава, који са бројним адама, рукавцима и пешчаним плажама, моћно показује своје чари сваком путнику, мамећи га, да бар за тренутак, застане и ужива у чаробном окружењу.

Православна црква изграђена у барокном стилу мајстора Косте и Николе (1754-1756. год). посвећена је светим Врачевима, Кузми и Дамјану, што је и Нештинска слава (14. јул). У цркви се налази чудотворна икона Св. Богородице. Најстарија је богослужна књига из 1731. године а постоји и јеванђеље из 1762. године. Иконостас је осликао Теодор Крачун 1773. год., врхунски барокни сликар.

Породична кућа Савић, направљена крајем 18. века, од плетара облепљена блатом. У традиционалном српском стилу, кров прекривен трском, стрм. У средини куће је велико огњиште а са стране су две собе. Са три стране куће, протеже се, у храстовини изрезбарен дивним украсима, гонак (трем). Под заштитом Покрајинског завода за заштиту културе Нови Сад од 21.03.1968. године. У међувремену је реновирана и конзервирана. Данас је у њој смештена и стална поставка.

"Удружење винара, виноградара, воћара "нештин", организатор је манифестације посвећене виноградарима и воћарима "Св. Трифун". У селу постоји и оријентациони клуб "Нештин" израстао из некадашњег планинарског друштва. Нештински део Дунава представља познате риболовне терене за лов смуђа, сома и шарана где су најзначајнији рукавци Нештински и Сусечки дунавац, позната мрестилишта шарана.

• **МУЗЕЈ ПИВА ЧЕЛАРЕВО**

У кругу своје пиваре у Челареву, компанија Карлсберг Србија је 22.10.2008. год. отворила први аутентични музеј пива у региону. Идеја и иницијатива за оснивањем музеја пива потекла је право из централе Карлсберга у Копенхагену, где се у старој пивари нала-

зи Центар за посетиоце, у коме сви знатижељни кроз слике, изложене експонате и причу могу да доживе како је Карлсберг од мале радионице пива постао глобални произвођач какав је данас.

- **"ГИНИСОВ КОТЛИЋ"**

Дана 13.01.2002. године скуван је највећи рибљи "котлић" за памћење: у густој чорби, са 150 кг зачина, паприком, 350 кг лука, 300 литара парадајза и сољу, крчкало се преко 1.700 кг рибе. Пречник котлића је 2,4 метра, дубина 1,5 метара и у њега стаје 4000 литара воде. На минус 10 степени Целзијуса, рибљи паприкаш је пробало чак 12.000 гостију а још толико их је остало гладно. "Гинисов котлић" смештен је на Калош чарди, на обали "Багера", власништво је Туристичке организације општине Бачка Паланка.

- **ДОМАЋА РАДИНОСТ**

Удружења жена српкиња, мађарица, словакиња и хрватица изузетно су активна у изради ручних радова и традиционалних војвођанских јела. "Златни котлић", "Дунавски бал" само су неке од манифестација путем којих се промовишу кулинарске вештине у припремању рибљих и ловачких специјалитета, ручни радови, производи старих заната кроз које се упознаје богато наслеђе наше средине.

д) **ТУРИСТИЧКА ИНФРАСТРУКТУРА**

Смештајни капацитети

Општина Бачка Паланка поседује :

- **159 лежаја који су у функцији:** Хотел "Фонтана" *** (59 лежаја), Мотел "Полој" ** (19 лежаја), Ресторан са преноћиштем "Идила Плус" (30 лежаја), Хотел "Гранд Клуб" (21 лежај), Ловачка кућа "Дијана" – Карађорђево (16 лежаја), Ловачки центар "Врањак" – Карађорђево (8 лежаја), Чарда Флорида – (6 лежаја),

- **134 лежаја која нису у функцији:** Хотел "Централ" Бачка Паланка, "Идила" Бачка Паланка, Мотел "Челарево" Челарево, Ловачки дом "Фазан" Пивнице.

Конгресни туризам

За потребе конгресног туризма општина располаже са око 1.502 места:

Хотел "Фонтана" ***(430 места), Мотел "Полој" ** (170 места), Хотел "Гранд Клуб" (92 места), Ресторан са преноћиштем "Идила Плус" (380 места), Ресторан "Врањак" - Карађорђево (130 места), Ловачка кућа "Дијана" – Карађорђево (60 места), "Чарда Флорида" (240 места).

Камп простори

На територији општине Бачка Паланка лоцирано је укупно 9 места за камповање, некатегорисаних, од којих се 3 налазе на подручју специјалног резервата природе "Карађорђево", 1 на градској плажи, 1 на Калош чарди, 1 на чарди "Флорида", у Челареву 2 и Нештину 1 место за камповање.

Излетишта

Приобаље града и Тиквара су најпривлачније и најпосећеније излетиште бачкопаланчана, нарочито за време првомајских празника и током летње сезоне на Дунаву.

Излетиште шума "Багремара" на 5. километру пута Бачка Паланка – Сомбор, добро изграђеним колским путем, може се поћи у багремову шуму, тзв. " багремару", која посебно дражи пружа излетнику, нарочито у време цветања багрема.

Веома интересантно је излетиште "Полој" – "Чибска шума" код Челарева, привлачно за излетнике, како у рано пролеће и јесен, тако и у време купалишне сезоне.

Сеоска домаћинства и салаши

Сеоски и рурални туризам су свакако потенцијал општине обзиром на број, положај природне и културне ресурсе сеоских насеља. Посебно издвајамо атрактивне локације и објекте као што су салаш "Гојић" и салаш "Гњездо" у Бачкој Паланци, кућа за одмор "Скелица" Нештин.

Путна мрежа – транзитни туризам

За друмски саобраћај на простору општине највећи значај данас имају магистрални друмови : М-7 који повезује насеља Вуковар – Бачка Паланка - Нови Сад – Зрењанин – Нова Црња и М-18 који полази од Сомбора, па преко Оџака, Бачке Паланке, Шида и Сремске Раче наставља у БиХ, што на нивоу општине, још више појачава њихов значај. Процењује се да већина туриста који су остварили ноћење у смештајним објектима на територији Бачке Паланке су у транзиту ка неким другим туристичким дестинацијама, но они представљају само део укупно оствареног туристичког транзита (не више од 10 %) што је значајан потенцијал за туристичку привреду општине.

Неопходно је постављање туристичког инфо-пункта на граничном прелазу, да би туристи добили све информације о нашој земљи, а првенствено о општини Бачка Паланка.

Спортско – рекреациони туризам

Анализа различитих спортско - рекреационих ресурса (затворени и отворени спортско - рекреациони терени, спортски - рекреациони објекти, спортски клубови и спортска традиција општине) показује да општина Бачка Паланка има изузетне компаративне предности за развој спортско - рекреационог туризма. Препознатљив бренд града спорта, светских и европских шампиона, пре свега у спортовима на води, просто намеће и истиче огroman потенцијал и значај овог сегмента туристичке понуде.

ђ) ТУРИСТИЧКИ ПРОМЕТ

У 2008. години, према подацима обвезника боравишне таксе у општини Бачка Паланка остварено је 6.474 долазака и 13.825 ноћења, са просечним боравком од 2-3 дана.

2008. године општину Бачка Паланка посетило је 51% више туриста него у 2007. години.

2008. године остварено је 36% више ноћења него у 2007. години.

Снаге

Општина Бачка Паланка има добар географски положај, а паневропски коридори (коридори 7 и 10), као и граница са Републиком Хрватском појачавају њену транзитност и олакшавају везу између општине и других европских земаља а посебно са Београдом и Новим Садом.

Становништво је као и у целој Војводини мултиетничко. Различите културе које су допринеле неговању традиције, богатству културне и историјске баштине. Општина је богата природним ресурсима као предуслов развоја разноврсних селективних видова туризма (наутички, лов, риболов, еко, сеоски, рурални, спортски, вински...), а чему посебно доприноси добра инфраструктура за ловни и риболовни туризам, добра основа и постојање садржаја за наутички туризам, као и богата спортска, винска и кулинарска традиција.

Основана је и туристичка организација 2006. године, која се бави промоцијом и унапређењем туризма у општини, као и координацијом активности свих субјеката који директно или индиректно учествују у креирању туристичке понуде општине Бачка Паланка.

Слабости

Оно што посебно слаби значај и атрактивност једне дестинације су свакако неискоришћеност природних потенцијала, као и запуштеност и не одржавање културно - историјских знаменитости, као и њихова неадекватна заштита.

Парцијални напори појединаца у туризму без одлучне подршке локалне управе, као и непостојање сарадње међу туристичким актерима води ка слабој активности на развоју и промоцији средине.

Израдом стратегије туризма издефинисали би се развојни приоритети, као и приоритетне и системске акције на развоју туризма.

Нерешен статус В.У. Карађорђево.

Шансе

Последњих година држава предузима значајне мере за заштиту животне средине у оквиру низа пројеката ресорног Министарства и кроз бројне едукације на јачању свести о неопходности заштите околине и очувању биодиверзитета.

Валоризацијом природних, ревитализацијом културно - историјских вредности, унапређењем традиционалних манифестација и повећањем смештајних капацитета створили би се услови за подизањем туристичке понуде општине на ниво на коме би се задовољили различити, последњих година изузетно софистицирани захтеви различитих група туриста, а тиме би се и остварила већа посећеност дестинације и већи приходи од туризма.

Повољнија клима за развој туристичке делатности у општини Бачка Паланка, створена је отварањем домаћих и ЕУ инвестиционих фондова. Бројни пројекти и иницијативе који подржавају област туризма очекују и финансијску подршку.

Претње

Нестабилна политичка ситуација у земљи обесхрабрује долазак туриста у Србију. Недовољна подршка ресорних државних органа, републичких и покрајинских инвестиционих фондова, споро отклањање узрочника загађења животне средине, као и спор про-

цес освешћавања грађана о значају туризма и екологије, представља кочницу у стварању позитивног имиџа и препознатљивог туристичког производа.

8.2.2. Дефинисање проблема и дијагноза стања

Као потенцијално једна од најатрактивнијих туристичких дестинација у Војводини, са изузетним геостратешким положајем, обилује туристичким ресурсима који су неискоришћени или ван туристичке функције, смештајним капацитетима који не задовољавају потребе масовног туризма.

Према статистичким анализама општину Бачка Паланка најчешће посећују страни туристи, пословни туристи и туристи у транзиту, излетници и ловци. Углавном индивидуалне посете и посете у мањим групама.

Изузетно "неприступачни" инвестициони фондови услед неадекватне подршке локалне самоуправе, и поред напора Туристичке организације општине на изради бројних развојних пројеката.

Непостојање препознатљивог туристичког производа, а као последица таквог стања је мала туристичка посећеност (број туриста и број ноћења) и мали приходи од туризма.

8.2.3. Закључци

Богатство туристичких ресурса општине Бачка Паланка чине је једном од најперспективнијих туристичких дестинација у Војводини, те их је неопходно искористити тј. трансформисати у туристички производ који је прилагођен захтевима тржишта, а одлика је подручја са јасним и препознатљивим имиџом.

Наутички и спортски туризам на Дунаву, лов, јахање и еко туризам на Карађорђеву, вински и сеоски туризам на обронцима Фрушке горе, као и бројне традиционалне манифестације, приоритети су даљег туристичког развоја општине.

Адекватним позиционирањем и промоцијом достигли би смо планирани ниво квалитета туристичке понуде, а тиме постали значајан фактор привредног раста, нових радних места, домаћих и страних инвестиција у туристичком сектору.

8.2.4. Препоруке и стратешке интервенције

Како би се што успешније и адекватније искористили постојећи ресурси, препоруке и развојне акције биле би усмерене на следеће приоритете развоја и планирања:

- трансформисати туристички производ у препознатљив туристички бренд
- стратешки планирати развој туризма општине Бачка Паланка и регионалну сарадњу
- обезбеђивање финансијске подршке постојећим туристичким пројектима и иницијативама
- развијати специјалне видове туризма
- обезбедити већу подршку локалне самоуправе, анимирати локално становништво и интегрисати јавни и приватни сектор у туризму

8.2.5. Стратешки циљеви

1. Постати део националне, регионалне и кластерске туристичке понуде обезбеђивањем регионалне сарадње, укључивањем свих субјеката који директно или индиректно развијају туризам наше општине

2. Привлачење страних инвестиција у туристички сектор кроз уређење правно - имовинских односа и израду стратешких планова, урбанистичких и детаљних планова града и сеоских насеља

3. Унапређење туристичке понуде кроз изградњу нових и подизање нивоа квалитета постојећих смештајних капацитета, обезбеђивање разноврсних садржаја за континуирану туристичку понуду током читаве године

4. Креирање и ефикасна дистрибуција препознатљивог туристичког производа, конкурентног и економски одрживог искоришћењем доступних потенцијала уз поштовање високих еколошких стандарда

Специфични задаци

- У периоду од 5 година (2010.–2014.) континуирано радити на унапређењу промотивних активности (израда промотивног материјала и наступи на домаћим и иностраним сајмовима, промоција путем интернета).
- Од 2010. - 2014. године активно учествовати на изради прекограничних пројеката са Хрватском, као и изради апликација код домаћих и предприступних фондова.
- Током 2010. године започети израду пројектно-техничке документације за планиране туристичко-спортске садржаје (Марина , Регатни центар).
- У току 2010. године донети стратегију развоја туризма општине Бачка Паланка која ће бити усклађена са Националном стратегијом.
- Реконструкција културно-историјских знаменитости (Музеј града у Бачкој Паланци, Дворац Дунђерских у Челареву, Сремска кућа у Нештину) у периоду од две до пет година (2010.–2014.).
- У периоду од 2010-2014. године започети ревитализацију и реконструкцију археолошког налазишта "Чибска шума" у Челареву и "Турски брег" у Бачкој Паланци.
- Од 2010. - 2014. године континуирано повећавати број лежаја у приватном смештају у граду и сеоским насељима.
- У периоду од 2010. - 2012. године започети изградњу марине у Бачкој Паланци.
- У периоду 2010. - 2011. изградити комплекс базена у Бачкој Паланци.
- У периоду од 5 година (2010.-2014.) изградити регатну стазу на језеру Тиквара.
- Од 2010. - 2011. године уредити и адекватно опремити градску плажу и плажу на Тиквари.
- Од 2010. - 2014. изградити хотел у Бачкој Паланци, категорије три звездице, капацитета од 100 - 200 лежаја (приватан сектор).
- Од 2010. до 2014. изградити или ревитализовати два хотела средње категорије са минимум 30 лежаја по објекту (приватан сектор) као и камп за смештај већих група

- (ученици, спортисти, учесници едукативних кампова ...), број кревета 50.
- У наредних пет година (2010. – 2014.) одржавати и подићи на виши ниво традиционалне манифестације.
- У наредних пет година (2010. – 2014.) креирати нове туристичке производе (вински, сеоски и рурални туризам, циклотуризам, наутички туризам, ловни и риболовни туризам, фото сафари као алтернатива лову, "Паркови за одмор" у заштићеним парковима и резерватима, здравствени туризам...).
- Континуирано у периоду од 5 година (2010. – 2014.) развијати партнерстава са великим тоур-операторима, посебно са локалним рецептивним туристичким агенцијама као значајним каналом дистрибуције туристичког производа општине.
- Од 2010. - 2014. године континуирано вршити едукацију запослених у туризму - анимирати и укључити све заинтересоване субјекте у стручно едукативне скупове везане за област туризма у оквиру циљаних тематика попут сеоског туризма, манифестационог, наутичког, еко, спортског и др.
- У периоду од 2010. до 2012. извршити детаљну анализу и испитивања геотермалних изворишта на територији Општине (Багремара и Челарево) као основу за улагање у здравствени туризам.

8.3. ПОЉОПРИВРЕДА

8.3.1. Анализа сектора

У Општини Бачка Паланка од укупно 46.000 ha обрадивог пољопривредног земљишта, 90% се користи за ратарску производњу. Поврће се гаји, на укупној површини од преко 3.000 ha, што представља око 7% укупно обрадивог земљишта. Међу гајеним поврћем у Општини Бачка Паланка, највише је заступљен кромпир, повртарска паприка, црни лук, бостан, купус, пасуљ и др. Постојећа производња поврћа у Општини Бачка Паланка има карактер развијене производње, укључује све облике производње од баштенског и њивског начина производње до производње у заштићеном простору.

У селима Деспотово и Силбаш производња поврћа бележи дугу и успешну традицију. Највећи део поврћа у општини Бачка Паланка произведе се управо у поменутиим селима.

У Општини Бачка Паланка присутан је тренд постепеног ширења повртарске производње односно, повећање површина на којима се гаји поврће.

Под воћњацима у Општини Бачка Паланка налази се 462 ha, док виногради заузимају око 172 ha. Произвођачи воћа у Општини Бачка Паланка су: АД Подунавље" из Челарева, које производи јабуку на површини од 100 ha, АД Будућност" из Бачке Паланке које производи јабуку и вишњу на укупној површини од 90 ha, ДОО Нектар - Аграр" из Бачке Паланке које производи јабуку на површини од 25 ha, крушку на површини од 26 ha, кајсију на површини од 27 ha, и брескву на површини од 35 ha. Преостала површина под засадом воћа је у поседу индивидуалних пољопривредних произвођача и углавном је присутна производња јабуке и шљиве.

Виноградарска производња заступљена је у сремским селима Општине Бачка Паланка, Нештину и Визићу. Нештин и Визић имају дугу и успешну традицију у производњи грожђа и вина. Нектар Аграр" из Бачке Паланке поседује виноград у површини

од 60 ha. Остала површина од 110 ha, под засадом винограда, је у поседу индивидуалних пољопривредних произвођача из Нештина и Визића.

У Општини Бачка Паланка поред биљне заступљена је и сточарска производња и то: свињарска, говедарска, овчарска и живинарска. Стање сточног фонда на територији Општине Бачка Паланка је следеће: свиње око 30.000, говеда око 7.000, оваца и коза око 9.000.

Снаге

Општина Бачка Паланка располаже са 46.000 ha обрадивог пољопривредног земљишта. Оранице и баште чине 45.271 ha, виногради 172 ha, воћњаци 462 ha, ливаде 256 ha, пашњаци 548 ha, рибањаци трстици и мочваре 631 ha.

Општина Бачка Паланка располаже плодним и еколошки чистим пољопривредним земљиштем. Основни тип земљишта на највећем делу обрадивих површина у Општини Бачка Паланка је чернозем што представља основу за високу ратарско повртарску производњу. Општина Бачка Паланка располаже каналском мрежом ХС ДТД и реком Дунав. Обзиром на развијену примарну пољопривредну производњу, Општина Бачка Паланка располаже са развијеном прерађивачком индустријом пољопривредних производа и то: млинска индустрија, индустрија прераде воћа и поврћа, индустрија слада, индустрија пива, кланична индустрија, индустрија млека коју чине мини млекаре, индустрија сточне хране и др.

Произвођачи импута за пољопривредну производњу на територији Општине Бачка Паланка су: А.Д. "Мајевица" - производња пољопривредних машина и алатки и Фертил"-индустрија минералних ђубрива.

На територији Општине Бачка Паланка послује 20 земљорадничких задруга и 5 пољопривредних предузећа.

Основано је седам удружења пољопривредних произвођача. Образовни и културни ниво пољопривредних произвођача је задовољавајући. У значајној мери пољопривредном производњом се бави високо стручни кадар. У Општини Бачка Паланка постоји традиционализам у производњи хране.

Слабости

Иако постоје повољни земљишни и водни ресурси у Општини Бачка Паланка, они нису довољно искоришћени. Резултати остварени у производњи биљних култура у Општини Бачка Паланка нису задовољавајући, што је последица непотпуне примене потребне агротехнике у производњи гајених култура. Сортимент повртарских и воћарских култура није задовољавајући. Наводњаване површине у Општини Бачка Паланка су испод стварних потреба и реалних могућности. Због недостатка финансијских средстава слаба су улагања у куповину нове опреме и механизације. Присутна су највећим делом уситњена пољопривредна газдинства са проблемом старачких домаћинстава. Тржиште пољопривредних производа није организовано и не постоје услови за стабилну производњу и пласман пољопривредних производа. Низак је ниво подстицаја и субвенција од стране државе намењених пољопривреди у односу на земље из окружења.

Могућности

Могућности су у чињеници да се путем преструктурирања пољопривредне производње у корист интензивних култура може постићи повољније коришћење ораничних

површина, повећање приноса, реализација пострне сетве на већим површинама. Већа примарна производња омогућила би извоз не само сировина (пшенице, кукуруза, стоке за клање) него и квалитетног свежег воћа и поврћа и прерађеног воћа и поврћа, меса и прерађевина од меса као и природних воћних сокова и алкохолних пића (вина и ракије) са заштићеним географским пореклом.

Препреке

Република Србије није члан Светске трговинске организације због чега је смањена конкурентност наших производа на међународном тржишту због већих цена и већих царинских оптерећења. Присутна је затвореност првенствено развијених земаља када је у питању увоз пољопривредних производа из Републике Србије као нпр. квантитативна ограничења, примена ISO стандарда и друга. Недовољан аграрни буџет, који онемогућава да се обезбеди подстицање развоја пољопривреде како би она могла да се развија и буде конкурентна на страном тржишту. Тржиште пољопривредних производа је потпуно неуређено.

8.3.2. Дефинисање проблема

а) Ратарска производња

- Резултати остварени у производњи ратарских култура нису задовољавајући. Због недостатка финансијских средстава пољопривредни произвођачи редукују примену потребних агротехничких мера код гајених ратарских култура, а што се одражава на висину остварених приноса.
- Ратарском производњом бави се највећи део пољопривредног становништва Општине Бачка Паланка. Међутим, пољопривредна газдинства су највећим делом уситњена са малим површинама пољопривредног земљишта које обрађују, а што није примерено ратарској производњи.
- Водни ресурси којих у Општини Бачка Паланка има довољно нису искоришћени. Због неодржавања одводне каналске мреже и објеката на њој, функционална могућност канала ХС ДТД је сведена на веома низак ниво, а што ствара проблеме у пољопривредној производњи и производи штете и губитке. Највећи део ратарске производње баш због лошег стања каналске мреже и немогућности коришћења истих у сврху наводњавања, одвија се у условима сувог ратарења. Како су последњих година присутне екстремно високе температуре и недостатак падавина током летњих месеци, производња у условима сувог ратарења даје веома лоше резултате.

б) Повртарска производња

- Основни проблем са којима се срећу произвођачи поврћа јесте: наводњавање (узимајући у обзир да ова производња није могућа без услова наводњавања).
- Недостатак квалитетног семена и садног материјала.
- Нису обезбеђени савремени услови од бербе до пласмана повртарских производа (транспорт, паковање, амбалажа, дистрибутивни центри, краткорочно и дугорочно чување).

- Не постоји организација промета повртарских производа, што јесте уско грло ове производње. Највећи део произведеног поврћа пласира се путем накупаца.

в) Воћарско виноградарска производња

- Основни проблем у производњи воћа јесте недостатак квалитетног садног материјала што је и основни предуслов за успешну производњу воћа. Постојећи сортимент воћних врста није усклађен са захтевима тржишта.
- Присутан је углавном екстензиван начин производње.
- Не постоје адекватна удружења произвођача воћа.

г) Сточарска производња

- И поред изразито повољних природних услова за развој сточарства оно бележи слабе производне резултате из већ познатих разлога: нарушених паритета цена, смањеног тржишта, немогућности извоза и др.

д) Говедарство

- Мали број грла по фарми који доводи до питања економске одрживости истих.
- Лоша инфраструктура фарми (лоша изолација објеката, неадекватна вентилација) и застарела механизација.
- Локација фарми (стациониране у сеоским насељима, а међународни стандарди форсирају измештеност ван насељеног места).
- Неадекватна контрола квалитета воде.
- Непланско вештачко осемењавање.
- Недостатак образоване радне снаге.

ђ) Свињарство

- Уситњеност тј. испарцелисаност земљишта повољног за производњу основних сировина за производњу сточне хране.
- Неадекватни товни објекти који не одговарају Европским стандардима.
- Лош расни састав који узрокује ниску производност фарми.
- Застарела опрема.
- Велик утицај сиве економије где цену стоке формирају накупци.

е) Овчарство

- Неосвежен приплодни материјал.
- Мала стада са уситњеним поседима индивидуалних произвођача.
- Мали број и неадекватан квалитет пашњака.
- Неадекватан квалитет воде.
- Неорганизовано тржиште где се продаја остварује преко накупаца.

ж) Живинарство

- Уситњена понуда (фарме са малим бројем кока носилца и товних пилића).
- Лоша инфраструктура фарми (изолација, вентилација...).
- Неорганизовано тржиште у смислу квантитета и квалитета.
- Фарме лоциране у насељеним местима.

з) Органска производња

Узимајући у обзир добре предиспозиције (квалитет земљишта тј. слаба примена минералних ђубрива и пестицида у односу на Европске земље, доступност радне снаге) органска пољопривредна производња бележи изузетно слабе резултате. У почетном временском периоду, приоритет би био дат ратарској органској производњи, јер је сагледавајући наше услове пословања економски исплативија.

- Пад стандарда пољопривредних произвођача.
- Застарела пољопривредна механизација.
- Исцрпљивање земљишта непоштовањем плодореда.
- Неорганизованост пољопривредних произвођача органске производње тј. неформирани удружења.
- Неорганизовано тржиште органских пољопривредних производа тј. неформирани дистрибутивни центри истих.
- Неформирани бренд органске пољопривредне производње.

8.3.3. Закључци и препоруке

Полазећи од садашњег стања и објективно процењених могућности можемо констатовати следеће:

Природни и људски потенцијал у општини Бачка Паланка пружају могућност за већу, развијенију и квалитетнију пољопривредну производњу не само за домаће потребе него и за извоз пољопривредних производа.

Да би се интензивирала биљна производња у Општини Бачка Паланка и повећали приноси гајених култура, постојећу структуру сетве треба постепено мењати. Промену сетвене структуре потребно је извршити тако да се повећа удео оних пољопривредних производа који су карактеристични за ово подручје.

С обзиром да поседујемо веома повољне агроколошке услове, постоје веома реалне могућности за постизање високих и стабилних приноса у повртарству, због чега учешће поврћа у сетвеној структури Општине Бачка Паланка треба повећати, тако да оно износи уместо досадашњих непуних 7%, најмање 15%, у периоду 2010. – 2011. године. Од 2012. – 2013. године повећати производњу поврћа у реонима који гравитирају према Слован" из Селенче и Нектар" из Бачке Паланке за додатних 15%.

Средствима оствареним давањем у закуп државног пољопривредног земљишта израдити студију наводњавања у периоду 2010. - 2012. година.

Годишњим програмом заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта Општине Бачка Паланка, за 2009. годину, планирано је да се значајан део средстава остварених од закупа државног пољопривредног земљишта у Општини Бачка Паланка, уложи у уређење постојеће каналске мреже. Истим програмом планирана су и средства за израду студије о наводњавању у Општини Бачка Паланка у циљу правилног и рационалног наводњавања као и средства за уређење атарских путева.

Да би се обезбедио даљи развој повртарске и воћарске производње неопходно је обезбедити савремене услове од бербе до пласмана, те се у ту сврху предлаже формирање дистрибутивних центара на општинском нивоу, увођење истих правила квалитета производа и сорти за све дистрибутивне центре који буду формиран на територији Општине Бачка Паланка. Формирањем дистрибутивних центара обезбедила би се стабилна понуда пољопривредних производа по обиму, цени и квалитету усклађена са потребама тржишта.

Да општина субвенционише изградњу потребне инфраструктуре до већих фарми које се граде изван грађевинског реона.

Да се формира удружење пољопривредних произвођача на општинском нивоу, а у циљу да се повећа продуктивност и конкурентност робе за тржиште, која се мора производити и пласирати по важећим стандардима Европске уније. Удруживањем би се постигла стандардизација производње, развој робне марке, заједнички наступ произвођача на домаћем и иностраном тржишту.

8.3.4 Стратешки циљеви

Целовито унапређење области пољопривреде, као гране која има стратешки значај у Општини Бачка Паланка путем:

- подршке свим новим привредним, технолошки савременим, стручним, дугорочним развојним иницијативама на територији Општине
- програма унапређења ратарске, воћарске и повртарске производње кроз развијање система наводњавања
- креирања услова за бољи наступ на тржишту поврћа и воћа преко дистрибутивних центара
- подстицања самоорганизовања и удруживања пољопривредних произвођача и њиховог заједничког наступа на тржишту
- оживљавања, развијања и подршке сточарској производњи
- развијања и подршке органској производњи.

8.3.5. Специфични задаци

1. Формирати дистрибутивне центре на нивоу општине (дефинисати локације и израдити пројекте):
 - 3 дистрибутивна центра за поврће у периоду 2010. – 2012. година у К.О. Деспотово, Силбаш и Челарево.
 - 2 дистрибутивна центра воћа у периоду 2010. – 2014. година и то један у Бачкој Паланци а други у Нештин - Визић.
2. Водопривреда треба да обави све важне послове који би омогућили да правилно функционише одводно-каналска мрежа и да се развој наводњавања у наредном периоду усмери првенствено на боље коришћење ХС ДТД" и изградњу нових система за наводњавање на значајно већим површинама од досадашњих:
 - У периоду 2010.–2011. година оспособити каналску мрежу за двосмерно коришћење (одводњавање-наводњавање) у К.О. Деспотово, Силбаш, Пивнице и Параге у дужини од 15 километара.
 - У периоду 2012.–2013. година оспособити каналску мрежу за двосмерно коришћење у К.О. Челарево, Обровац, Товаришево, Младеново дужине 20 километара.
3. Изградити потребну инфраструктуру посебно према већим плантажама воћа и поврћа:

- У периоду 2010.–2011. година на територији целе општине у дужини од 30 километара обезбедити инфраструктуру за наведене објекте који имају употребну дозволу.
- У периоду 2012.–2014. година избалансирати уложена средства у инфраструктуру по катастарским општинама.

4. Сточарска производња

Говедарство

- Основати удружења говедарских произвођача на општинском нивоу у 2010. години.
- Обезбедити пројектну документацију газдинствима која започињу говедарску производњу у 2010. години.
- Осавременити опрему на постојећим фармама преко државних субвенција у периоду 2010.–2014. године.

Свињарство

- Изградити мини репродукционе фарме (у 2010. одредити локацију и обезбедити пројектно - техничку документацију; од 2011.–2012. године изградити фарме; у 2013. години пратити остварење резултата од стране стручних служби).
- Конкретнија финансијска подршка Општинском удружењу одгајивача свиња преко општинских фондова, које би изашло са масовнијом понудом и тиме смањило дејство црног тржишта у периоду 2010.–2011. година.
- Изградити инфраструктурну мрежу за фарме ван насељеног места због усаглашености са стандардима ЕУ везаним за еколошка питања у периоду 2010.–2014. година.

Овчарство

- Субвенционисати увоз квалитетних приплодних овнова у периоду 2010.- 2012. година.
- Ревитализовати пашњаке и култивисати их за примену у периоду 2010.–2014. година.
- Конкретнија финансијска помоћ Удружењу одгајивача оваца "Il de France" из Обровца преко општинских фондова (друштво основано у мају 2008. и до сада организовало две изложбе оваца) у периоду 2010.–2014. година.

Живинарство

- У 2010. години оформити удружење живинара.
- У периоду 2010.–2014. година обезбедити квалитетне кредитне линије преко иностраних и домаћих фондова, јер су иницијална улагања много већа у односу на остале гране сточарства.

5. Подићи свест пољопривредних произвођача о важности органске производње тј. извозној шанси исте:

- У 2010. години регистровати и организовати пољопривредне произвођаче за органску производњу преко формирања удружења.
- У периоду 2010.–2012. година обезбедити стручни мониторинг код регистрованих пољопривредних произвођача (праћење увођења органске производње кроз: анализе на пестициде, минералне елементе, земљиште, плодоред).
- У периоду 2013.–2014. година формирати дистрибутивне центре у К.О. удаљеним од прерађивачких центара са великим бројем сељачког становништва (Пивнице, Параге, Товаришево).

8.4. КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ И ИНФРАСТРУКТУРА

8.4.1. Анализа сектора

а) Анализа тренутног стања у области електричне енергије и дистрибуције електричне енергије

Дистрибуцију и управљање електричном енергијом на територији општине Бачка Паланка врши "Електровојводина" из Новог Сада са погоном у Бачкој Паланци. Са постојећом преносном мрежом и трансформаторским станицама, потребе за електричном енергијом задовољавају критеријуме испоруке електричне енергије свим категоријама купаца. Са новим технологијама и рационализацијом потрошње, индустријски потрошачи чак показују тенденцију пада потрошње. У том смислу капацитети испоруке су сасвим довољни за садашњу потрошњу али и за наредни период.

б) Анализа тренутног стања у области гасификације општине

Дистрибуцију и управљање гасом на територији општине Бачка Паланка тренутно обављају две фирме: Ј.П. "Србијагас" и Д.П. "Нови Сад - Гас" из Новог Сада. Ј.П. "Србијагас" снабдева гасом велике индустријске потрошаче као што су "Tarkett", "Карлсберг", "Нектар" итд. а Д.П. "Нови Сад - Гас" снабдева широку потрошњу домаћинства и мале индустријске потрошаче.

Сем Бачке Паланке, гасифицирани су још Челарево и села на сремској страни: Нештин и Визић. Очигледно је да је за равномеран развој потребно гасифицирати и остала места наше општине. Без гаса као основног енергента, нема смисла расправљати о индустријским зонама које се планирају основати у другим местима као што су Младеново, Обровац, Гајдобра... Сматрамо да је неходно хитно приступити гасификацији осталих места наше општине.

в) Анализа стања у области комуналне хидротехнике (водоводи, атмосферска канализација, фекална канализација)

Водоводи

Са снабдевањем воде на данашњи начин, путем водовода, се кренуло шездесетих година прошлог века. Водоводне мреже по селима у хидрауличком смислу задовољавају данашње потребе снабдевања водом, али је њихов експлоатациони век на измаку. Тренутно у насељеним местима општине Бачка Паланка (без Бачке Паланке), има око 12 000

прикључака на водоводне системе. Вода се добија из 29 активних дубинских бунара и 2 каптажне грађевине које снабдевају Визић и Нештин. Град Бачка Паланка се снабдева водом из 17 бунара који су лоцирани на изворишту "Ристић пут". У граду Бачка Паланка водоводна мрежа не задовољава нарасле потребе становништва а и у експлоатационом смислу је застарела.

Квалитет воде једино задовољава у граду Бачка Паланка због тога што постоји фабрика воде, а у насељеним местима квалитет не задовољава (са изузетком Визића и Нештина).

Индустрија има сопствене бунаре. Тако на пример, "Таркет", Сладара "Maltinex", "Нектар" итд. се снабдевају водом из сопствених бунара од којих су неки у зони водозахвата градских бунара. Међутим, санитарном водом се снабдевају из градског водовода.

У граду Бачка Паланка, водоводни систем одржава Ј.К.П. "Комуналпројект". Ситуација је у осталим насељеним местима много сложенија. Сеоске месне заједнице нису оспособљене за одржавање сложеног система као што је водовод, поготово контрола квалитета воде и управљање. Поједине месне заједнице (Силбаш, Нова Гајдобра и Младеново) су дале сагласност да Ј.К.П. "Комуналпројект" управља њиховим водоводима.

Фекална канализација

Град Бачка Паланка је скоро стопроцентно покривен канализационом мрежом. Систем је гравитациони а реципијент је река Дунав. Гравитационе системе имају и нека села као што су Карађорђево (покривеност 73 %) и Челарево (покривеност скоро 100 %). Тренутно се фекална канализација гради у Младенову, Товаришеву и Гајдобри.

Пројектна документација за изградњу канализационих система се тренутно ради за села: Нештин, Визић, Силбаш, Пивнице и Обровац у организацији месних заједница.

Присутни су системи гравитационих мрежа и системи под притиском. Реципијенти су река Дунав за насеља уз реку и мелиорациони атарски канали за остала насеља. Пројектовање и изградња уређаја за пречишћавање отпадних вода су под ингеренцијом надлежних водопривредних организација.

Пречишћавање отпадних вода града је изведено путем таложења по законима који су важили у време изградње ових објеката. Уређаји за таложење нису у функцији. Пречишћавање отпадних вода села је у изградњи у Товаришеву и Новој Гајдобри. У Товаришеву је технологија "мокрих поља" а у Гајдобри СБР технологијом, што значи да технологија пречишћавања није унифицирана, што отежава и поскупљује одржавање.

Одвођење атмосферских вода

Одвођење атмосферских вода ужег градског подручја се врши зацељеним колекторима који се изливају у баре у приобаљу града. Прикупљене воде се из баре преко одбрамбеног насипа препумпавају у Дунав путем црпне станице. Северни делови насеља се одводњавају у мелиорационе канале који почињу у градском подручју а припадају мелиорационом систему канала атара. Из мелиорационих канала воде се препумпавају путем црпних станица у Дунав које су у надлежности водопривреде. У задњих пет година је урађен велик број уређених отворених канала у насељу Бачка Паланка са одговарајућим пропустима и бетонираним дном.

г) Анализа тренутног стања у области водопривреде

Границе мелирационог подручја В.Д. "Дунав" су са југа и запада река Дунав, са севера ОКМ, од преводнице Српски Милетић, преко Каравукова, Савиног села до Бачког Петровца. Источна граница је према мелиорационом подручју које одржава В.П. "Шајкашка" Нови Сад, а крајња северозападна је ка подручју В.П. "Западна Бачка" Сомбор. Укупна површина мелирационог подручја је око 130 000 ха. Подручје општине брани се од високих вода Дунава одбрамбеним насипом почев од Челарева до Младенова у укупној дужини од око 27 км насипа и око 7 км високе обале.

Одводни мелиорациони канали у атарима су део система ДТД и у надлежности су Ј.В.П. "Воде Војводине". Одводњавање воде се врши гравитационо са горњих делова а у ритским деловима одвод сувишних вода се врши помоћу црпних станица. У овој области постоје велики проблеми јер су водопривредни објекти запуштени и нису у пуној функцији. У том смислу постоји велика опасност од подземних вода и атмосферских падавина.

д) Анализа тренутног стања у области саобраћај, путеви

На подручју општине постоје три вида саобраћаја: друмски, железнички и водни. Укупна дужина путне мреже (државни и општински путеви) је око 400 км. У домену друмског саобраћаја егзистирају путеви различитог хијерархијског нивоа, од државних путева I - ог реда, државних путева II реда до категорије општинских путева. Садашње стање нивоа саобраћајне инфраструктуре се оцењује као добро. Међутим, ускоро ће се морати размишљати о измештању транзитних саобраћајних токова, посебно из центра Бачке Паланке (што је већ делимично урађено изградњом обилазнице), као и насељених места Челарево, Обровац, Товаришево. Свакако је најоптерећенији путни правац Бачка Паланка – Нови Сад са око 5 500 возила/дан.

Саобраћајна веза са аутопутем Београд - Загреб је некад била у плановима, а такође и аутопут Суботица - Бачка Паланка - Нови Сад са спајањем на аутопут Београд - Загреб. Не зна се тренутни статус пројекта.

Железнички саобраћај је присутан пругом Нови Сад – Гајдобра - Богојево, са краком Гајдобра - Бачка Паланка. Пруга је у класи слабе експлоатације и нема већег значаја у обављању транспортних услуга.

Водни саобраћај је присутан реком Дунав и обавља се преко пристаништа у Бачкој Паланци, које је делимично оспособљено за манипулацију одређеним структурама роба. У односу на природне услове, водни саобраћај је неискоришћен. Поред Дунава, водни саобраћај је присутан и преко канала ДТД, који служи само за транзит јер на територији наше општине нема уређених пристаништа.

ђ) Анализа тренутног стања у области комуналних услуга и јавних предузећа

У комуналне услуге смо сврстали одношење отпада, чистоћу насељених места, уређење гробаља, паркинзи и пијаци. Комплетне услуге за Бачку Паланку врши Ј.К.П. "Комуналпројект" а у осталим местима услуге врше приватне фирме (Челарево), локална комунална предузећа (Пивнице, Силбаш, Гајдобра) или месне заједнице (остала места).

Постојећа депонија град Бачка Паланка не задовољава ни по капацитету, санитарно-техничким и локацијским условима. Сеоска насеља депонују отпад на наслеђене неодговарајуће просторе. Проблем депонија се мора решавати организовано: на нивоу општине, односно државе. Нека места су препустила однос смећа Ј.К.П. "Комуналпројект" (Нова

Гајдобра, Обровац и Карађорђево). Пројектована продукција отпада на годишњем нивоу се креће око 10.000 тона годишње.

Чистоћу насељених места одржавају комуналне редарске службе појединих месних заједница, локална комунална предузећа или приватне фирме.

Уређење паркинг простора није до сада било уведено на територији Бачке Паланке. Потребу за тим видом комуналног уређења има ужи центар града. У току је увођење ове комуналне делатности на основу већ урађеног пројекта.

Сва насељена места у нашој општини имају гробља. Капеле су изграђене у Бачкој Паланци, Челареву, Младенову, Новој Гајдобри и Карађорђеву, Пивницама, Обровцу, те се у овим местима испраћај покојника врши из капела. У већини МЗ су капеле и изграђене, и недостаје им Употребна дозвола (у Деспотову, Парагама, Силбашу и Товаришеву, Гајдобра) су изграђене или стављене под кров. У Нештину и Визићу нема капела и испраћај се врше из кућа покојника.

Катастар гробаља за сада није урађен и то ће бити један од задатака у наредном периоду. Одржавање гробаља је препуштено месним заједницама, приватним лицима (Челарево) или предузећима која су основана од стране МЗ или Ј.К.П. "Комуналпројект" у Бачкој Паланци.

Пијачни простори у свим местима општине не задовољавају основне норме за ову врсту услуга.

Што се тиче комуналних предузећа, структура је још из осамдесетих година. Она још увек функционишу на старим темељима. Развој већ сада намеће њихову реорганизацију и трансформацију, прилагођену новом стању.

Ситуација је слична и за општинску управу, која ће се морати прилагодити новим захтевима, како у погледу смањења броја запослених, тако и у формирању нове структуре.

е) Анализа тренутног стања у области урбанизам града и села

У овом делу су потребни значајни напори да се ураде одговарајући урбанистички планови развоја. Носилац израде урбанистичких пројеката је Ј.П. "Стандард" из Бачке Паланке, мада су многи пројекти урађени и од стране Завода за урбанизам Војводине из Новог Сада.

Урбанистичка документација на свим нивоима урбанистичког планирања заостаје за потребама инвестиционе изградње. Израдом и праћењем реализације урбанистичких планова мора се бавити организација са територије општине. Тренутно у граду скоро де не постоји одговарајући детаљан урбанистички план који је услов за пројектовање и исходавање одобрења за изградњу.

Велик проблем је споро исходавање сагласности и дозвола што је у надлежности општинских органа самоуправе. Пратећа служба као што је катастар, далеко заостају за потребама савременог инвестиционог планирања.

8.4.2. Дефинисање проблема и дијагноза стања

а) Дефинисање проблема и дијагноза стања за електричну енергију

Није могуће планирати развој електроенергетске мреже без планова развоја општине. Надамо се да ће израдом стратегије развоја општине тај проблем бити решен. Још увек постоје места или делови насељених места где имамо велике падове напона. Ширење де-

лова неких насељених места није пратило и ширење мреже. Мрежа је делом застарела и потребна је њена замена. Велик проблем ће бити и напајање индустријских зона које се планирају, сем зоне у Челареву, која је већ прешла на 20 кV мрежу.

Проблем ће бити прелазак са 10 кV на 20 кV, изградња инфраструктурних мрежа (за зоне, нова насеља, реконструкција старих мрежа).

Проблем је и компликована процедура добијања сагласности на прикључење на електро мрежу. Инвеститорима није јасно зашто сами морају да плате израду прикључака, трафостаница итд. И још преко тога морају да плате енергетску сагласност. У питању је политика са "вишег нивоа" али генерално, то је проблем који кочи инвестиције.

б) Дефинисање проблема и дијагноза стања за гасну инфраструктуру

Готово исти проблеми који су споменути у делу електричне енергије јављају се и у домену гасне инфраструктуре. Велик проблем је неизграђеност гасне мреже у сеоским срединама наше општине. Зоне које се планирају у Младенову, Обровцу и Гајдобри, без гаса немају шансе да се активирају.

Проблем је и недефинисана власничка структура изграђене гасне мреже у Бачкој Паланци. Сукоб два дистрибутера, уз нејасан став општине Бачка Паланка, тешко оптерећује даљи развој гасне инфраструктуре. Декларативно изјашњавање да се општина мора гасифицирати, а да при том није изграђен јасан став како ће се то урадити, је додатно оптерећење за питање гасификације.

За гасификацију је проблем и висока цена инвестиције. За гасификацију наше општине је потребно око 5 милиона €, које општина тешко може да нађе. Главни дистрибутер Ј.П. "Србијагас" нема новаца и проблем ће се морати решавати са другим дистрибутером или приватном иницијативом. Ако се то деси, онда општина мора да прецизно дефинише права и обавезе дистрибутера како се не би створио још један проблем.

в) Дефинисање проблема и дијагноза стања за комуналну хидротехнику

Водоводи

Главни проблеми у снабдевању становништва водом су недовољни капацитети изворишта, неодговарајући третман воде у сеоским насељима, као и застарела водоводна мрежа, што узрокује губитке у експлоатацији. Услед дугих година експлоатације, бунари су у лошем стању, малог капацитета и на граници економске исплативости. Пумпе и остала опрема су такође у лошем стању. Велик проблем је и лоше одржавање опреме, нарочито у сеоским срединама.

Мерачи утрошка воде се не баждаре, лоше се одржавају. Исто важи и за водомере на бунарима. Објекти у којима су смештени системи (хлоринатори, водомери, напајање ел. енергијом) су у лошем стању услед неодржавања и потребно их је обновити.

Капацитет изворишта града БП је превазиђен на основу хидродинамичких анализа изворишта које је урадио институт "Јарослав Черни" пре 25 година. Динамички нивои изворишта су у задњих 20 година опали за више од 20 метара. То значи да се из дубоких издани не може добијати вода за пиће.

Фекална канализација

На нивоу општине требало би да постоји "Генерални пројекат одвођења отпадних вода насељених места" који би послужио као основа за планирање, пројектовање и изградњу канализационих система у насељеним местима општине. Зато сада имамо шаренило како по питању типа канализационе мреже тако и по питању технологије за пречишћавање отпадних вода.

Проблем је и незавршеност канализационих система у свим насељеним местима. У питању је цивилизацијска, морална, еколошка, економска дужност завршетка канализационих мрежа у свим насељеним местима.

Што се тиче града Бачка Паланка, мрежа фекалне канализације са црпном станицом је тренутно у експлоатационо прихватљивом стању с тим да се поједини делови мреже као и сама станица морају реконструисати.

Уређај за пречишћавање није у функцији. Док се не знађе начин стављања у погон постојећег уређаја, нема смисла разговарати о новом уређају.

У експлоатацији канализација отпадних вода, велик проблем је прикључење атмосферских вода на исту јер су капацитети фекалне канализације ограничени и нису пројектовани за повећање атмосферске канализације у кишном периоду.

Атмосферске воде

Проблеми одвођења атмосферских вода у селима су запуштени и лоше изграђени канали. Одвођење атмосферских вода у граду Бачка Паланка има следеће проблеме: нејасна и недефинисана надлежност над планирањем, изградњом и одржавањем објеката атмосферске канализације. У питању су мелирациони канали унутар грађевинске зоне града, као и отворени канали периферних делова насеља.

Главни реципијент атмосферских вода града су баре у брањеној зони приобаља, а те баре у будућности треба да имају још неке задатке. Оне су предвиђене за регатну арену као уређен простор што ће посредно омогућити вештачко напајање подземља водом и неограничене количине воде за потребе регионалног снабдевања града и села.

г) Дефинисање проблема и дијагноза стања за водопривреду

У последњих двадесет година није било улагања у водопривредне објекте и зато су у веома лошем стању. Оперативна функционалност је битно смањена, тиме је и угроженост подручја која се третирају повећана. Зато се морају обезбедити велика средства и њихово обезбеђивање може бити велики проблем. Застарелост законске регулативе, спорост државе у решавању суштинских проблема су проблеми који су дефинисани и који се морају решавати. Проблем је и нејасан и недефинисан статус одржавања мелиорационих канала на релацији општина – водопривреда.

д) Дефинисање проблема и дијагноза стања за саобраћај и путеве

Као погранична општина, Бачка Паланка има низ предности али и то може бити недостатак јер су многи путеви који воде ка Срему и даље ка Босни практично у прекиду због границе. Свака граница представља застој. Проблем је и непостојање јасне надлежности у планирању, изградњи и експлоатацији путне мреже на територији општине.

Дислокација транзитних путева је други проблем који се мора решавати. На жалост неке ствари се тешко могу решити. Гранични прелаз ка Хрватској је директно повезан са градским саобраћајницама па су оне уједно и транзитни путеви. Повећавањем протока

саобраћаја повећан је и ризик по безбедност становништва, а повећане су бука, вибрације, прашина.

Недостатак финансијских средстава за побољшање безбедности, повећање путне мреже, представља проблем. Нема пројеката путне мреже на нивоу општине. Проблем представља и веома компликована процедура добијања дозвола за изградњу нових путева. Путеве се не одржавају, јавне површине поред њих су идеалне за депоновање отпада које нико не уклања. Примећено је да локална предузећа којима је поверено одржавање путне мреже, далеко боље обављају поверене послове од државних, чије је седиште у Новом Саду или Београду, на пример. Већи део путне мреже није ни укњижен, што ограничава било какве даље законске и инвестиционе активности.

Проблем који ће се јавити је и недефинисан статус луке у плановима развоја, уопште, водни путеви су занемарени. Тренутно се не знају намере луке на Дунаву која је приватизована, да ли намеравају да се шире, хоће ли је користити за своје потребе итд.

ђ) Дефинисање проблема и дијагноза стања за комуналне услуге, јавна предузећа и општинску управу

Потребно је урадити стратегију управљања отпадом на нивоу општине. Она не постоји, а мора се урадити у виду једног пројекта. Мало је вероватно да ће се у наредних пет година донети нека значајнија одлука о некој регионалној, међуопштинској депонији и сл. Зато општина Бачка Паланка мора да донесе одговарајући програм третмана отпада.

Уређење гробаља, завршетак изградње капела, израда катастра гробаља у сеоским срединама је проблем који се мора у наредном периоду решавати. Пијаца у граду Бачка Паланка је скучена, путеви око ње су уско грло. Простор пијаце не дозвољава ширење и неко боље комунално уређење.

Јавна предузећа су заснована на застарелој организацији, не знају се надлежности између неких јавних предузећа и делова општинске управе. Нека јавна предузећа не врше своје базне функције или их раде делимично. Време је да се пажљиво приступи реорганизацији јавних предузећа, као и делова општинске управе.

е) Дефинисање проблема и дијагноза стања за урбанизам града и села

Највећи проблем у делу урбанизма је:

- Нејасна организованост у домену урбанистичког планирања на нивоу општине.
- Недостатак детаљних урбанистичких планова града Бачка Паланка.
- Недостатак и неодговарајући генерални урбанистички планови осталих насељених места.
- Не постоје пројекти детаљне урбанистичке регулације осталих насељених места.

8.4.3. Закључци

а) Енергенти, електрична енергија и гас:

Обзиром да су проблеми везани за електричну енергију и гас слични, закључци се могу применити и на једне и на друге и зато су обједињени под једном темом. Без енергената као што су електрична енергија и гас, нема напретка. Гас није разведен у свим

насељеним местима наше општине, што може да узрокује неравномеран развој општине. У електрификације предстоји прелазак са 10 kV на 20 kV систем који ће надамо се, побољшати стабилност и сигурност рада.

Дистрибутери су ван општине што узрокује додатне проблеме око добијања сагласности и дозвола. Понекад се нема слуха за специфичне потребе и захтеве средине. Све зоне које се планирају морају да се обезбеде енергентима, што изискује велика улагања. Скупе енергетске сагласности су додатни проблем.

Све наведено директно утиче на живот становника. Нека насељена места могу бити у подређеном положају, не обезбеђују се исти услови за живот и рад, крши се елементарно право на исти третман свих грађана наше општине.

Не можемо говорити о начинима како су до сада решавани проблеми у области енергетског снабдевања. Крајња одлука је препуштена дистрибутерима. Ниједна општина, па ни наша, нема неког директног утицаја на доношење одлука у државним дистрибутерским предузећима па ни на решавање проблема. Дистрибутери пак кажу да немају повратну информацију о општинским плановима развоја, што нас враћа на терен урбанизма.

Последице овакве ситуације су неравномеран третман делова општине, неравномеран развој општине, географска маргинализација неких места, успорен развој таквих места, осиромашење.

б) Комунална хидротехника, водоводи, водопривреда

Напред је већ одређен проблем недостатка воде у појединим насељеним местима наше општине, нарочито лети. Квалитет воде је такође проблем. Не постоји стручно управљање и надзор над производњом, третманом и дистрибуцијом воде у осталим насељеним местима општине. За разлику од енергената, у нашој општини постоји могућност решавања ових проблема на локалном нивоу. Зато се мора кренути у решавање ових проблема који су кључни за нормалан живот.

До сада није било неке одређене стратегије око решавања проблема снабдевања водом. Општина тренутно покушава да водоводе у осталим местима пребаци на управљање Ј.К.П. "Комуналпројект"-у. Све је засновано на принципу добровољности. Можда је излаз у некој врсти сарадње између "Комуналпројект"-а и сеоских водовода које за сада држе месне заједнице, путем надзора рада јер "Комуналпројект" има довољно капацитета да врши надзор, без управљања, на пример.

Сматрамо да општина има све потребне ресурсе за решавање проблема водоснабдевања на нивоу општине. Постоји веома добро комунално предузеће, сва места имају водоводе, имамо стручне људе, што значи да је основна инфраструктура постављена, потребно ју је унапредити.

Неко је рекао да ће се у овом веку ратови водити због воде. Стање у области трајног водоснабдевања је један од најзначајних општинских проблема. Вода је кључни енергент у подизању нивоа квалитета живота (као и одвод прљавих вода). Комплетна општина има проблем са недостатком воде. У неким деловима општина, као што су Бачка Паланка, Челарево, ситуација је драматична. Изворишта пресушују и време је за израду трајног решења. Утицај на живот и нормално функционисање становништва је директан, непосредан. Недостатак воде утиче на нормалне животне функције. Решење је регионални водовод. До сада су проблеми решавани парцијално. Свака месна заједница, град Бачка Паланка су настојали да реше проблем у "сопственом дворишту". Овакав начин решавања проблема је функционисао до сада али се овакав начин и исцрпео, заправо,

природа је утицала да се морамо окренути једином трајном решењу које нам је Богом дано. Изворишта будућег система су подземне воде које се вештачки напајају из Дунава исталожене у језеру Тиквара и регатној арени у брањеној зони. Захват воде је цевастим или рени бунарима. Пречишћавање и контрола воде је у граду а дистрибуција воде до свих насељених места је регионалном водоводном мрежом.

Последице су већ видљиве, нарочито у летњим месецима. Воде већ нема, непоузданог је квалитета, нема контроле, управљања. Садашњи издани полако губе издашност, динамички нивои су већ опали око 20 метара. Нема чекања, звоно за убуну се већ огласило.

Ситуација око фекалне канализације је гора јер многа места још немају изграђену канализацију. Недостатак јасне стратегије око технологије пречишћавања отпадне воде је знак да проблем није дефинисан у прошлости и одражава се у садашњости. Многе МЗ су самостално кренуле у решавање проблема канализације, нису имале подршку Општине и то сада представља проблем.

Међутим, још није касно да се у осталим местима дефинише проблематика изградње канализације и крене у реализацији по унапред утврђеној динамици. Последице нерешевања проблема су здравствене, еколошке и економске. Опасност по здравље је свакако највећа.

Знатно боља ситуација је у насељима са решеном канализацијом. Последице лошег пречишћавања отпадних вода у граду су мање него у осталим селима. Села су практично велике септичке јама. Отпадне воде се упуштају у бивше копане бунаре и на тај начин се загађује комплетно подземље. Када дође до зачепљења бунара отпадне воде се уливају по двориштима и баштама кућа. При чишћењу упијајућих бунара аутоцистернама, садржаји септичких јама се неконтролисано изливају по околини насеља тако да је околина места једна велика септичка јама.

О величини проблема правилног одвођења подземних и атмосферских вода је довољно рећи да је пољопривреда најзначајнији ресурс. С обзиром да се у задњих двадесет година није улагало у ову делатност, може се схватити величина овог проблема.

Утицај на живот, посебно пољопривредног становништва је веома велик. Нико не може јасно да се проблематика одвода површинских, подземних вода не решава а у исто време у ставкама где се дефинише порез на земљу, такса за одводњавање је једна од највећих. Истовремено, цела област још није законски и системски уређена а то зависи од државе. У том смислу је нереално очекивати да ће се нешто променити у разумном року.

Домаћи ресурси и локална водопривредна организација је свакако способна да ради на решавању ових проблема. Доношењем системских закона, моћи ће се коначно кренути у решавање ових проблема. Решење је у комбинацији приватне и државне иницијативе.

Последице су директно економски мерљиве. Земљиште које је под водом неће дати принос, цена му пада.

в) Саобраћај, путеви

Без обзира што је путна мрежа у релативно добром стању, мора се повести рачуна о њиховом одржавању. Услед повећаног саобраћаја, путеви су далеко више оптерећени, па је потребна њихова ревитализација. Сигнализација је такође у лошем стању и потребно ју је обновити. С обзиром да су велика улагања у питању, без помоћи државе нема решења.

г) Комуналне услуге, јавна предузећа, општинска управа

Дивље депоније су свакако проблем који највише "боде очи". Сви мислимо да ће њиховим елиминисањем нестати значајан део проблема: еколошких, комуналних, здравствених. Опет, и тај отпад, ако већ није на дивљим депонијама, негде мора да буде. Зато је и третман комуналног отпада значајан, важан, сложен и превазилази локалне оквире. Решењем овог проблема који директно утиче на слику о нама као уређеној или неуређеној средини, сви добијамо: чистију средину, задовољне грађане, осећај да неко брине о околини (па макар ми и не бринули, проблем је на другом).

Проблем дивљих депонија је решаван циклично, оне се појаве, неко их по нечијем налогу очисти, да би се већ сутрадан на истом месту поново појавиле. Значи, неко трајно решење није пронађено. Казнена политика готово и да не постоји јер су казне мале, комунална инспекција тешко евидентира прекршиоце и ако их евидентира и пријави судији за прекршаје, прође много времена тако да евентуална казна више нема ефекта.

Постоје ли ресурси унутар локалне заједнице који могу утицати на решавање проблема? Сматрамо да постоје али да се морају у потпуности реорганизовати и да морају имати шира овлашћења утемељена у одлукама локалног ранга. На територији општине постоји довољно комуналних предузећа и комуналних инспектора који могу да утичу на смањење дивљих депонија.

У обрнутом случају, последице могу бити несагледиве. Могућност заразе је повећана, еколошки је њихово постојање неприхватљиво, прича о општини као туристичкој дестинацији се може заборавити.

Док не заживе регионалне депоније, мора се обезбедити један организованији приступ.

Дефинитивно се нешто мора урадити са пијацом. Постоји пројекат покривање целе пијаце. То је мач са две оштрице: искуства из Новог Сада говоре да се добије ефекат стаклене баште у летњем периоду. Температуре су лети значајно повећане, нема природне циркулације ваздуха. Морају се побољшати санитарно технички услови рада пијаце и омогућити улазак приватне иницијативе у ову област.

Закључци за јавна предузећа и општинске органе управе су исти: пажљива реорганизација јавних предузећа, прилагођавање новом окружењу, новим захтевима корисника њихових услуга. Реорганизацију је потребно извршити без уплива политике, слушајући реч стручњака и корисника.

д) Урбанизам

Урбанизам је кључна основа развоја општине. Без урбанизма нема стабилног, равномерног напретка. А да ли је у општини Бачка Паланка у урбанистичком смислу све решено? Да ли се уопште ради у том смеру? Постоје ли неки планови шта и када радити? Чему причати о величини и значају проблема који се не решава годинама. Урбанизам кочи напредак, инвестиције, развој. Нисмо сигурни да су се проблеми урбанизма решавали, можда парцијално, никад свеобухватно.

Питање ресурса је дискутабилно. Ако их имамо неко ће се питати па зашто ти проблеми нису решавани? Ако кажемо да их немамо, логично је да и нису решавани. Парадокс је да их имамо и да су по општем мишљењу стручни и квалификовани да проблеме решавају. Да ли су и како организовани, већ је друга тема.

Никад није касно кренути у решавање проблема урбанизма. Ма какве последице настале нерешавањем истих, увек се могу санирати ако на време кренемо. Нешто је већ заувек изгубљено, али хајде да се решава још нерешено. А много тога има. Прво, општи-

на као територијална јединица, па град Бачка Паланка, квартал по квартал, па насељена места итд. Има посла.

8.4.4. Препоруке и стратешке интервенције

а) Енергенти, електрична енергија, гас

Реално, у овој области не можемо да утичемо јер ни држава тренутно нема јасну стратегију шта са енергентима. Шта то значи у пракси:

- У свим областима развијати одговарајуће планове развоја на нивоу општине и у сарадњи са дистрибутерима.
- Модернизација и проширење електро и гасне мреже.
- Јасно и прецизно дефинисати односе између локалне власти и дистрибутера који немају седиште у нашој општини.

б) Комунална хидротехника, водоводи, водопривреда

Сем водопривреде која је још под државном контролом, сви људски, контролни и управљачки ресурси су у домену општине, тако да ову област можемо комплетно да покријемо. У том смислу су препоруке следеће:

- Планирати изградњу регионалног система водовода града и села.
- Обезбедити и применити модерне системе надзора над производњом и дистрибуцијом воде на територији општине.

в) Саобраћај, путеви

- Ревитализација најоптерећенијих локалних путних праваца и путног појаса.

г) Комуналне услуге, јавна предузећа, општинска управа

- Институционализовано трајно решење отпада и дивљих депонија.
- Реорганизација и трансформација јавних предузећа и општинских органа управе.

д) Урбанизам

- Израдити урбанистичке планове за свако насељено место.
- Трансформација и реорганизација јавних предузећа и општинске управе.

8.4.5. Стратешки циљеви:

1. Стратешки циљеви за енергенте

Е.1 Унапређење квалитета и проширење електро и гасне мреже уз повећање броја корисника проширењем и модернизацијом мреже.

Е.2 Смањење трошкова за енергенте, коришћењем иновативних решења кроз подстицаје увођења алтернативних извора енергије и постизања веће енергетске ефикасности.

2. Стратешки циљеви за комуналну хидротехнику, водове, водопривреду

- V.1** Унапређење система водоснабдевања насељених места општине кроз реконструкцију старих и изградњу нових капацитета водоснабдевања
- V.2** Коначно решавање проблема фекалне канализације кроз завршетак започетих и изградњу нових канализационих мрежа
- V.3** Побољшање система одводњавања подземних и атмосферских вода (и наводњавања земљишта) путем довођења водопривредних објеката у стање пуне функционалности

3. Стратешки циљеви за саобраћај, путеве

- C.1** Побољшати комуникацију између насељених места изградњом нових путева или ревитализацијом постојећих.
- C.2** Побољшати носивост путне мреже, нарочито транзитних праваца, реконструкцијом садашње транзитне мреже.
- C.3** Повећати безбедност саобраћаја, редовним одржавањем и освежавањем вертикалне и хоризонталне сигнализације.

4. Стратешки циљеви за комуналне услуге

- K.Y.1** Трансформација јавних предузећа реконструкцијом старих и формирањем нових на основу технолошких целина.
- K.Y.2** Повећање ефикасности општинских органа управе модернизацијом и увођењем европских норми у управљању.
- K.Y.3** Уредити систем за третман отпада на нивоу општине изградњом и уређењем депоније.
- K.Y.4** Решавање проблема паркирања у центру Бачке Паланке увођењем система наплате.
- K.Y.5** Увести систем управљања гробљима путем јединственог правилника.

5. Стратешки циљеви за урбанизам

- U.1** Урбанистички уређена општина Бачка Паланка кроз урађене генералне и детаљне урбанистичке планове и трансформацију постојећег јавног предузећа.

8.4.6 .Специфични задаци

1. Енергенти

- У наредних пет година (2010.–2014.) завршити гасификацију општине. Изградити гасовод високог притиска у два правца: за места Младеново, Обровац, Товаришево и даље ка Бачу. Други правац гасификације је Нова Гајдобра и Гајдобра, Силбаш, Деспотово, Пивнице и Параге. **(Е.1)**
- Гасифицирати индустријску зону "Север" Бачка Паланка и инд. зону "Челарево" у наредних три године (2010–2012.). **(Е.1)**
- Све кориснике пребацити на систем снабдевања ел. енергијом 20 kw до 2014. године **(Е.2)**
- Снабдети енергентима све планиране индустријске зоне у општини до 2014. године (зоне у Младенову, Гајдобри и Обровцу) **(Е.1)**

- Модернизовати електро мрежу заменом старих каблова новим, већег капацитета у свим насељеним местима општине у року од 5 година. **(Е.2)**
- Током 2010. године формирати општинску комисију која ће имати већи утицај на пројекте дистрибутера из области електрификације и гасификације. **(Е.2)**
- Током 2010.године дефинисати статус топлане у Бачкој Паланци. **(Е.2)**
- У периоду 2010.–2011. изградити планове развоја дистрибутивних мрежа у сарадњи са дистрибутерским компанијама уз дефинисање уговорних права и обавеза. **(Е.1)**
- У периоду 2010.–2011. године у сарадњи јавног и приватног сектора урадити план изградње једне у низу, мини термо централе на подручју општине као пилот пројекат, за производњу електричне и топлотне енергије са погонским горивом из био масе **(Е.2)**

2. Комунална хидротехника, водопривреда и водовод

- Урадити идејне студије израде регионалног водовода до краја 2010. год. уз помоћ специјализованих институција. **(В.1)**
- Завршити започете пројекте изградње мреже фекалне канализације и покренути поступак израде у преосталим местима општине у периоду 2010.–2014. **(В.2)**
- Изградити постројења за третман отпадних вода у предузећима – генераторима до краја 2014. **(В.2)**
- Повећати капацитет водоводне мреже у граду и реконструисати делове водоводних система села изградњом или ревитализацијом постојећих бунара до краја 2014.године. **(В.1)**
- Остварити пуни надзор над експлоатацијом бунара набавком опреме за надзор и контролу рада током 5 година. **(В.1)**
- Реконструисати водоводне мреже које су старије од 40 година у свим насељеним местима до краја 2014.године. **(В.1)**
- Реконструисати све црпне станице атмосферских вода ("Тамана", "Нова Паланка - Сајловац", "Нова Паланка - рит" и "Младеново"), израдом пројеката реконструкције и конкурисањем код доступних фондова у периоду 2010.–2014. **(В.3)**
- Реконструисати 50 км мелиорационих канала у атарима наше општине током 5 година. **(В.3)**
- Реконструисати и одржавати систем насипа у периоду 2010.–2014. **(В.3)**

3. Саобраћај, путеви

- Изградити заобилазницу око Челарева у дужини од 1 км до краја 2012.године. **(С.1)**
- Ревитализовати и повећати носивост главних транзитних и локалних путева у општини у наредних пет година (2010.–2014.) **(С.2, С.3)**
- У току 2010.-2011. дефинисати трасе и статус железничког индустријског чвора у зони "Север" у Бачкој Паланци и повезати га са луком на Дунаву. **(С.1)**
- Изградити круницу насипа дуж Дунава од чврстог материјала на територији општине и уз сарадњу са суседним општинама повезати се са трансевропским бицикличким коридором Атлантук - Црно море (2010.-2011.). **(С.1)**
- У току 2010.-2011. године урадити пројекат изградње наменског пристана и пратеће инфраструктуре за пријем дела домаће и међународне туристичке флоте која транзитира Дунавом. **(С.1, С.2)**

4. Комуналне услуге, јавна предузећа, општински органи управе

- У периоду 2010.-2011. реорганизовати и трансформисати јавна предузећа у општини. **(К.У.1)**
- До 2011. год. завршити реорганизацију општинских органа управе. **(К.У.2)**
- Током 2010.године донети јединствени правилник о уређењу гробаља. **(К.У.5)**
- У периоду 2010–2011. одредити локацију за општинску депонију и комунално је опремити. **(К.У.3)**
- У периоду 2010–2011. одредити стратегију за третман отпада. **(К.У.3)**
- Током 2010. донети Правилнике и одлуке о функционисању привремених сметлишта у осталим насељеним местима. **(К.У.3)**
- Током 2010. донети Правилник и одлуку о казненој политици према загађивачима. **(К.У.2)**
- Током 2010. донети Правилник и одлуке о формирању пијаца у приватном власништву. **(К.У.1, К.У.2)**

5. Стратешки задаци за урбанизам

- Дефинисати локације индустријских зона на територији општине до краја 2010. године. **(У.1)**
- Урадити пројекте индустријских зона и комунално опремити део по део, према реалним могућностима и потребама инвеститора у наредних пет година (2010–2014.) **(У.1)**
- Урадити детаљне урбанистичке планове за град Бачку Паланку и остала насељена места општине у наредних пет година (2010–2014.) **(У.1)**
- Израдити катастре свих гробаља у Општини у наредних пет година. **(У.1)**

8.5. ОМЛАДИНА И СПОРТ

8.5.1. Анализа стања

а) ОМЛАДИНА

Секторској групи за развој омладине и спорта предстоји задатак доношења новог стратешког плана развоја ове области, који би требао да употпуни стратешке документе о развоју општине Бачка Паланка. Такође, ова анализа треба да буде и основ за израду нове СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ за област ОМЛАДИНА И СПОРТ за период до 2015. године.

Анализа се заснива на методолошком приступу емпиријских истраживања трансферзалног карактера (Сурвау метод), где су помоћу адекватног анкетног упитника прикупљени потребни подаци, који су подвргнути одговарајућој статистичкој и дескриптивној анализи. (Анкетни упитник на основу ког је рађена анализа дат је у прилогу).

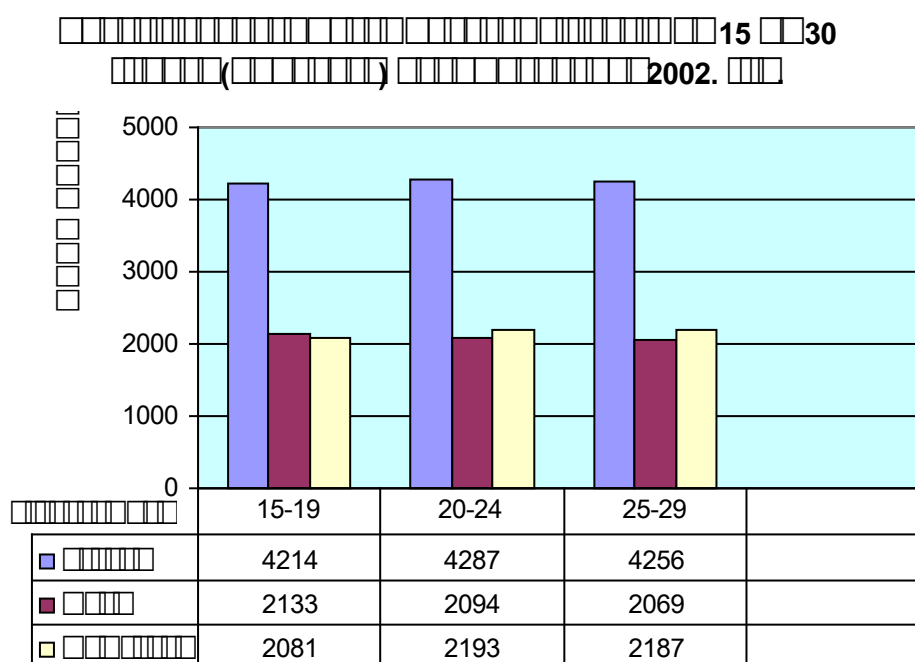
Појам "Млади" описује фазу живота између детињства и одраслог доба. Младост је посебно животно раздобље у којем се, уз биолошко и психолошко сазревање, одвија и процес укључивања појединца у друштвену заједницу. Током тог раздобља, од младих се очекује да развију вештине и способности да би могли да преузму улоге у свим области друштвеног деловања. Процес укључивања појединца у друштво по правилу траје док се не постигне примерен степен социјалне аутономије, одговорности и самосталности.

Трајање младости је у ствари социјално, а не биолошки одређено. Школовање је кључни чинилац који скраћује или продужава младост.

У нашој општини постоје три средње школе, у оквиру којих млади настављају образовање након завршетка осмогодишњег школовања:

- Средња техничка школа "9. мај" Бачка Паланка;
- Гимназија "20.Октобар" Бачка Паланка;
- Средња стручна школа "др. Радивој Увалић" Бачка Паланка.

Специфичности ситуације у Републици Србији као што су: сиромаштво у друштву, низак проценат запослености младих и изазови са којима се суочавају млади људи у процесу преласка из детињства у одрасло доба захтевају флексибилан приступ. Зато је горња граница младости померена на тридесет година.



У анексу овог документа биће представљена структура младих по подгрупама у оквиру групе млади, као и њихова распоређеност по селима наше општине.

Од садржаја за младе у Општини Бачка Паланка треба издвојити да институција "Културни центар" у својим организационим деловима има приказивачку делатност биоскоп "Војводина", музејску делатност (музејска јединица у саставу), као и галерију.

Млади у нашој средини су првенствено окренути спорту, који ће бити обрађен као посебна област. Такође, млади наше Општине узимају одређено учешће у раду Културно - уметничких друштава (КУД "Коста Абрашевић", КУД "Петар Кочић" ...)

б) СПОРТ

Секторској групи за развој омладине и спорта предстоји задатак доношења новог стратешког плана развоја ове области, који би требао да употпуни стратешке документе о развоју општине Бачка Паланка. Стручни тим Спортског Савеза сачинио је анализу стања у области физичке културе на подручју општине Бачка Паланка крајем 2006. годи-

не, на основу које је урађена нова, која показује стање у овој области у 2009. години. Такође, ова анализа треба да буде и основ за израду нове СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ за област ОМЛАДИНА И СПОРТ за период до 2015. године.

На територији општине Бачка Паланка регистровано је око 50 клубова, организација и друштава у области спорта, које обухватају 15 спортских грана. Од овог броја нешто више од 40 организација ради активно, десетак своју активност реализује повремено или сезонски, док за један број регистрованих организација већ дужи временски период не постоје поуздане информације о раду и активностима, што нас упућује на закључак да су исте или обуставиле свој рад привремено или су престале са активним деловањем. Од укупног броја активних спортских организација, 43 је учлањено и активно ради у оквиру Спортског савеза општине. У односу на претходни аналитички период (информација из 2003. г.) могу се уочити одређене промене у оквиру активног функционисања спортских клубова и спортских грана.

Објекти физичке културе, а које користе и спортске организације су на нивоу неколико последњих година углавном непромењене. У свим местима општине постоје фудбалска игралишта, од чега у граду Бачка Паланка три. При школама постоје и школски спортски полигони, где своју активност могу обављати и клубови из породице тзв. "малих спортова" (углавном су то отворена кошаркашка и рукометна игралишта). Од затворених спортских објеката у општини, на првом месту је Спортска хала "Тиквара" која једина задовољава све стандарде за обављање спортске делатности (тренажна и такмичарска активност у области врхунског спорта) у категорији тзв. "дворанских спортова", а такође и за тренажни рад свих категорија спортских организација. Поред ње, у општини постоје и три физкултурне дворане (ОШ "Десанка Максимовић", Товаришево и Челарево) у којима је могуће одржавање спортских активности и приредби у категоријама појединих "дворанских спортова". Изградњом спортске хале у Гајдобри и физкултурних сала у Пивницама, Силбашу и ОШ "Свети Сава" у Бачкој Паланци у многосте би се побољшали услови и подигао ниво понуде у овој области на подручју наше општине. Поред ових објеката, у граду постоје и 5 школских сала за физичко васпитање, које су, такође, у функцији спорта, делимично или у потпуности.

Одржавање спортских објеката који су у надлежности и власништву школа, а које користе и поједине спортске организације, је под ингеренцијом органа ових просветно - педагошких установа. О Спортској хали, једином капиталном и комплексном спортском објекту у општини брине ЈП СРЦ "Тиквара" у чијој је надлежности и комплекс отворених спортских терена, као саставни део СРЦ. Остали постојећи спортски објекти (игралишта и стадиони) су у надлежности спортских организација које их користе или појединих Месних заједница. У погледу стања и функционалности објеката физичке културе (отворени и затворени) биће детаљније разматрано у наредним излагањима.

Финансирање спортских организација је, сходно и економским приликама у средини у којима делују, веома проблематично и разнолико. Мањи део потребних средстава спортским организацијама се обезбеђује посредством буџета (према критеријумима Савеза, а који се првенствено односе на финансирање основних услова за рад – котизације за такмичење, регистрације, тренажни рад и сл.), док је већи део обезбеђивања средстава у надлежности менаџмента спортских организација. У претходном периоду приоритет у обезбеђивању услова за рад су имали клубови из тзв. "I категорије", односно они који нашу општину репрезентују на савезном и међународном спортском плану (резултати високог спортског стваралаштва).

Спортски савез, као корисник буџетских средстава, врши диспонирање и расподелу ових средстава спортским организацијама које су оствариле право на иста (основ је

чланство у Савезу и редовно подношење годишњих Програма рада и извештаја о раду), а мањи део користи и за акције из свог програма рада, које се првенствено односе на област праћења школског спорта и масовне физичке културе.

Све спортске организације су повезане са одговарајућим струковним савезима, преко којих су укључене у системе такмичења, према специфичностима своје спортске гране.

Спортски савез, као асоцијација у области физичке културе, је и самостални организатор појединих спортских манифестација и акција, док у неким учествује и као суорганизатор. То се, пре свега, односи на такмичења атлетског спорта (у општини не постоји атлетски клуб), као и на друге манифестације физичке културе, а које су везане за поједине јубилеје или значајне датуме, што је и утврђено Програмом рада Савеза.

Од ове године Локална власт одлучила је да новац из буџета гранским савезима или клубовима додељују директно без посредовања Спортског савеза.

Основу спорта као делатности чине спортисти и њихове организације - клубови. Општина Бачка Паланка се према развијености спорта може сматрати једном од квалитетнијих средина у овој области. Међутим квалитет није равномерно заступљен и уједначен. У неким спортским гранама је достигнут сам државни врх, као и међународни резултати, док је у појединим спортским гранама ниво рада и активности на самом минимуму. Разлози су вишеструки и захтевали би једну дубљу анализу, мултидисциплинарног карактера. Међутим, у основи се сви проблеми у нашем спорту могу дефинисати у један заједнички именилац, а то је да они прате опште проблеме у нашем друштву. Последице економских и политичких прилика у протеклом периоду су, засигурно, оставиле трага и на ову област. С друге стране, веома велики и значајни успеси појединих спортиста и спортских организација из ове средине, потврђују значајност ове области друштвеног живота у нашој средини.

Физичко васпитање као интегрални део образовног система, али као подручје физичке културе, остварује своје циљеве и задатке кроз систем наставно - педагошког процеса у основним и средњим школама. Кроз редовну наставу физичког васпитања у систем физичке културе укључена је целокупна школска популација у нашој општини.

Међутим, обавезни законски нормативи (од два часа физичког васпитања недељно) сигурно је да су више него недовољни да би се ефекти физичког вежбања испојили на младу генерацију. С тога је и систем ваннаставних активности у овој области више него потребан. А управо на овом сегменту рада, настају и највећи проблеми. Веома мало, готово занемарљиво, у области физичког васпитања организује се рад у акцијама школског спорта и организованих облика рада са децом, док се у појединим основним школама, одвија процес спортске едукације у ваннаставним активностима

Узроци оваквог стања су заиста многобројни. Од лошег материјалног стања просветних радника и њихове немотивисаности за иоле озбиљнији рад у овој области, па до нерешених питања организационих система на нивоу Министарства просвете (систем школских такмичења) и сл. Такође и укидањем некада веома организованог и раширеног покрета школских спортских олимпијада у Војводини, која су имала своја пуна оправдања у сваком смислу (економском, спортском, васпитном и образовном), умногоме је смањена могућност редовног и систематског организовања школског спорта.

Спортска рекреација као интегрални део физичке културе представља специфично подручје. Садржајима спортске рекреације требали би бити обухваћени најшири слојеви друштва, без обзира на пол, старосно доба или ниво физичких способности. Јер управо је и циљ овог подручја, поред подизања нивоа психофизичког статуса вежбача, да отклони негативне последице савременог живота и рада а то су: потреба за кретањем, отклањање

негативних ефеката радног процеса, емоционално опуштање, очување здравља и духовне виталности сваког појединца.

Стање у овом подручју физичке културе не можемо оценити као повољно и задовољавајуће. Без обзира што, бар у граду Бачка Паланка, постоје изванредни просторни и садржајни услови (објекти СРЦ, приобаље реке Дунав и парк природе Тиквара), нема систематски организованог рада у овој области. Узрок томе су, пре свега, недостатак стручног кадра, односно професионално неангажовање овог профила стручњака, како у радним организацијама тако и у ЈП СРЦ "Тиквара". До сада се оправдање, углавном, тражило у недостатку финансијских средстава за професионално ангажовање овог профила кадрова (мада су у оквиру СРЦ "Тиквара" у почетку његовог рада била запослена два професора - рекреатора).

Тренутно у овој области постоје извесне активности, мада се нивоом и квалитетом истих не можемо задовољавати. У програму рада Савеза и Спортске хале обезбеђују се термини за индивидуално упражњавање рекреативних активности, по моделу слободно изабраних садржаја од стране корисника. Такође, при Фитнес центру "Тиквара" (који води и одржава КДТ "Мајевица") организован је програм за жене и рекреативни Бодибилдинг. Мада су ови облици рада веома посећени и има интересовања за исте, скоро у потпуности је запостављена стручна компонента праћења рада, из већ горе поменутих разлога. Мањи број рекреативних активности одвија се у појединим спортским клубовима и то као секције ветерана тог клуба (углавном фудбалски).

Такође, у овој области организован је и систем радничког спорта кроз радничко - спортске игре, а чије је организационо и оперативно реализовање потпуно у надлежности Већа савеза синдиката, односно његових одговарајућих Комисија.

Задњих неколико година, захваљујући друштвено - економској ситуацији и општим друштвеним (не)приликама, у овој области су у потпуности замрле и неке традиционалне акције, које су се у нашој средини годинама веома успешно спроводиле. Само неке од њих („Научимо да пливамо,, - „Обука скијања,, - гранска спортска такмичења и сл.) биле су у самом врху војвођанског и југословенског рекреативног спорта, за шта је овај Савез више пута награђиван од стране струковних спортских организација Војводине и Србије. С тога се овој области, убудуће, мора посветити много већа пажња, укључујући све друштвене чиниоце у општини, ради оживљавања активности и подизања квалитета рада. Јер, ефекти програма спортске рекреације, која је стручно организована и вођена, су вишеструки и благотворни на целокупну популацију становништва.

Област спорта у овом документу биће анализирана кроз 4 кључне области:

- а) Спортске организације и њихова структура;
- б) Стручни кадар;
- в) Спортски објекти и
- г) Финансирање.

а) Спортске организације и њихова структура;

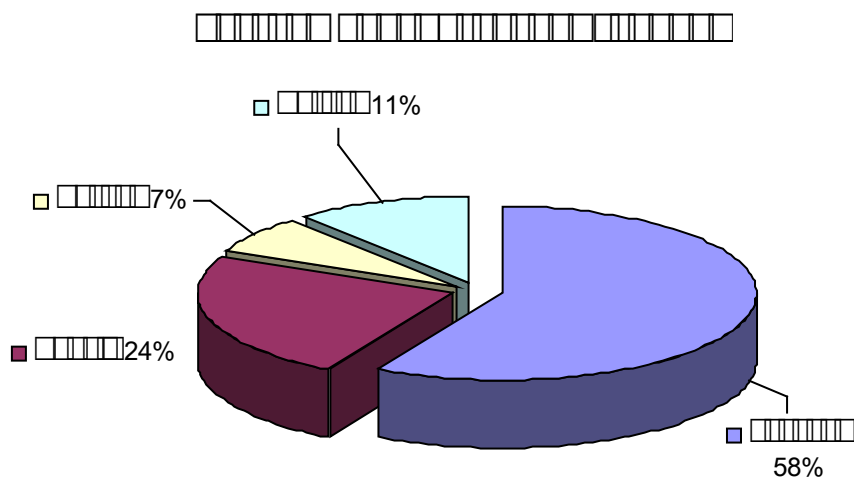
Тренутно стање у овом сегменту спорта наше општине карактерише велики број спортских грана (16), као и број активних клубова који раде са свим узрасним категоријама. Одмах треба напоменути, да је истраживање које је предходило овом извештају, обухватило клубове у свим насељеним местима наше општине. Значајно је истаћи да, према подацима којима располажемо, један број спортских организација не одржава редовно своју активност, док је за један (мањи) број немогуће утврдити егзистенцију, иако

су регистровани као организације. На основу попуњених анкетних упитника и праћења активности, можемо констатовати да клубови и организације који су обухваћени овим извештајем представљају тренутно активне спортске организације у нашој општини.

б) Стручни кадар;

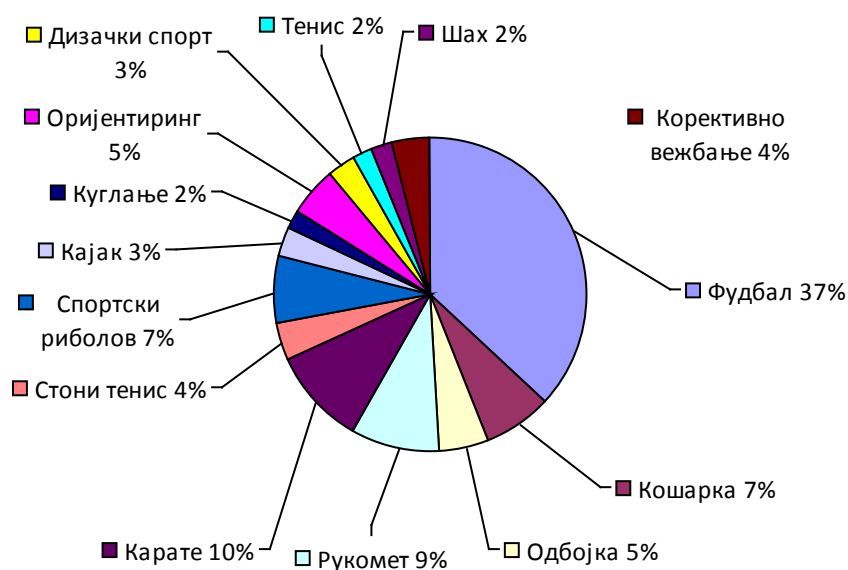
У општини Бачка Паланка тренутно је ангажовано око 190 активних чланова односно оних који су кадар у клубовима. Тренери у клубовима чине 58%, судије 24%, лекари 7% а остали 11% стручног кадра.

Графикон – заступљеност стручних кадрова



Графикон – број активних тренера

Укупно активних тренера

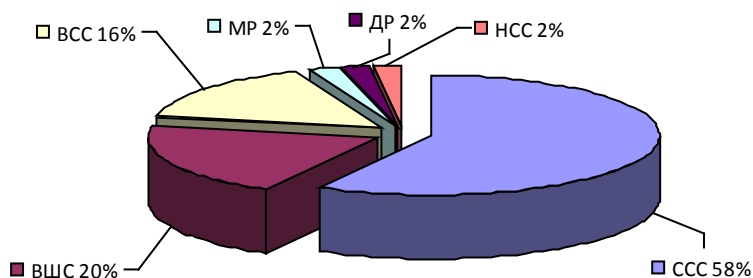


Од укупног броја тренера највећи број активних тренера је у фудбалу, каратеу, рукомету, кошарци, следе оријентиринг и одбојка, корективно вежбање па даље у свим осталим спортовима.

Велики број активних тренера не гарантује и стручност што се приказује на основу урађене анализе у општини Бачка Паланка. Један број тренера има адекватну стручну спрему и квалификације за рад у спорту.

Графикон – заступљеност стручне спреме тренера

Заступљеност стручне спреме тренера



в) Спортски објекти

Отворени спортски објекти

Општински фудбалски савез Бачка Паланка окупља 16 клубова и сваки клуб поседује сопствени фудбалски терен. Осим ових отворених и травнатих терена у граду Бачка Паланка се користе отворени терени СРЦ "Тиквара", тениски терени МЗ "Центар" и рукометно игралиште блока "Партизан". Свако место у оквиру школског дворишта има рукометни терен а у Гајдобри постоји отворени спортски полигон при Дому културе. Хи-подрум постоји у Карађорђеву и у Деспотову.

Затворени спортски објекти

БАЧКА ПАЛАНКА

Спортска хала „Тиквара,,

Спортска хала универзалног типа, која одговара свим нормативима за одвијање такмичења врхунског спорта. У свом саставу поседује: Велику дворану капацитета 1200 седишта, са официјелним тереном за рукомет, кошарку и одбојку; Малу дворану, без гледалишта, официјелних димензија за одбојку и кошарку; четворостазну аутоматску куглану; Фитнес центар са теретаном; Физиотерапеутски блок; Пратеће садржаје (свлачионички простор, канцеларијски анекс Управе СРЦ, помоћне просторије, енергетски део, бифе-ресторан и сл.).

ЧЕЛАРЕВО

Спортска дворана

Спортска дворана при ОШ „Здравко Челар,, са једним такмичарским садржајем, официјелних димензија за кошарку и одбојку. Капацитет гледалишта са 400 седишта и пратећим свлачионичким простором.

ТОВАРИШЕВО

Спортска дворана СД „Војводина,,

Спортска дворана универзалног типа, са једном халом, официјелних димензија за рукомет, кошарку и одбојку. Капацитет гледалишта је 500 гледалаца, а поседује пратећи свлачионички простор и мини-теретану.

ГАЈДОБРА

Објекат у изградњи. Спортска дворана универзалног типа, свеобухватних садржаја, са официјелним димензијама за рукомет, кошарку и одбојку.

ШКОЛСКЕ СПОРТСКЕ САЛЕ

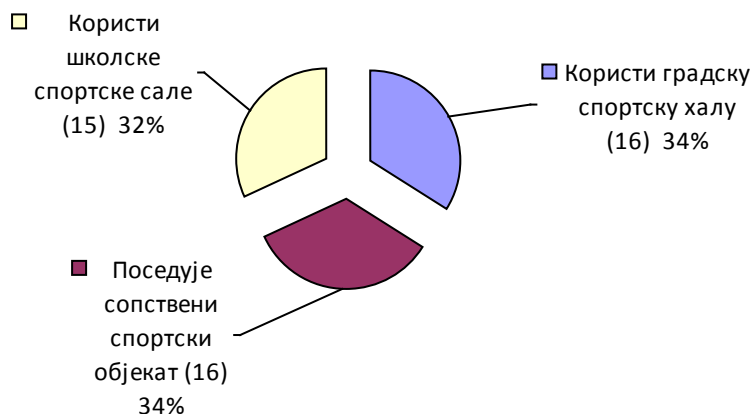
Осим горе поменутих затворених објеката, у бачкопаланачким школама постоји и неколико школских спортских сала у којима је могуће одвијање спортских активности, пре свега тренажног рада. Уз то, могуће је одржавање такмичења школског спорта.

Спортске сала постоје при школама у Бачкој Паланци: „Вук Караџић,, - „Десанка Максимовић,, - Гимназија „20. октобар,, - „Свети Сава,, (импровизована сала неодговарајућег садржаја).

Све отворене терене користе клубови који их и одржавају, такође у школским двориштима се најчешће млади баве спортом рекреативно (баскет, мали фудбал) док су затворени терени (школе) у власништву па их они издају и одржавају.

Графикон – Коришћење спортских објеката

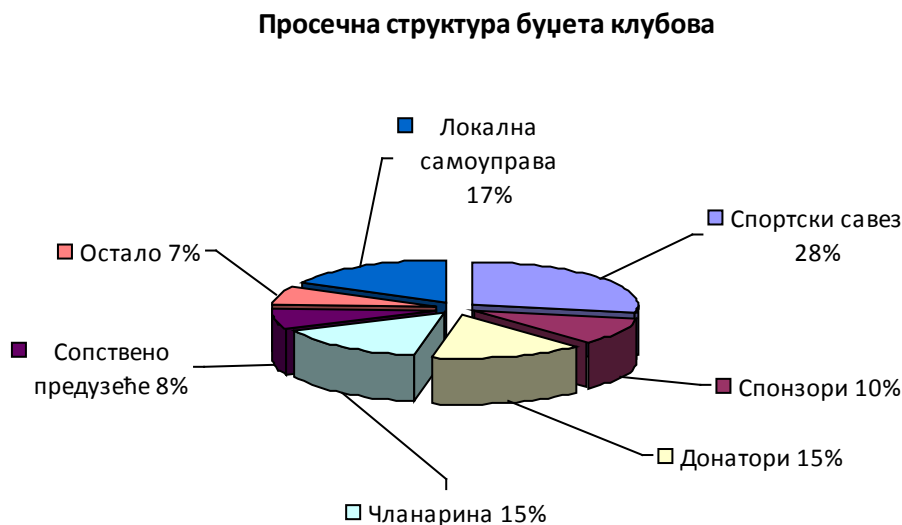
Коришћење спортских објеката



г) Финансирање

Питање финансирања физичке културе у општини, а пре свега спорта као њеног најзначајнијег дела, је последњих неколико година основни узрок тешког стања у већини спортских организација. Буџетска средства СО која су намењена области физичке културе у целини, а тиме само делом спорту, су недовољна у односу на исказане и евидентне потребе спортских организација.

Графикон – Просечна структура буџета клубова



8.5.2. Дефинисање проблема и дијагноза стања

а) ОМЛАДИНА

1. Недостатак омладинских организација (удружења грађана окренутих проблемима младих)

Бити активан значи знати шта хоћеш и желиш, и урадити то. То значи утицати на одлуке о личном развоју, развоју твога града, твоје заједнице, осим школе и кафића имати и друге активности које ће ти омогућити да путујеш, упознајеш нове људе, стичеш нова знања (нпр. о одрживом развоју, људским правима, равноправности полова, европским интеграцијама и др.) и вештине (пројектног менаџмента, комуницирања, лобирања, дебатовања, маркетинга).

Бити активан, значи бити привлачан и за послодавце, за оне који дају стипендију, за универзитете, за организаторе посебних догађаја и пројеката, и уопште за друге особе, сигурно да је јако битно у животу.

Активизам младих значи друштвени ангажман и политички активизам младих, активно учешће младих у решавању за њих релевантних питања и доношењу одлука у локалним заједницама као и на државном нивоу. Млади представљају изузетно значајну категорију становништва и будуће носиоце промена. Зато је неопходно посветити адекватну пажњу њиховим потребама, ставовима и жељама, као и подршци и развоју омладинског активизма.

Активизам младих подразумева самоорганизовање кроз формалне групе **НВО - омладинске организације**. Такође, ту су и организације/удружења грађана за младе, оне који-

ма не управљају млади, али су посвећене раду са младима. Кроз ове облике организација млади спроводе различите акције и учествују у разним пројектима.

У општини Бачка Паланка делују свега два удружења грађана окренута проблемима младих: Омладински клуб и Друштво за толеранцију.

Такође у оквиру све три средње школе, постоји и ђачки парламент који са мањим или већим успехом функционише (мали број ученика зна чиме се парламент бави па самим тим не преузима активно учешће у његовом раду).

2. Неинформисаност (Медији)

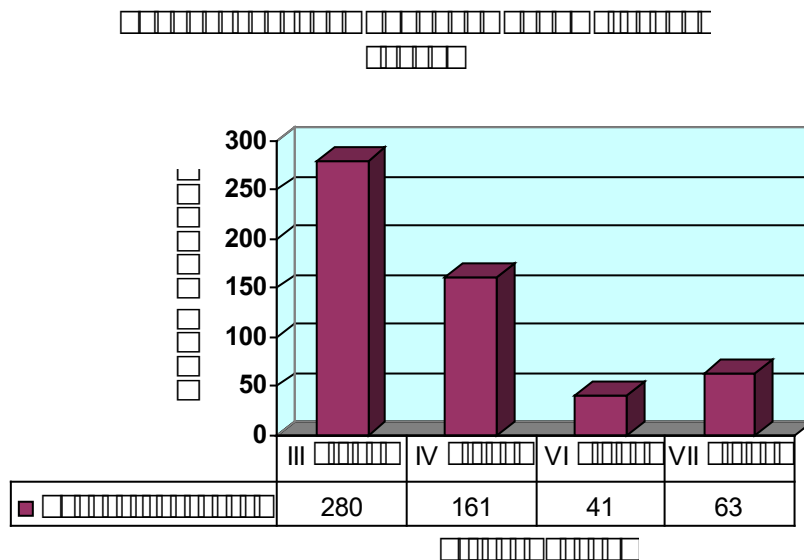
Међу младима у нашој Општини телевизија је најзаступљенији медиј, она представља главни извор информативних и културних садржаја младих. На подручју Општине Бачка Паланка постоји свега једна локална телевизија (ТВ БАП), која за сада не покрива поље интересовања младе популације. Радио представља заступљен медиј, који углавном емитује музички програм.

У пољу интересовања младих људи информатичке технологије заузимају све заступљеније место. Компјутер је доступан младима код куће, као и у школама. Наравно заступљеност информатичке технологије има и своју негативну страну, о чему нам сведочи све већи број компјутерских играоника (у којима млади проводе већи број часова дневно, у виртуалном свету, искључујући на тај начин себе из комуникације са стварним светом).

3. Незапосленост

Запошљавање младих је изузетно значајно у сваком друштву. Ефикасно спровођење политике запошљавања младих могуће је само уз сарадњу свих релевантних институција од републичког до локалног нивоа. Два битна аспекта, у анализи овог проблема су млади на тржишту рада као и неформално запошљавање.

Према евиденцији Националне службе за запошљавање, Филијала Нови Сад, испостава Бачка Паланка, тренутно се налази 545 младих из наше Општине на листи за приправнике, али је стварна листа много већа.



Одређен број младих је укључен у неформално тржиште рада. Тачни подаци нису познати. Основно обележје младих у неформалном сектору је низак ниво образовања.

4. Безбедност

Устав Републике Србије гарантује свим грађанима право на личну слободу и безбедност. Безбедност представља предуслов за лични развој младих. Безбедност у неколико последњих година је дигнута на виши ниво и пажња усмерена на безбедност младих је у порасту. Основни проблеми у нашем друштву су социјалне природе, како у великим градовима тако и код нас у мањим местима, самим тим и опасности уласка младих у криминал. Криминал је неизоставан пратилац сваког друштва, кроз све епохе његовог развоја. Млади су међу најчешћим починиоцима али и жртвама кривичних дела.

Бачка Паланка је место са шансом за напредак и успех али и место са све већим бројем незапослених. Економско пропадање и социјална поларизација утичу на пораст опште стопе криминалитета. Фактори који доприносе криминалитету међу младима јесу, између осталог, висока стопа незапослености, лака доступност ватреног оружја, као и урушен систем вредности. Насиље се дешава у школи, породици, медијима и оно је само рефлексивна државна политика и стања у држави. Насилници су како одрасли, који су одговорни за васпитавање и образовање младих, укључујући и породицу, тако и вршњаци.

Током неколико последњих година, економска, социјална и политичка стабилизација довели су до општег смањења насиља над младима. Саобраћајне незгоде спадају у сам врх узрока смрти међу младима како у земљама чланицама ОЕЦД, тако и у Републици Србији. Таквој ситуацији доприносе неразвијена саобраћајна инфраструктура, неадекватна законска регулатива, застарео систем обуке и недовољна саобраћајна култура грађана.

Проблему безбедности младих у саобраћају посебно доприноси њихова склоност брзој вожњи, као и вожњи без сигурносних појасева, у алкохолисаном стању итд. Безбедност у саобраћају се данас посматра као проблем здравља младих па решење треба тражити у синхронизованој примени превентивних мера и мера контроле и принуде кроз активности полиције и судова.

Безбедност ученика у Бачкој Паланци за период првих 8 месеци ове године била је на задовољајућем нивоу, док је безбедност школске имовине у нешто већој мери угрожена. Са аспекта безбедности најугроженија је СТШ "9. Мај" у Бачкој Паланци која је 5 пута била мета хулигана и изгредника.

Наведена оштећења се махом врше у данима викенда, у раним јутарњим сатима приликом повратка омладине из града која је неретко под дејством алкохола. Таквом стању у знатној мери доприноси и радно време објеката у граду, пре свега ноћних клубова "Руф" и "Хацијенда" који раде и до 4 сата после поноћи. Знатан број трафика раде до касно у ноћ, где се слободно може купити алкохол те отуда и честа појава да су паркови код Католичке цркве, Општине па и игралиште на Партизану касно ноћу пуни омладине која конзумира алкохол на улици.

Континуирана реформа у области безбедности представља један од кључних предуслова развијања безбедних услова за живот младих људи, а наш задатак је да пратимо све реформе државе у овој области и применимо их у локалној средини.

6) СПОРТ

1. Проблеми у раду спортских организација и у њиховој структури

Управљачки део клуба представља, такође, једну од значајних одредница за успешно функционисање сваке организације. У зависности од састава, квалитета и дубине његовог захвата, стварају се претпоставке за одговарајуће функционисање целе организације. Другим речима, управљачки делови спортских клубова су директно одговорни за успешно функционисање централног дела клуба – тренажног процеса спортиста и, у вези са њим, такмичења. Односно стварања оптималних услова за његову несметану реализацију.

Највећи део наших спортских организација су формиране и регистроване као удружења (према одредбама Закона о спорту), дакле, као непрофитни друштвени сектор – удружења грађана. У највећем броју случајева менаџмент клуба је, поред управе (као статутарне обавезе), заступљен у функцији председника и секретара спортске организације. Углавном су то кадрови који "раде" на волонтерској основи, што често може да представља и проблем у раду (велика флукуација кадрова, "неозбиљан" приступ преузетим обавезама, остављање на "цедилу" организације подношењем оставки када се наиђе и на најмањи проблем у раду, итд.). Није редак случај да су председници и секретари клубова углавном формално заступљени (као регистрациона обавеза), а да се цео менаџментски рад заснива на ангажовању тренера клуба. Ово је веома забрињавајућа појава, јер квалитетне резултате у спорту може донети само одговарајући тимски рад.

2. Проблеми у раду стручних кадрова

Као један од евидентних проблема, а који знатно утиче на даљи развој спорта у нашој средини је и питање стручног кадра, посебно у делу оперативног рада, односно тренажног процеса.

У већем броју клубова ангажовани су неадекватно образовани и стручно оспособљени кадрови за рад са спортистима. Ако се има у виду да је популација активних спортиста углавном школског узраста, питање стручног вођења овог специфичног педагошког процеса мора се поставити, убудуће, у први план. Све већи захтеви савременог спорта изискују веома висок ниво познавања тренажне технологије, што се не може стећи само

искуством или едукацијом на течајевима. С тога се питању стручног кадра и његовог школовања мора посветити посебна пажња.

Пратећи последњих година ову проблематику, запажено је да се веома мали број педагога физичке културе (наставника и професора) укључује у рад спортских организација, које су углавном оријентисане на своје бивше чланове као кадрове за спровођење тренажног процеса. То потврђује и податак да је највише тренера са општом квалификацијом средње стручне спреме, а да је високообразованих веома мало. О специјалистима спорта, магистрима и докторима наука из ове области и да не говоримо.

Ова тенденција мора, убудуће, бити предмет озбиљнијих анализа и стручних расправа, у циљу побољшања стања. Поводом овог проблема предузети одређене кораке и успоставити сарадњу са више високошколских установа које образују кадрове за област спорта. Ово само може поспешити активности спортских организација на школовању адекватног и потребног сопственог стручног кадра.

3. Проблеми са спортским објектима

Проблем спортске инфраструктуре је веома изражен у нашој општини, посебно у сеоским срединама. У односу на број клубова, број активних спортиста и резултате које они постижу, стање се мора оценити као неповољно. Без обзира што бројчани показатељи, можда и одају слику добре спортске инфраструктуре, њихова опремљеност, функционалност и старост не одражавају актуелне потребе савремене тренажне и такмичарске активности.

Посебно се ово огледа у сеоским срединама. Веома мали број затворених спортских објеката не пружа адекватну могућност за континуирани рад у области спорта. Посебно ова чињеница забрињава када је у питању школски спорт, као специфичан сегмент рада, јер је веома мали број спортских сала при школама. Податак да има школа у нашој средини које немају адекватне чак ни полигоне на отвореном простору, још више усложњава ову проблематику.

Изражена је преоптерећеност постојећих спортских објеката, нарочито Спортске хале „Тиквара,, као јединог објекта који, по својим перформансама, задовољава све критеријуме врхунског спорта, али стањем у коме се тренутно налази, а које је проузроковано дугогодишњим лошим одржавањем, доведен је у егзистенцијално питање (поставља се чак и проблем његовог даљег коришћења од стране спортских организација јер не задовољава хигијенске и безбедносне критеријуме већине спортских и гранских правила). Давање приоритета клубовима који имају резултате савезног и међународног нивоа, знатно смањује могућност рада мањим спортским организацијама. С друге стране, неуређено и системски нерешено коришћење школских спортских сала и објеката за потребе спортских организација, овој проблематици дају нову тежину и димензију. Спортске сале при школама, које одговарају минимуму критеријума за тренажни рад и активност појединих спортских колектива, нису адекватно доступне или се у њиховом коришћењу утицај своди на „добру вољу,, и најчешће, слободну процену директора тих школа. (Присутна је појава да је коришћење ових сала и дворана својеврстан „бизнис,, у смислу њиховог издавања и новчане надокнаде која се том приликом обавезно плаћа од стране клубова-корисника).

У прегледу који следи нису евидентирани отворени спортски терени при основним и средњим школама (углавном су то школски спортски полигони) у местима општине Бачка Паланка, него само објекти који су у власништву или их користе клубови, ван система школског спорта.

4. Проблеми у финансирању

Функционисање спортских организација доведено је у ситуацију да егзистенција већине зависи, углавном, од снажљивости појединих активиста клуба, политичких ауторитета уколико су укључени у рад управа, или потпуном ентузијазму људи који брину о стручном и организационом раду клуба (ентузијазму који, свакако, има и своје границе). Изузетак чини само неколико клубова који су свој материјални положај решили спонзорским односима са успешним привредним колективима, што се и рефлектује на њихов успешан рад и позиционираност на општинском нивоу (али и спорту на нивоу државе). Како је оваквих колектива врло мало, то је и могућност повезивања већег броја спортских организација са привредом битно смањена. С друге стране, успеси појединих спортиста и њихових клубова, у односу на опште финансијске услове, доводе ситуацију готово до апсурда.

Свакако да питање даљег финансирања спорта изискује једну много дубљу и свеобухватнију анализу, уз мултидисциплинарни прилаз проблему, али га овом приликом само назначавамо као један од највећих проблема у спорту уопште.

8.5.3. Закључци

а) ОМЛАДИНА

Када се погледа анализа стања долазимо до закључка да није лако бити млад. Поготово не данас и овде! Млади људи морају имати прилику за испуњен, слободан, остварен живот и морају бити обучени да такву прилику искористе на прави начин. Оно што млади данас имају као окружење у ком се развијају одавно више није функционално, нити подстицајно и свакако је непримерено захтевима и потребама модерног друштва.

Млади пре свега желе активно учешће у решавању питања везаних за њихов живот, како у њиховој локалној заједници тако и на државном нивоу.

Предност младих Бачке Паланке је свакако то што је у протеклом периоду формиран Савет за младе, који може у великој мери представљати спону између омладине и локалне самоуправе. Жеља људи који су покренули иницијативу за формирање Савета огледала се пре свега у томе да младима приближе иницирање и реализацију сопствених акција, развијање сарадње са сличним организацијама младих људи, развијање свести о правим друштвеним вредностима, развијање културе дијалога, подизање свести и опште културе младих. Такође, да омогуће партиципацију младих у одлучивању, креативно усавршавање рада у органима општине/града, решавање проблема, организовање омладинских активности, доношење одлука у корист заштите, побољшања и спровођења права младих, лобирање за спровођење омладинских иницијатива, информисање и едукација.

б) СПОРТ

Основни закључак се може дефинисати кроз тврдњу да је ова област у нашој општини, без обзира на све тешкоће које су присутне, на високом нивоу. Посебно се ово односи на део спорта, који остварује веома високе резултате, у појединим дисциплинама и на светском нивоу.

Управо је вредност и магичност спорта у томе, да у парадоксима - изузетно лоша финансијска база у целини - изузетни резултати појединаца - исказује своје вредности и привлачност.

Још увек је присутан веома висок ниво ентузијазма спортских радника, који овој области дају свој допринос и својеврстан печат. Међутим и љубав према спорту има своје границе, те се проблемима за подизање услова рада свих који раде у физичкој култури, мора убудуће посветити најозбиљнија пажња, те настојати разрешити бар део евидентираних проблема.

Надаље, протекли период је показао да институције физичке културе у нашој средини имају своје пуно оправдање постојаности, јер раде у веома лошим материјалним условима, али се то значајније не одражава на професионалност у раду. Међутим са стручним нивоом образовања и оспособљености, посебно у спорту, не можемо бити у потпуности задовољни, те се овом проблему мора посветити много већа пажња. Нарочито се ово односи на недостајући стручни кадар у значајним институцијама физичке културе (ЈП СРЦ "Тиквара", Спортски савез, Спортска асоцијација, Амбуланта спортске медицине и сл.). Мора се перманентно радити на стварању услова за укључивање младих и школованих стручњака из ове области, у рад организација физичке културе.

Евидентирани проблеми у финансирању програма физичке културе, а пре свега спорта као њеног најмасовнијег дела, морају се на нивоу Скупштине општине покушати квалитетно разрешити. Посебно се то односи на, већ дужи низ година, присутну диспропорцију у висини средстава која се издвајају за различите области друштвених делатности, али и у оквиру буџета физичке културе (већи део средстава користи се за позицију објекти – СРЦ, а мањи за активности и програме, што већ дужи период представља својеврсну нелогичност).

И на крају, да би се ова област подигла на виши ниво и бар део проблема почео решавати, потребна је много озбиљнија и свеобухватнија анализа, као и мултидисциплинарни разговори на тему даљег развоја физичке културе у општини Бачка Паланка, тако да се ова област третира у свој својој комплексности и специфичностима. И наравно, као део будуће стратегије развоја општине Бачка Паланка.

8.5.4. Препоруке и стратешке интервенције

а) ОМЛАДИНА

Смислено учешће младих у друштву захтева сигурно, пријатељско и подстицајно окружење које омогућава младима да учествују у процесу доношења одлука које директно утичу на квалитет њиховог живота и развој друштва у целини.

Овај процес треба да се заснива на обавештености о могућностима које су у окружењу. Подаци о различитим облицима учешћа младих у друштву јесу разнородни и несистематизовани. Недостају, такође, информације намењене младима о могућностима, релевантним активностима, организованим догађајима и других важним аспектима из њиховог живота. Ови проблеми указују на чињеницу да млади већ годинама представљају једну од највећих маргинализованих група у нашем друштву а њихово активно учешће није било тема интересовања и истинског ангажовања носилаца власти у Републици Србији, стога ће локална самоуправа покушати да окупи младе и заинтересује их за активности којима ће креирати сами своје време а надамо се и боље сутра.

б) СПОРТ

Спортске организације у наредном периоду треба да уреде и усагласе унутрашњу структуру, правце деловања. Да утврде ниво такмичења односно да ураде реалну про-

цену стања и могућности. Да процене интересовање локалне средине за област спорта којом се баве. Континуирано прављење Бизнис планова и пројеката.

Унапређење стручног рада кроз перманентно школовање кадрова који раде у спорту. Школовање кроз све видове формалног и не формалног образовања и активније учествовање у раду клубова.

Реконструкције и ревитализација постојећих објеката. Изградња нових објеката који су неопходни за становништво Бачке Паланке. Искористити предстојећу радничку олимпијаду 2011. године и могуће инвестиције у овој области.

Утврђивање стандарда и израда правилника о категоризацији спортова у Бачкој Паланци а самим тим и начин финансирања програма физичке културе и спорта.

8.5.5. Стратешки и специфични циљеви

а) ОМЛАДИНА

- Унапређење квалитета живота младих наше општине оснивањем Канцеларије за младе.
- Повећати запосленост код популације младих.

б) СПОРТ

Стратешки циљеви

- Развој и унапређење школског спорта кроз афирмацију физичког вежбања деце и младих у предшколским и школским установама на територији Општине
- Унапређење и очување здравља грађана Општине стварањем услова за omasовљење рекреативног вежбања Спорт за све"
- Јачање аутономије спортског савеза и других струковних и гранских савеза ради регулисања унутрашњих односа у оквиру сваке спортске гране а у складу са општим стратешким начелима спорта у општини
- Сарадња са свим нивоима локалне заједнице (међуресорна сарадња), укључујући и привредне субјекте ради постизања заједничког циља-стварање здраве омладине и васпитавање нације у духу хуманистичких вредности које у себи садржи спорт као друштвена појава, посебно њен део који је обухваћен кроз спорт младих
- Стратешко повезивање најуспешнијих спортских организација, чланица Савеза у појединим спортским гранама, са истакнутим и афирмисаним спортским клубовима у великим градским центрима (Нови Сад, Београд), у циљу даљег спортског усавршавања и афирмација најталентованијих и најуспешнијих младих спортиста из Бачке Паланке

Специфични циљеви

1. Развој сопственог спортског потенцијала у општини Бачка Паланка кроз најшири обухват деце основно-школског узраста
2. Уређење и коришћење спортских објеката као и континуирана организација спортских и рекреативних манифестација у циљу omasовљавања рекреативног вежбања

- 3. Формирање савета за спорт, утврдити и регулисати модел функционисања овог тела
- Заједничко деловање и реализација програма спортских активности, унапређење стручног рада кроз перманентно школовање кадрова који раде у спорту. Школовање кроз све видове формалног и неформалног образовања

8.5.6. Специфични задаци

а) ОМЛАДИНА

- Основати Канцеларију за младе уз помоћ Министарства за омладину и спорт и локалне самоуправе до краја 2010. године

Циљеви формирања канцеларије за младе:

- Афирмација младих и њихово укључивање у друштво
- Организовање друштвеног живота младих
- Едукација младих по различитим питањима (неформално образовање, интеркултурално учење, здравље, екологија, поштовање људских права)
- Укључивање младих у културни и спортски живот Општине
- Унапређење традиционалних и основних вредности живота код младих
- Помоћ младима у њиховој професионалној оријентацији
- Побољшање стандарда младих
- Подстицање учешћа на домаћим и међународним конкурсима
- Промовисање спорта и здравог, стабилног и одговорног начина живота
- Подржавање активне сарадње локалне заједнице, школа, НВО, спортских и омладинских организација и клубова
- Промовисање волонтерског рада

Током 2010. године, у сарадњи са Националном службом за запошљавање, Филијала Нови Сад, испостава Бачка Паланка организовати низ семинара на тему: започињање бизниса/посла за младе који планирају започињање свог бизниса/посла; пословно планирање и финансијске могућности (фондови, финансијске олакшице и кредитне линије); побољшање/развијање предузетничких вештина – за младе који су заинтересовани да побољшају своје личне пословне вештине.

б) СПОРТ

- 1.1. У наредних пет година континуирано подржати ДПФК
- 1.2. У току 2010. године обезбедити доношење средњорочног плана активности и утврђивања стратешких циљева у области школског спорта
- 1.3. Дефинисање конкретних акција континуираног карактера током 2010.
- 2.1. Утврђивање стандарда за коришћење спортских објеката на подручју општине Бачка Паланка;
- 2.2. Дефинисање приоритета и начина коришћења ЈП СРЦ ”Тиквара” за потребе спортских организација;
- 2.3. Радничка олимпијада (реконструкција и ревитализација терена који ће се користити за потребе 10. СОРВ);

2.4. Регатни центар

Савет за спорт формирати до 1.1. 2010. Од формирања приоритетни задаци Савета ће бити:

- 3.1. Утврђивање стандарда за израду Правилника о категоризацији спортова у општини Бачка Паланка;
- 3.2. Дефинисање елемената и израда програма заједничког деловања са Спортским савезом општине у области спорта на подручју општине Бачка Паланка;
- 3.3. Утврђивање планске основе за период 2010.-2014. год. на реализацији стратегијских циљева спорта у општини Бачка Паланка и позиционирање приоритетних задатака кроз:
 - континуирано прикупљање Бизнис планова спортских организација
 - израда програма перманентне едукације кадрова
 - решавање проблема коришћења спортских објеката
 - израда правилника о финансирању спортских организација и стипендирања врхунских спортиста

- 4.1. После изградње базена (2011.) ангажовати се на могућем увођењу наставе пливања у школама (обука непливача, школа пливања, рекреативне активности на води, и сл.)

- 5.1. Финансијска подршка (кроз буџет за 2010.г.) спортским организацијама које имају формиране ”спортске школе” при коришћењу:
 - спортских објеката
 - одлазака на такмичење
 - обнове спортских реквизита и опреме

8.6. ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА

8.6.1. Анализа сектора

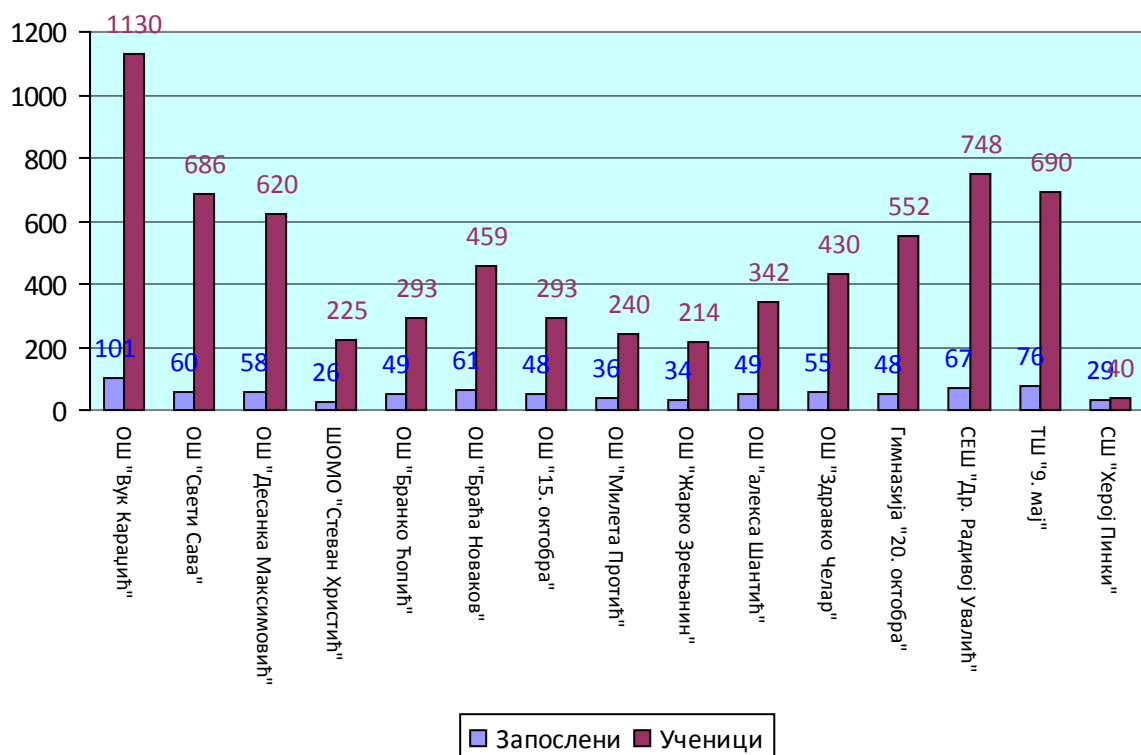
а) Образовање

Општина Бачка Паланка има релативно добро развијен систем образовања. Тај систем чини мрежа основних и средњих школа, те једна предшколска установа.

Предшколско образовање је организовано кроз рад Предшколске установе "Младост, која брине о најмлађима у граду Бачка Паланка. У установи тренутно борави око 800 деце, и има 108 запослених. По осталим насељеним местима предшколско образовање се одвија у основним школама.

У општини активно ради 10 основних школа (са подручним одељењима од 1-4 разреда у Нештину, Визићу, те у Новој Гајдобри, Парагама и Деспотову). Поред њих у општини постоје и две наменске школе – за децу са посебним потребама (ОШ "Херој Пинки") и основна музичка школа ("Стеван Христић"). У граду постоје три средње школе: гимназија, економска и средња техничка школа.

Графикон - Број ученика у школама и број запослених



Све наведене школе заједно са предшколском установом располажу са 57.088 м² простора у којима се одвија образовање и васпитање.

б) Култура

О стању у области културе последњих година се расправљало у више наврата: у оквиру редовних годишњих извештаја о раду професионалних институција из ове области (јавних установа), извештаја Одељења за друштвене делатности, а и посебним материјалима којима се анализира стање. Одељење за друштвене делатности пре неколико година је одржало саветовање о култури на коме је посебан акценат дат систематском развоју ове области у наредном периоду. Закључцима који су тим поводом доношени захтевано је: предузимање мера ради унапређења библиотечке делатности, нарочито у насељеним местима општине, санација објеката културе, имовинско-правна питања, регулисање статуса домова културе, решавање смештајног простора Музеја града, анимирање аматеризма, примереније коришћење објекта биоскопа у граду итд., уз обавезну назнаку потребе рационализације запослених и у случајевима у којима је то могуће, обезбеђење средстава сопственом делатношћу. Општа оцена свих ових година углавном је била да је, упркос неповољном материјалном положају и нагомиланим проблемима, очувано језгро културе у општини Бачка Паланка.

Култура, делатност у култури и задовољавање културних потреба грађана, као веома значајне области друштва регулисани су Статутом општине, као и појединим скупштинским одлукама. Тако је Статутом утврђено да се општина, преко својих органа, у складу са законом, стара о задовољавању одређених потреба грађана у области културе. С тим у вези, Општинска управа или, конкретно, Одељење за друштвене делатности врши по-

словес који се односе на непосредно спровођење прописа општине, тако и републичких закона и других прописа у области културе.

Скупштина општине као оснивач културног центра и библиотеке даје сагласност на њихов статут и акт о систематизацији послова и задатака, именује и разрешава директора, председнике и чланове Управног и Надзорног одбора, разматра годишњи извештај о раду и пословању установе, даје сагласност на одлуку о промени седишта, делатности и назива ових установа, предузима мере којим се обезбеђују услови за вршење функције и задатака установе.

У овом контексту ваља поменути још једну значајну организацију у области културе – "Савез аматера Општине Бачка Паланка", као самосталну организацију основану на начелима добровољности и интересног повезивања организација у култури. Савез делује у систему Савеза аматера Војводине, у складу са њиховим статутом и основним програмским циљевима.

С друге стране покушано је оживљавање рада Културно просветне заједнице Бачка Паланка још 1993. године доношењем статута, а стручне послове за њу обављала је стручна служба Установе за културу "Хазар". Међутим, КПЗ је током деведесетих година све слабије радио тако да је и престао са радом, а аматеризам је добио нове форме организовања.

Организованост и ниво развијености културе

Организованост

У институционалном смислу културу у општини Бачка Паланка чине следеће установе: Народна библиотека "Вељко Петровић", са огранцима по насељеним местима у општини и Културни центар Бачка Паланка, у оквиру које делује Музејска јединица, односно "Музеј града". Оснивач ових институција јесте Скупштина општине Бачка Паланка. Поред њих у култури општине делују и организације и удружења чији оснивач није државни орган, односно Скупштина општине, те оне спадају у област културног аматеризма. У методолошком смислу можемо их поделити у:

1. **културно-уметничка друштва**, где спадају следећи КУД-ови: ГКУД "Коста Абрашевић" - Бачка Паланка, "Петар Кочић" – Челарево, "Др Младен Стојановић" - Младеново, "Логовац" - Деспотово, "Силбаш" - Силбаш, СКУД "Пивнице" - Пивнице, МКУД "Вечера Шандор" - Бачка Паланка, "Благоје Паровић" - Гајдобра, "Светозар Марковић" - Обровац, "Милета Протић", Товаришево.

2. **књижевни клубови**: КК "ДИС" - Бачка Паланка, КК "Јован Дучић" - Гајдобра

3. **аматерска позоришта**: Народно-аматерско позориште Бачка Паланка, Аматерско позориште "Ags liberi", Бачка Паланка и Аматерско позориште "Јанко Чеман" - Пивнице.

4. **остала друштва и организације**: а) Црквени хор "Свети Јован Крститељ", "Пјевачка група Балкана", б) Друштво за српску духовност и традицију "Пастир", в) Месни одбор Матице словачке - Бачка Паланка, г) Друштво за науку и стваралаштво "Логос", "Акорд", Часопис за књижевност, културу и уметност "Сунчаник", Еко центар "Различак".

Већина ових организација у општини Бачка Паланка је, од 2001. године, учлањена у Савез аматера општине Бачка Паланка - који делује као организација која окупља друштва и удружења грађана из области културног аматеризма, те артикулише захтеве

својих чланица према друштвеној заједници и поспешује рад на културном пољу у општини Бачка Паланка.

Општина Бачка Паланка финансира и суфинансира све наведене субјекте културе. Оне установе чији је оснивач Општина је финансирала у потпуности: плате, материјалне трошкове, а за организације, удружења грађана и културно уметничка друштва општина је у свом буџету одвојила средства за програме и делатности, које финансира или преко Савеза аматера општине Бачка Паланка, или директно организацијама које нису чланови Савеза аматера а које по оцени општинског руководства заслужују подршку.

У стварању културног идентитета Бачке Паланке учествују и институције које нису непосредно везане за културу, али јој у ширем контексту припадају: радио БАП", телевизија БАП", Недељне новине", "Планачке новине" те образовне институције – основне и средње школе, а посебно Музичка школа Стеван Христић". У овај контекст би се могли сместити и Словачки дом" (као центар одвијања културних догађаја целокупне општине), те традиционална манифестација Дунавски бал" - пре свега њени културни садржаји.

8.6.2. Дефинисање проблема и дијагноза стања

а) Образовање

У области образовања најистакнутије су две врсте проблема:

А) материјални

Последњих година по школама је веома изражена тенденција смањења ученика, а број запослених се при том не смањује.

Поред тога веома су велики трошкови одржавања школских објеката, који се морају одржавати (грејање, текуће поправке, материјални трошкови итд), иако је све мање ученика.

Б) стручни

Средњошколски образовни профили нису довољно добро прилагођени друштвено-привредној ситуацији. Наиме, проблем запошљавања свршених средњошколаца је присутан већ годинама.

Поред овога проблеми образовања су следећи:

- недовољно добра сарадња и координација између школа, локалне самоуправе, покрајинских органа и министарства образовања
- посебно је слаба сарадња са Министарством просвете
- сарадња са покрајинским органима је недовољна, одвија се на нивоу информација и конкурса по појединим пројектима - што није задовољавајуће
- неки школски објекти нису легализовани, што ствара велике проблеме у раду
- недовољан број физкултурних дворана, нарочито у сеоским месним заједницама
- нефункционалан распоред школских објеката у граду (гимназија и економска школа користе једну зграду с друге стране средња техничка школа наставу организује у три објекта – што свакако није задовољавајуће) Три градске основ-

не школе имају смањен број ученика а број објеката је остао исти (уколико се број ученика не повећа за претпоставити је да се мора ићи на рационализацију и смањење објеката)

- недостатак објеката за предшколско васпитање и образовање
- недостатак простора за физкултуру предшколаца
- недостатак кухиње за предшколце

Образовни сектор у општини Бачка Паланка јесте добро развијен, али је потребно радити на реорганизацији материјалних ресурса и на рационализацији кадрова.

б) Култура

Карактеристично је да наша средина има заиста добре потенцијале за развој културе (постојеће институције, простори и запослени), те образовану публику (ниво културне свести и могућности рецепције културних садржаја – путем медија је свакако виши у односу на претходне године), али резултати нису по мери угледа који Бачка Паланка има у Србији.

Узроци оваквог стања пре свега су:

1. Одсуство изграђених критеријума у култури – недостатак културне парадигме.

У нашој средини не постоји профилисан, доминантни културни образац тако да је тешко очувати језгро културе" ако се са сигурношћу данас не зна шта је оно. Пошто културни обрасци нису профилисани, дешава се да одређени сегменти културе који су (уз свест о њиховом значају) ипак маргиналнији (маргиналнији - према критеријумима које поставља републичко министарство културе у складу са модерним временом) – заузимају доминантније место него што им припада и то захваљујући несистематичности у раду и недовољној координацији.

Овде се пре свега мисли на идејни простор који ти сегменти заузимају у културном пољу, а тек потом на материјално финансијски ниво.

Приметно је да је покушај ревитализације културе у Бачкој Паланци почео пре двадест година оснивањем носеће установе у култури једног града и општине – Културног центра (раније Установе за културу Хазар") и даљим покушајем идејног, информативног и финансијског обједињавања културе (кроз рад Савеза аматера општине). С друге стране, јављају се КУД-ови, као организације које врше дисперзију културе – од центра ка периферији, а основно је да врше очување културног идентитета кроз очување традиције: фолклор, народне песме, традиционални инструменти. То смо убичајили да називамо аматеризмом.

Рад и углед ових друштава доказује тезу о непрофиланости културног обрасца: презентовање традиције је веома важно али она није доминантна потреба грађана, а Културни центар није успоставио водећу културну парадигму.

2. Други разлог незадовољавајућег степена развијености културе лежи у неартикулисаним програмима, а потом и у њиховом преклапању.

Наша Општина би требала да настоји да се изврши стварна децентрализација културе, односно да се култура не сели из града у села већ да се ствара у селима. То још

увек није реализовано због недовољних идејно програмских активности и недовољног подстицања младих људи да се укључе у културни рад у својим срединама.

Ни на плану ревитализације културе, односно културних садржаја ван града, дакле у местима општине, није много учињено, осим постојања КУД-ова, тако да још увек постоји видљив раскорак између постојећег стања и стварних потреба.

Као добар пример стварања услова за одвијање културних активности јесте решавање смештајног проблема Музеја, изградња – адаптација домова културе у Обровцу, Деспотову, Силбашу, Нештину и Визићу. Посебно треба истаћи услове који су, након изградње објекта Словачког дома у граду, створени за развој културних садржаја – не само Словака него уопште грађана ове средине.

Укратко, градња или адаптација објекта, односно домова културе (одређење које свакако заслужују пуну пажњу) представља само један, али не и једини предуслов развоја културе него саставни део целовитог концепта ове области. Тај концепт треба да изграђују заједно општина и одређене културне институције.

Позитиван пример је рад КУД "Петар Кочић" који поред своје основне делатности развија и рад у смеру стварања центра културе у Челареву, тако да се тамо одвијају и позоришне и књижевне активности (са релевантним гостима), те културна манифестација "Кочићеви дани".

Установе културе не би требале да просторе који су им поверени за одвијање културних делатности, издају у подзакуп, што је у супротности са њиховом стварном наменом. Ако неки државни-општински простор установа којој је он поверен издаје у закуп онда се оправдано закључује да њој тај простор не треба и да га Општина онда сама може дати некој другој установи или организацији.

3. Неповољан материјални положај културе

Још увек постоји раскорак између потреба и могућности у овој области. Увид у утрошак средстава за културу говори нам да је највећи део тих расположивих средстава (око 90 %) отишао на личне доходке запослених и заједничку потрошњу а свега 10 % на програме рада, односно основну делатност сегмената културе. Стога је и разумљиво незадовољство културних посланика", посебно аматера а и корисника културе", дакле грађана.

Можда би овакав "финансијски став" могао да буде повод за промену досадашњег односа средине према схватању да постоји подела културе на професионалну и аматерску. Та подела постоји само у резултатима рада, односно у добрим и лошим производима културе и у професионалном или непрофесионалном односу према стварању у култури. Тек потом мења се и финансирање у складу са поделом на професионално и непрофесионално, а не професионално и аматерско тачније финансирање се врши према резултатима рада.

Можда би се управо оваквим, новим вредновањем културних вредности (на добре и лоше) спречио и одлазак младих стваралаца у друге средине, те би и извештаји оваквог типа били излишни (реч је о делу извештаја једне институције културе):

Увидом у стварно стање с правом се може тврдити да град и општина располажу са не малим бројем квалитетних кадрова из готово свих области уметничког стваралаштва или културних делатности. Но, овим људима није посвећена довољна пажња нити су они и њихов рад довољно и на прави начин вредновани. Отуда се нерадо и укључују у културне активности у овој средини. Радије то чине негде другде, - стоји у том извештају...

Укратко, финансијска средства не би смела да буду једина препрека у постизању правих резултата у култури. Сигурно је, наиме, да смо и пре два века били у много тежој ситуацији (неимаштина, окупација), али су ипак деловали и Доситеј, Вук, Мркаљ, бавили се културом и објављивали књиге. На основу тога – а не на основу материјалног богатства и дворских забава – ми знамо себе и своју историју.

8.6.3. Закључци

На темељу наведеног може се извести закључак да је у општини Бачка Паланка релативно добар ниво развијености образовања и културе. Међутим да би се он подигао на виши ниво неопходно је стратегијом развоја иницирати промене како у структуралном тако и у функционалном виду. Једино плански и систематски приступ проблемима образовања и културе могу довести до тога да они буду по мери савремености, а то значи квалитетни, профилисани али и рационални (у смисли потрошње). Задатак ове средине у наредном периоду – подизање нивоа културе у свим њеним сегментима и што је још битније, чињеница је да постоје реални предуслови за остваривање тог опредељења. То ће се остварити, пре свега, бољом организацијом рада у оквиру постојећих установа, потпунијим нормативним регулисањем институције и манифестација, те потпуном међусобном координацијом (вертикалном и хоризонталном) и адекватнијом расподелом материјално – финансијских средстава. Ово ће сигурно довести до бољег задовољавања културних потреба наших грађана на једној страни и на другој, стварање таквог културног идентитета по коме ће ова средина бити препознатљива на ширим просторима.

8.6.4. Препоруке и стратешке интервенције

Локална самоуправа се мора, путем свих својих органа, активније укључити у образовни систем на подручју општине, пре свега кроз анализу и планирање образовања на својој територији.

Мрежа школа, односно њихов број и распоред у општини је инертна и није у складу са демографским и комуналним променама које нам се догађају. Смањује се број ученика и често мења (због изградње зграда) њихов распоред а школски објекти остају исти. С друге стране број наставног особља се чак и повећава. На тај начин се повећавају трошкови, а смањује квалитет образовања.

Формирање локалног савета за образовање би помогао у решавању ових проблема. Тај савет би се управо бавио стратешким планирањем у области образовања и на тај начин предупредио проблеме, а Скупштини општине предлагао мере којима би се образовање у Бачкој Паланци побољшало.

У области културе потребно је развијати културни центар у граду, али и у свим насељеним местима. Поред тога треба помагати рад невладиних организација, тј удружења у области културе у којима је ангажован широк спектар људи и у којима се исказују многе идеје и задовољавају потребе.

8.6.5. Стратешки циљеви

а) Образовање

Предшколско

- Унапредити услове за остваривање делатности предшколског васпитања и образовања
- Побољшати квалитет услуга у ПУ "Младост", бољом организацијом рада, увођењем додатних и посебних програма за децу и родитеље и унапређењем људских капацитета и ресурса
- Подићи квалитет сарадње са институцијама које постоје на локалном нивоу
- Изградити нове објекте за предшколско васпитање

Основношколско и средњошколско

- Подићи ниво васпитања у основним и средњим школама
- Ускладити потребе привреде и образовне профиле
- Побољшати материјалне ресурсе у школама

Да закључимо: потребно је унапредити све услове за остваривање делатности предшколског васпитања и образовања, те основношколског и средњошколског образовања на локалном нивоу.

б) Култура

- Систематски развој културе у општини
- Деметрополизација културе – равномеран развој културе у граду и у насељеним местима (култура не треба да се "извози" из Бачке Паланке већ је неопходно да свако насеље развија своје специфичности)
- Формирање културних центара у насељима (повезивање школа, културно - уметничких друштава, библиотека и истакнутих појединаца како би се у сваком насељу створи културни центар)
- Вертикална комуникација (чвршћа повезаност субјеката културе са општинским, покрајинским и републичким институцијама културе - усклађивање програма и финансијска подршка)

8.6.6. Специфични задаци

а) Образовање

- У периоду до 2011. урадити санацију кровова у вртићима Синај и Змај Јовина и санацију крова и столарије у ОШ "Вук Караџић"
- До краја 2009. године завршити изградњу физкултурне сале у ОШ "15. октобар" у Пивницама, а током 2010. у школама у Силбашу и Обровцу, те створити пројектне услове за изградњу сала у ОШ "Бранко Ћопић" у Младенову и ОШ "Свети Сава" у Бачкој Паланци
- До краја 2010. завршити реконструкцију заједничке зграде гимназије "20. октобар" и средње економске школе "Др Радивој Увалић"
- Изградња централне кухиње са магацинским простором за предшколску установу (израда пројекта током 2010. а изградња објекта кухиње у 2011. години.)
- Адаптације објеката у близини школа у објекте вртића са дневним боравком за децу из Силбаша, Гајдобре и Нове Гајдобре (2011.) Адаптација објеката за вртиће

- у Товаришеву, Обровцу и Пивницама (2012.) Отварање одељења ПУ "Младост" у Деспотову за децу од 3 до 5 година (2012.)
- До 2014. године створити пројектне услове за изградњу одмаралишта за децу (предшколска установа поседује земљиште у близини Визића, где постоје изузетно повољни климатски услови а медицинска статистика показује да деца из Нештина и Визића у готово апсолутним бројевима немају бронхијалне тегобе као деца из осталих насеља наше општине)Обезбеђење свих предшколских и школских објеката (2010.)
 - У периоду до 2014. изградити фискултурну салу при Централној згради ПУ"Младост"
 - У Предшколској установи ефикасније организовати рад, у складу са потребама родитеља (на основу података из анкета) (2010.-2014.) и спровести следеће:
 - развијање превентивно – корективних програма (логопед, здравствено – превентивна заштита, корективно – превентивне вежбе и игре)
 - развијање додатних програма (страни језик и језици националних мањина, програм информатичког описмењавања деце предшколског узраста, неговање музичког стваралаштва деце)
 - формирање Клуба за родитеље и израда програма који ће подићи родитељске компетенције
 - обухват деце која нису укључена у рад установе кроз секције и радионице
 - укључивање волонтера у реализацију планираних активности
 - сарадња са институцијама које могу допринети реализацији активности у области стваралаштва деце и родитеља
 - сарадња са институцијама које могу помоћи у решавању проблематике породичних односа и дисфункционалних понашања
 - сарадња са институцијама које могу пружити стручну подршку у области здравства, инклузивног образовања, социјалне заштите и корективних програма
 - сарадња са осталим институцијама јавног, приватног и невладиног сектора

б) Култура

- Решавање питања музеја града у складу са опредељењима установа и закључцима Скупштине општине о нормативно – правно, просторном и финансијском јачању и изграђивању (током 2010. и 2011. године)
- Институционализација "Дунавског бала" као Бачкопаланачког летњег фестивала, који би деловао у спреси Културног центра и удружења и организација из културе у складу са циљем о систематском развоју и стварању културног брэнда (2010.)
- Иновирање садржаја рада културно – уметничких друштава у складу са идејом о деурополизацији културе. Потребно је да КУД-ови постану културни центри у својим местима (током спровођења стратегије)
- Стварање услова за одвијање позоришног живота. Позоришна делатност у Бачкој Паланци постоји већ 100 година (позоришни живот је зачет у Пивницама 1909. године). Данас је потребно решити проблем позоришта које још није довршено. Међутим, док се тај проблем не реши постојећи простори (зграда биоскопа, зграда Словачког дома, двориште библиотеке) су, уз одређене адаптације, отворени за одржавање позоришних представа (2010.)

- Стварање услова за организовање друштава и клубова у области културе. Ново-усвојени Закон о удружењима има интенцију да се управо ради на деинституционализацији у области културе. На тај начин се отвара простор за формирање већег броја организација из културе, чиме би се задовољавање културних потреба још више демократизовало (2010.)

8.6.7. МЕДИЈИ

Сферу информисања Бачке Паланке у 2009. години покривају локалне новине, једна телевизија и две радио станице (уз коришћење заједничке фреквенције).

"Недељне новине" су гласило које у Бачкој Паланци излази од 1965. године у тиражу од 3200 примерака. Оснивач је био тадашњи Социјалистички савез радног народа општине Бачка Паланка, а потом и Скупштина општине Бачка Паланка. Ова новина је приватизована 2006. године. Излазе једном недељно.

"Паланачке новине" су у приватном власништву и основане су 1995. године и излазиле су до марта 1999. године. "Паланачке новине" су почеле поново да излазе 8. априла 2008. године. Реч је о новини која је и ревијалног типа. Тираж ових новина је око 1500 примерака. Излазе два пута месечно

Што се електронских медија тиче ту су Јавно предузеће "Радио БАП" са традицијом дугом 14 година. Оснивач овог медија је Скупштина општине Бачка Паланка. Радио је добио дозволу за рад 1. децембра 2008. године и то на 8 година. Дозвола је добијена заједно са Радио "Тавором", радиом Српске православне црквене општине Бачка Паланка у тзв. time sharingu (расподела времена). Емитују програм са фреквенције 95,1 МHz. Ј.П. "Радио БАП" у свом програму има кратку информативну форму БАП флеш, централну информативну емисију Вести и више тематских емисија, као и музичко-забавни програм. Радио "Тавор" емитује музику различитих жанрова, као и програм духовног садржаја.

Оснивач Јавног предузећа Телевизије БАП је такође Скупштина општине Бачка Паланка. Ова Телевизија је основана 27. јануара 1998.године. Дозволу за рад су добили 2009. године и то на 8 година. Имају емисију Вести у којој информативно обрађују дешавања у бачкопаланачкој општини и читав низ емисија забавног, спортског и културног садржаја.

У складу са Законом о приватизацији Јавних предузећа очекује се у наредном периоду промена власничке структуре.

8.7. ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Здравствена заштита представља организоване напоре заједнице да унапреди стање здравља становништва. Здравствена заштита мора задовољити неке основне критеријуме: да је практична, прихватљива, релативно јефтина, могућа и сигурна за извођење. Здравственој заштити се данас придаје велики значај у решавању нагомиланих проблема у области здравства.

Свесни смо да здравствена политика представља консензус идеја које чине основу за доношење програма који ће омогућити да здравствена служба обезбеди једнакост за све, као и одржавање здравствене средине. То је динамичан, сложен процес којим би се на најбољи и најбржи могући начин остварили циљеви од посебног интереса за будућност, односно за унапређење стања здравља популације.

Проблем здравља и болести није проблем само здравственог сектора. Неопходан је мултидисциплинарни (мултисекторски) приступ и координирано укључивање других

сегмената друштва (социјалних, економских, привредних, пољопривредних, образовних, културних, информисања и електронских медија и др.) у активности за обезбеђење здравља.

Генерално постоје две могућности за креирање здравствене политике. Прва могућност је усмеравање здравствене политике на редукцију појаве специфичних обољења (искључивањем фактора високог ризика од појаве тих обољења) у одређеним популационим групама (стратегије за високоризичне популационе групе), а друга унапређење општег здравља стварањем предуслова и промоцијом фактора који утичу позитивно на опште здравље у целој популацији, па и у групама високог ризика (популационе стратегије).

Најчешћа обољења су последица хроничних поремећаја понашања од значаја за здравље, која представљају комплексан одраз сложених социјалних и културолошких околности и индивидуалне одлуке појединаца. Одлике популационе стратегије се базирају на принципима промоције здравља.

8.7.1. Анализа сектора

Рад здравствене службе не може се изоловано посматрати у односу на окружење и промене које се дешавају у њему. Стратегија функционисања здравствене службе у Бачкој Паланци дуги низ година уназад се темељи на развоју примарне здравствене заштите као и специјалистичко - консултативних и дијагностичких служби. Први фактор оваквог приступа организацији здравствене службе се базира на самом географском положају општине, њеној величини, броју насељених места, броју становника у њима. Други фактор јесте близина Новог Сада као административног центра покрајине Војводине где се налази Медицински факултет и његове клинике као и покрајински Институт за заштиту здравља као и близина Опште болнице у Врбасу које омогућавају становништву остваривање права на здравствену заштиту. Трећи фактор је чињеница да је град на самој граници са Републиком Хрватском, што можемо сматрати шансом за прекограничну сарадњу везану за понуду својих стручних - кадровских и техничких ресурса и пружање здравствених услуга.

Дом здравља **примарну здравствену заштиту** пружа преко служби у Бачкој Паланци и преко здравствених станица и амбуланти у свим насељеним местима наше општине. У свим здравственим станицама, поред амбуланти опште медицине, организован је и рад стоматолошке амбуланте. Примарна здравствена заштита чини функционално заокружени базични део здравствене делатности, и обавља се у непосредном и сталном контакту са становништвом. Она чини улазно место у систему здравствене заштите.

Специјалистичко-консултативне и дијагностичке службе као део примарне здравствене заштите кроз свој рад омогућавају да: структура – процес - исход буду на високом нивоу, што је у интересу здравља грађана.

Центар за хемодијализу који већ десет година успешно функционише као део секундарног нивоа здравствене заштите и те како је оправдао своје постојање пружајући здравствену заштиту како становницима општине Бачка Паланка тако и шире.

Кадровска структура запослених

Структура запослених према квалификацијама је следећа: специјалисти 32, висока СС 77, виша СС 13, средња СС 184 и остали нездравствени радници (техничко особље, возачи) 57.

Рад здравствених служби Дома здравља

Превентивни рад **Службе за здравствену заштиту деце и школске деце** се одвија кроз рад у саветовалишту за новорођенчад и одојчад и саветовалиште за репродуктивно здравље.

Значајан део превентивног рада одвија се преко **одељења за патронажу Дома здравља**. У оквиру службе за здравствену заштиту деце, жена и патронажу послује и одељење за патронажу које је организовано по принципу поливалентне патронаже. Одељење броји 12 медицинских сестара од којих су 4 у Бачкој Паланци, а 8 на селима наше општине. Патронажне сестре су ангажоване у домену бриге о трудницама, бабињарама, новорођенчади, одојчади, предшколске деце, као и особа преко 65 година живота. Кроз посете овим категоријам становништва одвија се и превентивни здравствено-васпитни рад.

Патронажне сестре су у контакту са изабраним лекаром. Патронажно одељење је веома активно у спровођењу различитих активности као што је нпр. обележавање Светске недеље дојења, Светског дана борбе против шећерне болести, Светског дана борбе против пушења и други.

Превентивни рад стоматолошке службе у 2008. години обележен је спровођењем систематских стоматолошких прегледа деце у предшколском и школском узрасту. Поред систематског прегледа, том приликом се спроводи и индивидуални и групни здравствено васпитни рад са практичном обуком о хигијени зуба и предавањем о правилној исхрани, нези, хигијени и здрављу уста и зуба и другим темама из ове области.

Саветовалишта

1. Саветовалиште ДПСТ – Добровољно поверљиво саветовање и тестирање на ХИВ

У сарадњи са Институтом са јавно здравље Војводине, Епидемиолошка служба Дома здравља је 2004. године оформила ДПСТ саветовалиште као једино саветовалиште у Војводини формирано при Дому здравља. У саветовалишту је ангажован епидемиолог и једна медицинска сестра.

У току 2008. године тестирано је 68 клијената и то 36 мушкараца и 32 жене, старости од 17 до 59 година. Од укупног броја тестираних 17 лица су уживаоци дрога, што је 25% од укупног броја тестираних. Промоција рада ДПСТ саветовалишта врши се и уз континуирану сарадњу са свим локалним медијима, у покушају да се допре до младих којима је потребна помоћ. ДПСТ саветовалиште је у току 2008. године медијски пропраатило многе своје акције.

2. Саветовалиште за репродуктивно здравље младих

Саветовалиште за репродуктивно здравље младих почело је са радом у првој половини 2008. године а према пројекту Покрајинског секретаријата за демографију. Рад саветовалишта је организован на бази индивидуалног и групног здравствено - васпитног рада. Саветовалиште се бави здравствено - васпитним и саветодавним радом али и испитивањем, дијагностиковањем и лечењем адолесцената.

Индивидуални рад се одвија кроз индивидуалне посете педијатру, гинекологу или психологу а по потреби се остварује сарадња са епидемиологом, патронажном сестром, социјалним радницама итд.

Групни рад се спроводи кроз радионице које се одржавају сваке среде а обухваћене су групе од по 20 деце. Циљна група су деца седмог односно осмог разреда основне школе као и средњошколци (узраст од 14 до 18 година).

3. Саветовалиште за превенцију и борбу против наркоманије

У склопу Дома здравља "Др Младен Стојановић" у Бачкој Паланци, 23. 4. 2005. године са радом је почело Саветовалиште за превенцију и борбу против наркоманије у којем првенствено циљ да се све генерације подједнако упознају са проблемом наркоманије и планирање као и реализација активности у спречавању последица које носи овај проблем. Такође, обучено особље, базирано је и на рад са потенцијалним и већ формираним зависницима.

Наша активност је организована, планирана и континуирана и то у различитим друштвеним секторима и сматрамо да се само на тај начин може повећати могућност превентивног деловања везано за проблем наркоманије.

Здравствено просвећивање путем медија

Због потребе континуираног едуковања становништва и подизања свести о сопственом здрављу, лекари Дома здравља различитих специјалности, свако из своје области, су у току 2008. године имали низ гостовања на БАП радију у емисији "Пулс" која обрађује теме из области здравља и медицине. Ту су такође гостовања и интервјуи у телевизијским емисијама поводом одређених активности, као и контакти са локалним штампаним медијем.

8.7.2. Дефинисање проблема и дијагноза стања

У данашњим условима систем пословања Дома здравља који се базира на међузависности установе и окружења и одвија се у доста неповољним друштвено-економског условима.

1. Неповољна демографска ситуација – старо становништво: Србија 16% старије од 65 година - општина Бачка Паланка 17,6% (а нека села и преко 23%)

2. Неповољна економска ситуација – губљење радних места, немогућност запошљавања младих (на тржишту рада налази се око 8000 младих), велики број пензионера и корисника других примања и помоћи (око 19.000)

3. Психо-социјални проблеми код младих – безперспективност, присуство болести зависности (алкоголизам, пушење, наркоманија у порасту)

4. Распад породице – велики број разведених бракова, отуђеност, насиље у породици

5. Пораст масовних, незаразних болести – малигне болести, дијабетес.

Да би Дом здравља одговорио свим овим изазовима који су доста комплексни и сложени, мора да надвлада баријере простора и времена прилагођавајући се променама. Неопходна је комуникација са корисницима услуга са циљем да их обавестимо о нашим могућностима у пружању услуга као и својој пословној активности која може да задовољи потребе, жеље и очекивања корисника услуга. Дом Здравља своје пословање мора да базира на:

- - Оријентација пословања према захтевима кориснику здравствених услуга као чиниоцу окружења

- - Рационалном коришћењу људских, материјалних и финансијских ресурса
- - Благовременом информисању
- - Уважавању услова пословања, брзини прилагођавању променама у окружењу и прихватању промена

Свесни смо да у садашњим условима Дом здравља као главни носилац организације здравствене службе не може сам да одговори свим изазовима, већ морају бити укључени и други субјекти локалне самоуправе кроз мултисекторски и мултидисциплинарни рад у одржавању постојећег нивоа здравствене заштите као и побољшању исте.

8.7.3. Закључци

Из свега наведеног проистиче закључак да нема места посматрању функционисања Дома здравља изван средине (Бачке Паланке, региона и шире) у коме делује. Отуда, структура Дома здравља садржи елементе средине у којој делује. Интеракција односа даваоца и корисника здравствених услуга треба да има активан утицај на пословање и понашање Дома здравља. На основу свих ових елемената Дом здравља се труди да поставља циљеве и да усмерава будућу делатност на стварање свеукупног потенцијала у чијој се жижи налази корисник здравствених услуга.

8.7.4. Препоруке и стратешке интервенције

У данашњој ситуацији и околностима у којима функционише здравствена служба, потребно је радити на стратегији даљег њеног развоја и функционисања.

- 1. Доношење стратегије за развој и здравље младих у општини Бачка Паланка** (Кључно опредељење стратегије је промоција здравља младих и примарна превенција као и развој партнерских односа).
- 2. Имплементирање стратегије јавног здравља Републике Србије у општини Бачка Паланка**
- 3. Перманентно обезбеђивање људских (кадровских - стручних) и материјалних ресурса за одрживост здравствене заштите**
- 4. Међурегионална сарадња** (у смислу коришћења људских и техничких капацитета у пружању услуга нашег Дома здравља).

Да бисмо одговорили на ове изазове неопходно је поред служби Дома здравља (педијатријска, гинеколошка, психијатријска у својим саветовалиштима) на нивоу локалне заједнице развијати партнерске односе у које би били укључени и други субјекти: школе, КУД-ови, центар за социјални рад, омладинске организације, невладине организације, верске заједнице, полиција.

8.7.5. Стратешки циљеви

Покретање активности у области промоције здравља код младих. Развој и здравље младих су дефинисани кроз национални програм заштите деце и омладине.

- 1. Одржати постојећи ниво здравствене заштите општине Бачка Паланка и унапредити квалитет услуга**

2. Развијање промотивно - превентивних облика здравствене заштите усмерене ка свим слојевима становништва
3. Унапређење квалитета рада запослених у здравству кроз перманентну едукација здравствених радника
4. Унапређење квалитета здравствене заштите у општини кроз мултидисциплинарни приступ и међусекторску сарадњу
5. Умрежавање рачунара за квалитетнију обраду података на нивоу примарне здравствене заштите Општине Бачка Паланка

8.7.6. Специфични задаци

До краја 2010. године организовати мрежу сарадње свих заинтересованих страна на нивоу општине (институције образовања, социјале, канцеларије младих, локална самоуправа, друге невладине организације, спортске...) усмерене на превентивне активности према адолесцентима

- До краја 2014. године у насељеним местима општине санирати постојеће здравствене објекте
- У периоду 2010.–2014. године изградити здравствену станицу у МЗ Стари град
- У периоду 2010.–2014. године континуирано реализовати активности у оквиру имплементације Националне стратегије јавног здравља које су у интересу општине
- У периоду 2010.–2014. године континуирано реализовати едукације свих заинтересованих страна у области здравства и редовне промотивне активности
- До краја 2014. године иницирати и подржати формирање одељења за ХБО (хипербарична комора) за лечење дијабетеса и кардиоваскуларних обољења
- Одредити место спортске медицине као значајног субјекта у бризи о здрављу спортиста

8.7.7. СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Стратегија социјалне заштите општине Бачка Паланка је усвојена у локалном парламенту априла 2008. године, а објављена у Службеном листу општине Бачка Паланка бр.10/2008 и у овом документу доносимо само основне елементе.

У складу са Националном стратегијом развоја социјалне заштите која је дефинисала ризичне групе, користећи матрице за анализу заинтересованих страна и корисника у нашој општини, Локални савет за социјалну заштиту /у даљем тексту ЛССЗ/ се определио да посебан акценат у стратегији стави на децу и младе, особе са инвалидитетом и стара лица.

Опредељујући се за ове циљне групе, ЛССЗ сматра да ће проблеме осталих ризичних група, којима се баве друге Националне стратегије ("Стратегија за смањење сиромаштва, Акциони планови за запошљавање, образовање, становање и здравство Републике Србије" и др.), решавати кроз активности регулисане кроз активности Акционог плана Стратегије развоја социјалне заштите Општине Бачка Паланка.

Општина Бачка Паланка је одабрала да се бави са три приоритетне циљне групе: деца и млади, особе са инвалидитетом и стари.

Током реализације овог стратешког документа, општина Бачка Паланка ће радити на побољшању квалитета живота и других маргинализованих категорија становника, посебно оних које препоручује Стратегија за смањење сиромаштва Републике Србије: жене, избегла и интерно расељена лица, Роми. У оквиру одабраних приоритета све активности ће укључивати и горе наведене специфичне групе.

СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ РАЗВОЈА И СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ

Детаљном анализом контекста којом смо обухватили анализу свих заинтересованих страна и анализу стања у области социјалне заштите, издвојили смо три главна стратешка правца развоја социјалне заштите:

Развијање услуга у систему социјалне заштите на локалном нивоу.

1.1. Доношење нормативних аката ради регулисања права из области социјалне заштите.

1.2. Јачање постојећих услуга и организовање нових облика ванинституционалних услуга у складу са потребама корисника у систему социјалне заштите.

Обезбеђивање људских и материјалних ресурса за одрживост услуга социјалне заштите.

2.1. Подизање нивоа компетентности актера у развоју и одрживости услуга социјалне заштите.

2.2. Обезбеђивање сталних извора финансирања услуга социјалне заштите.

2.3. Јачање просторних капацитета.

Међусекторска сарадња и партнерски приступ јавног, приватног и цивилног сектора.

3.1. Успоставити, развијати и унапређивати међусекторску сарадњу у циљу пружања што квалитетнијих услуга на локалном нивоу.

СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТИ

Стратешки приоритети којима се бави Стратегија развоја социјалне заштите Бачка Паланка у наредном периоду јесу групе:

- ДЕЦА И МЛАДИ
- ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ
- СТАРА ЛИЦА

8.8. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЕКОЛОГИЈА

Заштита животне средине представља организационо предузимање мера и активности ради очувања и рационалног коришћења природних богатстава, као и радом створених вредности, те спречавање и отклањање штетних последица које угрожавају ове

вредности као и здравље и живот људи. Систем управљања животном средином, који усклађује однос између заштите и унапређивања животне средине и развоја, једино је могуће реализовати успостављањем интегралног система животне средине уз поштовање законских норми, обезбеђивањем сарадње и координације свих релевантних чиниоца, превентивно спречавање загађења на месту настајања. Активности имају заједнички циљ: подизање еколошке и грађанске свести о значају здраве животне средине, очување природних вредности и одговорност за стање животне средине

8.8.1. Анализа сектора

а) Квалитет ваздуха

Мерења на територији Општине су вршена у периоду 2004/2005, на једном мерном месту, ЈКП Комуналпројект, и то сумпор-диоксид, азот-диоксид, чађ, приземни озон и укупне таложне материје. Прекорачење ГВИ нису евидентирана током 2004. године. Током јула 2005. године, забележена је једно прекорачење месечних вредности за ГВИ. Од 2005. године нема евидентираних мерења параметара који опредељују квалитет ваздуха.

б) Квалитет воде

Бачка Паланка се снабдева подземном водом из изворишта "Ристић пут" где је у функцији 17 бунара. Квалитет воде за пиће је одређен "Правилником о хигијенској исправности воде за пиће". Укупно сагледан квалитет подземних вода на изворишту "Ристић пут" у 2007. години је са незнатно повећаним садржајем гвожђа и амонијака чије је порекло геолошко. Садржаја нитрита и мангана има повремено и то на граници дозвољеног. Остали параметри су у граници квалитета воде за пиће. Вода задовољава микробиолошке особине воде за пиће већ у самом изворишту, ради се о води која се захвата са велике дубине и која је у тим условима микробиолошки исправна. Технолошким поступцима аерације, ретензије, филтрације и дезинфекције, критични параметри се, у фабрици вода, потпуно уклањају, чиме се обезбеђује неопходан квалитет.

Квалитет отпадне воде се односи на збирну комуналну и индустријску отпадну воду узорковану из излива у канал који води до Дунава, пре уливања у водопријемник Дунав. Узорковање, анализа и оцена квалитета отпадне воде је извршена на основу одредби Закона о водама, Сл.гласник РС бр. 46/91, 53/93, 67/93, 48/94 и 54/96, Правилника о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода, Сл.гласник СРС бр.47/83 и 13/84, Правилника о опасним материјама у водама Сл. Гласник СРС бр. 31/82 и постојећих стручних сазнања. Анализирана отпадна вода је умерено (месец август) до значајно (месец фебруар) загађена органским материјама. Она садржи и извесну количину неорганских загађења. Наведене материје се налазе се претежно у раствореном облику. Концентрација суспендованих материја је прилично ниска. Од испитиваних материја истиче се повећана концентрација амонијачног азота, масноћа, сулфата и натријума. Отпадна вода има приближно неутралан (август месец) до слабоалкални (фебруар месец) карактер. Измерена температура се креће од прилично ниске (у фебруару од 11°C), до умерено повишене (август од 22 °C). Садржај испитиваних јона тешких метала налази се испод границе детекције примењене аналитичке методе.

в) Квалитет земљишта

Земљиште представља један од најважнијих природних ресурса, непроцењиво добро целог човечанства, а никако једне генерације, једне нације, групе или појединца. Оно је ограничено и уништиво добро, споро се образује, а у процесу деструкције брзо уништава.

Резултати основних хемијских својстава (pH, CaCO₃ и хумус) и плодности земљишта на изабраној локацији СРП "Карађорђево" Гувниште показивала су изразито кисели карактер земљишта (pH 4,30) што директно утиче на мобилност хранљивих елемената односно условљава њихову приступачност за биљке, али исто тако утиче на успевање појединих биљних врста – покровност земљишта вегетацијом. Садржај CaCO₃ у земљишту, зависно од геолошке подлоге – матичног супстрата, на којој је земљиште формирано кретао се од 0,0 до 27,86% CaCO₃ (од бескарбонатног до изразито кречног земљишта). Један од врло важних показатеља плодности земљишта је садржај хумуса. Како заштићено природно добро Гувништа чине различити узорци земљишта и садржај хумуса је био у дијапазону од 0,77 - 6,80%, односно од сиромашних до добро обезбеђених земљишта у хумусу. Садржај хумуса, али и његов квалитет су основ плодности земљишта а самим тим и покровности земљишта вегетацијом. Садржај лакоприступачног фосфора и калијума у непољопривредном земљишту заштићеног природног добра кретао се од врло ниског садржаја до врло добре обезбеђености чак и за пољопривредна земљишта у ова два биогена елемента (за фосфор од 0,7 до 165,5 мг P₂O₅ на 100г земљишта, а за калијум од 5,0 до 166,0 мг K₂O на 100 г земљишта). Међутим, много је више било узорака са ниским садржајем у ова два елемента што је и разумљиво јер се земљиште на изабраном локалитету не ђубри, а перманентно је под вегетацијом.

Резултати истраживања садржаја тешких метала у непољопривредном земљишту под различитим видовима заштите указивали су да је њихово порекло првенствено геохемијско, односно да заштићена природна добра Војводине нису загађена тешким металима. Резултати микробиолошких својстава испитиваног непољопривредног земљишта показала су веома велику биоразноврсност заступљености испитиваних група микроба. Наиме, физичкохемијска својства земљишта су најважније својство које утиче на бројност, разноврсност и активност микроорганизама. Прегледом доступне литературе установљено је да је овај садржај укупних ПАХ-ова на не пољопривредном земљишту у сагласности са литературним подацима.

г) Биодиверзитет и заштита природе

Шумовитост Војводине је 6,37% од укупне површине, шумовитост општине Бачка Паланка је око 5,9% са оптималним могућностима да се тај проценат повећа на 15%. Чињеница да су шуме обновљив ресурс повећава њихов значај. Њихово стање и способност остваривања општекорисних функција ће одређивати квалитет животне средине.

На подручју општине Бачка Паланка највеће површине под шумама се налазе у поплавној зони Дунава (Букински рит, Паланачке аде - Чипски полој). Изнад алувијалне равни Дунава код Бачке Паланке налази се шума Багремара. Парк шума Букински храстик се налази поред насеља Карађорђево.

У општини Бачка Паланка се простире и део фрушкогорских шума поред насеља Визић и Нештин.

У режиму посебне заштите у општини Бачка Паланка налазе се природна добра која су веома различита по врсти и категорији заштите, као и по величини заштићених подручја.

Специјални резерват природе "Карађорђево"

Букински рит је заштићено природно добро II категорије - природно добро од великог значаја за Републику Србију (Сл.гласник Р.С.30/92). IUCN категорија VIII - простори са вишенаменским начином коришћења/простори управљаних ресурса. Најзначајније природне вредности овог подручја су формације ритских шума аутохтоних врба и топола, које чине бројне, међусобно различите састојине, са карактеристичном зељастом вегетацијом и врстама биљака од којих су многе заштићене законом као природне реткости. Захваљујући овим условима Букински рит представља идеално станиште за многе ретке животињске врсте, нарочито птице мочварице, али и аутохтоне врсте ловне дивљачи (ритски јелен). Због тога је заштита овог простора установљена и ради очувања генетског фонда јеленске дивљачи.

Као и већина поплавних подручја Дунава и Букински рит је претрпео значајне промене услед хидромелиорација које се на подручју Војводине изводе континуирано у протеклих двеста година. **Иако готово у целости у поплавној зони, радови на "исправљању"** тока Дунава оставили су дубок траг на морфологију овог подручја. Антропогени утицај кроз шумарство се првенствено огледа у ширењу засада клонова топола и врба. Монокултуре топола имају вишеструк негативан утицај на и биодиверзитет, при чему су у јакој колизији са другим потенцијалним активностима.

Парк Природе "ТИКВАРА"

Парк природе "Тиквара" је значајно природно добро III категорије. Природну потенцијалну вегетацију на песковитим и иловастим земљиштима алувијалног типа уз Дунав, представљају хидролошки условљене шуме врба и топола. Разноликост биотопа огледа се у разноликости и богатству флоре и присуство ретких и проређених биљака (бели и жути локвањ) као и у разноврсности фауне нарочито ихтиофауне. Парк природе "Тиквара" се налази у непосредној близини Бачке Паланке, па је сасвим разумљиво да је природна вегетација, посебно шумска, била предмет многоструког искоришћавања од стране човека. Човек је вршио проређивање шума и чисте сече, а са друге стране, садио је шуме. Често се налазе врбове састојине чија су стабла у правилним редовима, што јасно указује на њихово порекло. Међутим, највећи утицај човека на шумску вегетацију овог подручја био је приликом чистих сеча. Јасно је да се оваква нагла и насилна промена морала одразити на флористички састав и структуру шумских заједница.

Сађене шуме (плантаже) на подручју Тикваре заузимају веће површине. Подизане су на различитим местима, од најнижих до највиших греда, а у вези с тим влажност земљишта и други еколошки фактори разликују се по интензитету. Не водећи рачуна о еколошким условима станишта, у настојању да се подигне дрвеће које за најкраће време даје велики прираст, садиле су се исте врсте на различитим стаништима и то углавном еуроамеричке клонске тополе – *Populus euroamericana*. Једино се сађене шуме беле врбе налазе на одговарајућим стаништима (ниска и влажна) које се по особинама ове врсте и специфичностима станишта ни по чему не разликују од природних шума.

Специјални резерват природе "Багремара"

Шума "Багремара" је једино потврђено станиште биљне врсте кукурјака - *Eranthis huemalis* у Србији. Врста је заштићена као природна реткост на територији Србије и обрађена је у Црвеној књизи флоре Србије - 1 у категорији крајње угроженог таксона. Класификација IUCN-строги резерват/дивље подручје. Према досадашњим истраживањима шума Багремара у флористичком погледу спада у најинтересантније антропогене шуме у којима су очувани представници некадашње природне шуме и вегетације. Нарочито је значајно присуство ранопролећних геофита. Налаз врсте *Eranthis huemalis* - кукурјек представља основну вредност.

д) Отпад

1. Депоновање комуналног и индустријског отпада

Увидом из 2007. године, на Градској депонији отпада, да се закључити да су постојеће земљишне површине депоније у највећем делу засуте (затрпане) отпадом и делимично саниране, тј. прекривене слојем земље. Тренутно се депоновање отпада обавља на три од укупно четири расположива локалитета, што представља једини слободан простор за депоновање отпада на постојећим површинама Градске депоније.

а) ЛОКАЦИЈА 1 – Депоновање индустријског отпада

- На овој локацији се депонује отпад из производње А.Д. "Синтелон"- а

б) ЛОКАЦИЈА 2 и 3 – Депоновање кућног отпада

- На овим локацијама се тренутно депонује кућни и други отпад из града Бачка Паланка

ц) ЛОКАЦИЈА 4 – Слободна површина

- Ова локација је једина до сада не коришћена површина за одлагање отпада

Простор на коме је фомирана комунална депонија чврстог отпада за потребе града Бачке Паланке се налази на локалитету "Кустур", непосредно уз дунавски насип на удаљености око 200 м од саме реке Дунав, а уз сам магистрални пут Бачка Паланка - Нови Сад. На овом локалитету одлагање комуналног чврстог отпада и индустријског отпада се врши од 1982. године. Одлагање отпада је вршено директно у откопе, којима је отворена прва издан која је у директној хидрауличкој вези са реком Дунав. Ови откопи су настали као позајмишта за изградњу дунавског насипа. Како потом нису изведени никакви радови у циљу заштите постојећег екосистема, а посебно геолошке средине и подземних вода, може се рећи да постојећа комунална депонија представља велики извор загађења.

Комунална депонија је потпуно неуређена, неограђена, без икакве визуелне заштите иако се налази уз сам магистрални пут. Честа паљења изазивају непријатне мирисе који се шире по околном простору. Како је депонија неограђена, на њу долазе домаће животиње, најчешће свиње, које могу бити преносиоци разних инфективних обољења трихинелозе, црног пришта, тетануса итд. Поред свиња кратким рекогносцирањем депоније су виђени и пацови, који су управо носиоци ових инфективних обољења.

Комунални отпад се по довожењу малим булдожером неплански разгрће, без компактирања. Не врши се дневна прекривка депонованог материјала неком од врста инерт-

ног материјала. Да се приметити да је извршена делимична прекривка неких делова саме депоније, што у ствари не служи својој сврси ако се прекривање не врши свакодневно и то преко целе површине доведеног отпада.

Неопходно је посебно напоменути да се на постојећу комуналну градску депонију довози у великим количинама и индустријски отпад, који је сада у пуном замаху. Овај отпад се такође одлаже неконтролисано и неплански, на потпуно неприпремљен простор за такву врсту отпада. С обзиром на овакав начин одлагања ове врсте опасног отпада, није ни потребно дубље улазити у анализу његовог утицаја на целокупан екосистем предметног простора.

Кроз саму депонију пролази и неуређени поток који се улива у Дунав носећи са собом све врсте загађивача како из саме депоније тако и са свим што успут покупи до уласка у саму депонију.

На депонији комуналног отпада Бачке Паланке осим малог булдожера који служи за распрострањавање отпада, не користи се ништа од механизације која би служила за лакше распланиравање комуналног отпада и његово сабијање (компактор), као и механизација којом би се вршило прекривање комуналног отпада инертним материјалом. Као што је већ речено, депонија је неограђена са свих страна. Такође не постоји ниједан дегазациони објекат, односно вентилациони бунар - биотрн. Осим чуварске кућице, такође не постоји ниједан други објекат који би депонији дао било какав значај организованости. Не постоје ни пиезометри чија би сврха била - мониторинг подземних вода, односно праћење степена загађености подземних вода и миграцију загађења.

У међувремену (2003. године) Регионални центар за животну средину за Централну и Источну Европу израдио је "ПЛАН УПРАВЉАЊА КОМУНАЛНИМ ОТПАДОМ" који је прихватила наша влада, а по коме је град Бачка Паланка одређен као трансфер станица (комуналног и индустријског) са одлагањем отпада на регионалну депонију у Новом Саду. Међутим како овај план није усвојен као коначан и подложен је изменама, а с обзиром на не мали број становника општине Бачке Паланке, као и на њен индустријски потенцијал, а и даљњи економски развој, као још бољи начин за оптимално решавање одлагања индустријског и комуналног отпада, требало би усмерити у правцу изналажења сопствене локације за изградњу санитарне депоније комуналног чврстог отпада са уређеним ћелијама за одлагање индустријског.

Такође треба рећи да самом граду и припада 12 + 1 (Карађорђево) приградских насеља које махом свој комунални отпад одлажу на дивљим сметлиштима. Решавање овог проблема треба усмерити само ка санацији постојећих дивљих сметлишта и органозованом одлагању на једну локацију и то градску.

2. Депоновање медицинског отпада

Медицински отпад се одлаже на заједно са комуналним отпадом на депонију без претходне обраде. Различите врсте медицинског отпада представљају ризик по здравље људи и животну средину, а најчешће и најзначајније опасности су: инфекција, повређивање, тровање, озрачивање, загађивање животне средине, посебно земљишта и подземних вода. На депонији се не обавља раздвајање медицинског од комуналног отпада. Постојећа пракса мешања медицинског отпада са комуналним отпадом на депонијама са неодговарајућим системом рада, може такође довести до брзог ширења инфективних болести, преносом микроорганизама путем ваздуха (тако што микроорганизми доспевају у ваздух кроз емисије изазване тињањем запаљеног отпада).

Ширење инфекција преко директног контакта запослених на депонијама и других посетилаца који нису свесни ризика, а сакупљају и односе отпад са депонија, као и преко животиња и птица (вектора) које по депонији лутају у потрази за храном, такође је један од препознатих путева ширења инфекција.

3. Депоновање анималног отпада

У општини Бачка Паланка не постоје прецизни подаци о количинама анималног отпада. Кланични отпад кога има 3-4 т/год. се одвози и прерађује у сомборској кафиленерији "Протеинка". Остали отпад животињског порекла се одвози на градску депонију где се одлаже у јаму или сточна гробља (сеоска подручја). Јама не одговара ветеринарско санитарно хигијенским стандардима. По садашњем закону није дозвољено користити јаму или сточно гробље сем у изузетним случајевима. Јаме нису препоручљив начин уклањања животињских лешева посебно када је ниво подземних вода висок као што је то овде случај и спор је процес труљења.

8.8.2. Дефинисање проблема и дијагноза стања

а) Квалитет ваздуха

Званична и континуирана мерења квалитета ваздуха указују да су загађујуће материје у ваздуху CO_2 , SO_2 , NO_2 и прашкасте материје, а чије је присуство забележено, у дозвољеним границама. Главни извор основних загађујућих материја су производи сагоревања фосилних горива у домаћинствима и индивидуалним котларницама.

Не постоји урађен катастар загађивача, нити устројен мониторинг квалитета ваздуха на нивоу општине Бачка Паланка. Предузећа су у обавези по Закону о заштити животне средине да раде мерења емисије и имисије загађујућих супстанци на свим емитерима и седиментима, али је евидентан недостатак пречишћавања отпадних гасова или ниска ефикасност постојећих уређаја за пречишћавање у индустријском сектору.

б) Квалитет воде

Физичко-хемијски састав воде из водозавата у бачком делу општине је геолошког порекла и не може се поправити без комплетног технолошког третмана, док физичко-хемијски састав воде из водозавата у сремском делу општине одговара Правилнику о хигијенској исправности воде за пиће.

У бачком делу општине водозавати су субартешки бунари и вода у њима је микро - биолошки исправна. Узрок евентуалне микро - биолошке неисправности воде за пиће је секундарно загађење и последица је ниског хигијенског нивоа и лошег одржавања објеката у систему водоснабдевања. У сремском делу општине вода из водозавата – извора је, такође микро-биолошки исправна.

Урађен је Генерални пројекат ПШОВ – постројења за пречишћавање отпадних вода, капацитета 2 x 50 000 ЕС (еквивалент становника), као и Студија оправданости са Идејним пројектом. Почетак изградње постројења предвиђен је у блиској будућности, а одређена је локација у индустријској зони.

в) Квалитет земљишта

Стање плодног земљишта је незадовољавајуће. Анализе показују да се последњих деценија смањује количина хумуса. Разлог је интензивна пољопривредна производња, неправилна агротехника, дебаланс макро и микроелемената и дефицит квалитетних органских ђубрива. На стање плодног земљишта неповољно утичу многи фактори: утицај разних ерозија (ветра, воде, сунца); утицај индустријских загађивача; утицај минералних ђубрива; утицај пестицида, празне амбалаже; недостатак ветрозаштитних појасева; загађивање земљишта илегалним одлагањем отпада и смећа; утицај саобраћаја на плодно земљиште путем издувних гасова.

Употреба већих количина фосфорних ђубрива представља опасност због могућности уношења тешких метала (кадмијум) у плодно земљиште. Наиме, фосфати који се користе за израду вештачких фосфорних ђубрива садрже кадмијум, који биљке усвајају, преко њих животиње и тако долазе у човечији организам, где могу изазвати врло тешка обољења.

Пестициди, разни растварачи и амбалаже који се користе за чување и транспорт су веома опасне материје које могу имати неповољан утицај на плодност земљишта. Све те хемијске материје испирањем се инфилтрирају у доње слојеве, чак до водоносних слојева из којих се снабдевају акумулације за пијаћу воду.

г) Биодиверзитет и заштита природе

Специјални резерват природе "Карађорђево"

Најзначајнији угрожавајући фактор опстанка влажних подручја, односно биолошке разноликости коју она продукују, изазивају промене водног режима. Сукцесије високих и ниских водостаја основни су предуслов за нормално функционисање поплавне долине. Одсуством или поремећајем исте долази до темељних промена еколошких услова што у крајњем случају доводи до нестанка влажног подручја.

Другу највећу опасност по диверзитет подручја чине интензивни радови у шумарству, при чему се чистим сечама (нарочито на великим површинама) и засадима монокултура аутохтоних топола и врба рапидно мењају еколошки услови, што за последицу има трајно смањење биодиверзитета. Узнемиравање је фактор угрожавања који је заједнички за све људске активности. Сталним присуством на подручју резервата, кретањем, стварањем буке и другим облицима узнемиравања онемогућава нормалан животни циклус и, у крајњем случају, уништава живи свет.

Парк Природе "ТИКВАРА"

Плавне воде у заштићеном делу изгубиле су сваки утицај док у осталом делу оне споро и у малом обиму плаве подручје, а брзо отичу, не задржавајући се на целокупном подручју довољно дуго да би се одржао комплекс аутохтоних барско-мочварних и шумских екосистема. Стога је подручје захваћено брзом еутрофикацијом, односно у току је трансформација водених и мочварних у терестричне екосистеме. Поред изражене деградације аутохтоних шумских састојина услед поремећеног водног режима, основне природне вредности подручја су у знатној мери осиромашене подизањем плантажа еуро-америчких топола.

Због специфичних начина и неконтролисаног рибарења јако су смањене могућности за мрест и обнављање рибљег фонда, што у великој мери осиромашује рибље популације. Употреба вештачког ђубрива и пестицида на околном пољопривредном земљишту, преко оцедних вода, значајно доприноси еутрофизацији и загађивању водених екосистема.

Парк природе "Тиквара" има еколошког значаја у функцији очувања станишта различитих биљних и животињских врста. Осим тога та улога има великог еколошког значаја јер се укључује у различите аспекте који су мање или више повезани и чија важност зависи од начина коришћења природних ресурса подручја: утицај на климу, ваздух и земљиште, утицај на очување биолошког наслеђа у оквиру различитих екосистема и улога у уређивању предела и у рекреацији.

Специјални резерват природе "Багремара"

Генерално посматрано, претварање природних шума у шумске културе представља промену намене станишта, јер се шумско станиште претвара у пољопривредно, пошто се шумске културе са аспекта заштите природе вреднују као пољопривредна и друга измењена станишта. Елементи изворне аутохтоне флоре су изложени опасности да изгубе од своје аутохтоности и дивљине (изворности). Очуване су ранопролећне врсте које траже топлину и осветљеност, док су врсте које се касније јављају потиснуте са биљним врстама катактеристичним за багремаре.

Шумски засади багрема помажу ширење других врста које разарају структуру природне – исконске вегетације и убрзавају изумирање аутохтоних шумских биљних и животињских врста природних шума, и на тај начин смањују бројност, као и биолошку разноврсност.

У заштитној зони налази се касарна са пратећим објектима до које води асфалтни пут такође у оквиру заштитне зоне и надовезује се на резерват. Затвореност подручја за ширу јавност, као и ограничено кретање допринели су очувању ове крајње угрожене врсте. Свако преоравање и најмањег дела шумског станишта може бити значајан угрожавајући фактор по опстанак природних реткости, као и ретких биљних врста храстових шума.

Природно добро има научно - истраживачки и еколошки значај. Развојна функција је одређена прописаним могућностима коришћења природних вредности које се састоје у ограниченом и контролисаном шумарству, екотуризму и пчеларству у границама резервата.

д) Отпад

1. Депоновање комуналног и индустријског отпада

Куда са отпадом? У свакодневном животу, често се чини да је најважније отпад некуда одвести. Пре свега је нужно, нарочито из санитарно – хигијенских разлога, редовно организовати одвожење отпада. Међутим, стварни проблем почиње тек након тога. Гурање отпада "испод тепиха", односно његово закопавање у сметлиште узрокује дуготрајна и велика загађења, па постаје терет околине који ће неко морати решити. Накнадна санација таквих сметлишта је врло скупа. При томе треба нагласити да се неповољни утицаји на околину код накнадне санације не могу у потпуности уклонити. Стога, уместо одбацивања отпада на сметлишта или одлагалишта треба увести одговорно управљање са отпадом.

Целокупно управљање са отпадом обухвата све мере поступања са отпадом (прикупљање, разврставања, рециклирање, обраду и одлагање само инертног и искориштеног отпада).

Управљање комуналним отпадом дошло је у ситуацију да је потребна хитна промена наших приступа. Циљ управљања мора бити максимално искориштавање вредних сировина из отпада и депоновање остатака на уређене санитарне депоније.

Сваки отпад се може и мора искористити. Један од основних предуслова за искоришћење отпада је одвојено прикупљање сваке поједине врсте отпада. Помешају ли се различите врсте отпада у кеси или канти – настаје смеће. Зато се у сваком домаћинству, односно на месту настанка отпада, треба осигурати одвојено прикупљање свих искористивих отпадних ствари, а затим њихово одвојено одлагање у посебне контејнере.

На основу **"Националне стратегије управљања отпадом са програмом приближавања ЕУ"** и поделе локација за одлагање отпада на 4 категорије (категирија новоизграђених локација са испуњеном већином захтева које поставља Директива за депоније ЕУ, до категорије малих званичних депонија које не испуњавају ни минималне мере заштите животне средине), депонија у Бачкој Паланци има категорију К4 – званичне депоније – сметлишта која не испуњавају ни минималне мере заштите, које су попуњене и које треба одмах санирати, затворити и рекултивисати.

С обзиром на тренутно стање у коме се налази предметна депонија неопходно је хитно извршити њену санацију, рекултивацију, затварање и проширење док се не изнађе ново решење за депоновање како комуналног, тако и индустријског отпада на новој локацији која би задовољила све стандарде са аспекта заштите постојећег екосистема, а посебно геолошке средине и подземних вода.

Загађење животне средине узроковано индустријским активностима последица је присуства застарелих технолошких процеса, малог коришћења секундарних сировина (осим компаније Таркет д.о.о., нити једна компанија у општини није започела пројекат чистије производње), ниске енергетске ефикасности (не постоји енергетски менаџмент), велике количине затеченог и незбринутог отпада (не постоји катастар отпада), а нарочито опасног отпада, слаба технолошка дисциплина, недостатак стимулативних мера које би резултовале мањим загађењем, велика количина отпада по јединици производа, неодговарајуће поступање са индустријским отпадом.

2. Депоновање медицинског отпада

Постојећа неадекватна пракса управљања, растућа продукција и пратећи здравствени ризици, актуелизовали су и потенцирали неопходност решавања проблема медицинског отпада. Забринутост јавности око одлагања медицинског отпада расте због страха од ширења вируса АИДС, хепатитиса Б и Ц и других болести које се преносе путем крви, као и излагања токсичним/генотоксичним материјама (хемикалије, лекови, радионуклиди). Бројне анализе стања животне средине истичу неадекватно поступање са отпадом, између осталог и биохазардним, као један од највећих проблема у области заштите животне средине.

Инфективни отпад, до сада је одлаган заједно са комуналним, а завршавао је на градским депонијама, потпуно необрађен. Пошто депонија није уређена по санитарним прописима, цеђењем кроз тело депоније, овај садржај је одлазио у природне водотокове.

Поред наведеног, сакупљачи секундарних сировина на депонији, пребирањем су били директно изложени опасности од изузетно опасних инфекција. До сада је обрађиван само верификовани инфективни отпад. Остали отпад је са комуналним отпадом стизао на депонију.

3. Депоновање анималног отпада

Животињски отпад у општини најчешће завршава на многобројним дивљим депонијама, крај путева, реке, на нелегалним сточним гробљима, али и у сточној храни. Тако бачени отпад на отвореном, трули и распада се и тиме представља потенцијално извориште заразе.

Не постоје услови за примену нити једне од доступних метода за уклањање: спаљивање на ломачи, кафилерија, термичка деструкција – инсенерација, прерада и производња компоста и биогаса, закопавање (само кућни љубимци).

8.8.3. Закључци

а) Квалитет ваздуха

Квалитет амбијенталног ваздуха у општини је условљен емисијама CO_2 , NO_x , CO , чађи, прашкастих, органских и неорганских материја које потичу из индустрије, саобраћаја, пораста броја моторних возила, односно врсте и броја извора загађења. Највећи загађивачи ваздуха у протеклом периоду су: емитери из области индустријске производње, индустријска ложишта за производњу енергије и грејање, градска топлана, индивидуални димњаци, друмски саобраћај и пољопривреда.

У циљу успостављања система управљања квалитетом ваздуха неопходно је, без одлагања, сачинити катастар загађивача који мора обухватити све антропогене изворе загађивања, без обзира на величину емисије. Основни задатак катастра би био да обезбеди стални увид у стање квалитета ваздуха, затим да преко праћења рада објеката утврди утицај појединих загађивача, да служи као основа за утврђивање плана мера у случају прекомерне загађености, као и за урбанистичко и просторно планирање развоја града.

б) Квалитет воде

Анализа отпадних вода индустријских загађивача обавља се мање него што је потребно, јер већина њих није ангажовала званичну лабораторију за праћење квалитета отпадних вода.

Интензивно би требало радити на мерама рационалне потрошње воде у циљу обезбеђења што дужег коришћења овог ресурса. Поред смањења нерационалне потрошње од стране становника, посебно би требало размотрити значајне могућности рационалног коришћења воде у привредној активности. Неопходно је одредити стратегију дугорочног развоја ресурса вода.

Одговарајући третман воде и технолошки поступци обезбеђења неопходног квалитета су апсолутни приоритети којима треба посветити дужну пажњу у будућем периоду и омогућити повећање капацитета технолошке припреме воде за пиће.

в) Квалитет земљишта

Решавање проблема плодности земљишта захтева врло сложен аграрно - еколошки и економски приступ који се односи на коришћење, заштиту и очување пољопривредног земљишног фонда. Рационалним решењима било би обезбеђено трајно очување способности плодног земљишта за производњу потребних количина хране високе здравствене вредности.

Полазећи од принципа да је најбоља политика заштите животне средине она која се заснива на превентиви, сви значајни пројекти у области индустрије, енергетике, пољопривреде, транспорта итд. морају садржати анализу утицаја на околину, а посебно на људе, фауну и флору, земљиште, воду, ваздух, климу, пејзаж, материјална добра и културну баштину.

г) Биодиверзитет и заштита природе

Налазећи се у непосредној близини Бачке Паланке, добро повезан и лако приступачан, Парк природе "Тиквара" својом лепотом, могућностима за спортски риболов и за друге спортско-рекреативне активности на води, из године у годину постаје и привлачно излетиште где грађани налазе различите могућности за активну рекреацију. Да би се омогућило интензивније коришћење Тикваре као излетничко - туристичког подручја потребно је више пажње посветити одржавању постојећих и изградњи нових одговарајућих туристичких и спортско - рекреативних објеката.

Врло снажан утицај човека на природне вредности заштићеног подручја захтева перманентно деловање на елиминацију штетних последица, односно захтева повремене интервенције у циљу усмеравања сукцесије у жељеном правцу.

Због јаким антропогених утицаја који се испољавају на овим просторима управљање плавним подручјима и газдовање шумама на подручју Парка природе "Тиквара" захтева комплексан приступ обнови и нези шума, у циљу дугорочног обезбеђивања свих функција шума, а нарочито очувања биодиверзитета шумских подручја.

У циљу усклађивања утицаја природних и антропогених фактора морају да се задовоље основни предуслови за заштиту и очување овог природног добра. У том смислу Природно добро "Тиквара" мора да очува постојеће природне вредности, обнови нарушене изворне вредности и унапреди све постојеће и обновљиве ресурсе.

Да би се ова основна начела заштите и очувања овог природног добра остварила, сматра се да на овим просторима не треба вршити захвате који би имали утицаја на измену орографских и хидрографских карактеристика подручја. Могу се предузимати само они захвати који поспешују или усмеравају природне и антропогене процесе у жељеном правцу. Плавни део који је још под директним утицајем вода Дунава не сме бити искључен из плавне зоне Дунава подизањем одбрамбених насипа, јер без повремених (периодичних) плављења ово подручје би изгубило своје основне изворне карактеристике.

Аутохтоне шумске заједнице иако очуване на релативно малим површинама од посебног су значаја као чинилац одржавања еколошке равнотеже и оплемењивања пејсажа на овом подручју. Очување вегетације Парка природе "Тиквара" као битног елемента његових укупних природних вредности, значајан је задатак на унапређивању овог подручја.

д) Отпад

1. Комунални и индустријски отпад

Наша будућност, и то врло скоро сигурно је "бездепонијско друштво". Друштво у којем одбачене ствари нећемо третирати као отпад, већ као вредне сировине које ћемо поновно враћати у технолошке процесе и на тај начин штедети природне ресурсе и сачувати Земљу за могући опстанак људи, флоре и фауне.

Целовити систем управљања отпадом представља меру остваривања позитивних приноса заштите околине, али само у оквиру целовите еколошке димензије. Она је збир свих утицаја на околину, од кориштења енергије, сировина до роба, њихове употребе и збрињавања. Разумно и одговорно понашање и управљање отпадом, гарантоваће развој у складу са природом.

Целовити систем управљања отпадом обухватиће следеће мере:

- надзор тока отпада, од места настанка до места коначне обраде
- избегавање и смањивање отпада
- рециклирање и обнављање отпадних ствари
- обрада неискориштеног отпада
- минимално одлагање обрађеног отпада

Да бисмо могли остварити задани циљ, потребно је осигурати материјалне предуслове који ће омогућити грађанима одвојено сакупљање. Другим речима, потребно је осигурати посуде – контејнере, а у склопу система примарне рециклаже који ће омогућавати становницима општина, градова одвојено сакупљање сировина.

Систем примарне рециклаже

Организацијски систем претпоставља:

- посуде за одвојено сакупљање
- еко паркове
- центар за прераду
- возни парк

Посуде за одвојено сакупљање папира, стакла, ПЕТ – МЕТ постављају се на локације у граду, на начин да омогућавају грађанима једноставно и прилагођено одлагање. Одабир локација мора задовољавати неколико услова: уочљивост, удаљеност (не веће од 200м), прилагођеност (у смислу свакодневног уобичајеног кретања људи), приступачност, уредност простора, наменска исправност (испред папирнице – посуде за папир, кафићи – посуде за ПЕТ амбалажу, продавнице – посуда за ПЕТ).

Зависно од услова на локацији и позицији, величини слободног простора, могућности прилаза возила, могу се комбиновати посуде које се празне возилима или ручно. Европски стандард претпоставља једну посуду на 500 грађана, али тај податак не треба узети здраво за готово јер постоји читав низ објективних околности који намећу другачија решења.

Еко – парк представља скуп посуда постављених на дрвену или бетонску подлогу. Лепо уређен, украшен цвећем, натписом са еколошком поруком, заштитном оградом. Главни циљ "еко-парка" је мотивација грађана на одвојено сакупљање отпада, а нарочито је важно у васпитању деце.

Локације "еко - парка" су најчешће школе, вртићи али и отворени простори у граду. Нарочито су погодни за мања насеља, где омогућавају грађанима одвојено сакупљање 4 врста сировина. Број "Еко - паркова" одређује се проценом потреба становништва и економским могућностима. "Еко - парк" састоји се од: контејнер за стакло 2,5 м³, контејнер за папир 2,5 м³, контејнер за ПЕТ амбалажу 2,5 м³, контејнер за МЕТАЛНУ амбалажу 2,5 м³, канта за отпад, самостојећа 20 л, жардињера с украсним биљем, дрвени подест с оградом, пано причвршћен за подест с еко слоганом.

Центар за прераду је место где се сировине сакупљене у посудама, еко - парковима, рециклажном дворишту сортирају, балирају и припремају за даљу употребу. Врло често локација центра за прераду је уз рециклажно двориште. Центар за прераду представља затворени или отворени простор површине 750 м² (15 x 50 м), преса за балирање или млин за уситњавање, виљушкар 1,5 т.

Осим услуге сакупљања и поновног искориштавања отпада који је могуће вратити у производни процес и збрињавања опасног отпада из домаћинства, систем примарне рециклаже отпада има и значајну улогу у стварању еколошке свести грађана.

Како постоји техничка документација која је рађена 1995. и 2002. године за потребе санације и проширења депоније, са веома оскудним и неадекватно обрађеним геолошким истраживањима и испитивањима, неопходно је извршити иновирање ове постојеће документације која би послужила као основа за давање оптималног решавања већ горућег проблема у коме се налази град Бачка Паланка са аспекта решавања одлагања комуналног и индустријског отпада.

О предностима примарне рециклаже и постојању рециклажног дворишта у њиховом граду, грађани се обавештавају путем летака или медија. На информисању грађана и стварању еколошке свести треба што више деловати, где је предвиђена активна едукација у основним школама као и низ едукативно забавних представа за малишане.

Свакако град Бачка Паланка са својом околином има одређене специфичности. Састав комуналног отпада вероватно се разликује од оног у Београду или Новом Саду и те елементе свакако треба уважити. Обзиром на делатности и функционисање домаћинства нема пуно зеленог отпада, за разлику од Новог Сада, па због тога нисмо ни предложили сакупљање истог и организацију компостирања. Настојали смо у свом раду узети у обзир све објективне чињенице и мишљења смо да предложени систем апсолутно одговара граду и његовим становницима. Резултати примарне рециклаже врло брзо ће показати позитивне учинке и не треба сумњати у његову исправност. Свакако, сам систем не завршава само поставком контејнера већ комплетном организацијом која подразумева редовно пражњење, обраду сировина и њен пласман на тржишту. Врло важан детаљ система је едукативно – промотивна акција међу грађанством коју треба спровести озбиљно и тендециозно. Домаћинства треба путем локалних медија и летака информисати о почетку акције, као и њеним циљевима. Треба свакако искористити школе и вртиће, па читаву акцију спровести међу комплетним становништвом на начин да сваки грађанин буде информисан.

2. Медицински отпад

Уређаји за третман отпада су врло једноставни и сигурни за руковање. Користе технологију термалне дезинфекције, а резултат је неактиван и неопасан отпад, сличан кућном отпаду. Коришћење ових уређаја ће у значајној мери редуковати ризик по здравље људи и животну средину, који носи неадекватно управљање инфективним отпадом, који чини преко 70% високохазардног медицинског отпада.

Од изузетне важности је што ће се ова врста отпада третирати на адекватан начин на самом месту генерисања, према препорукама Светске здравствене организације. У оквиру пројектних активности планирана је и обука особља у здравственим установама за безбедан транспорт и адекватно инактивисање отпада. Након транспорта ће отпад бити стерилисан, затим пресован и на крају однет на депонију. Процена је да ће бити обрађено око 3 тоне медицинског отпада на месечном нивоу. Цео процес пратиће еколошки инспектори као и представници ЕАР-а, тако да је искључен било какав ризик да ће евентуални контакт са обрађеним отпадом донети проблеме за здравље.

Уништавање медицинског отпада одвија се у два сегмента. Први је физичко уништавање или тзв. дробилица, а други је његова стерилизација и транспорт. Процедура уништавања медицинског отпада је по свим стандардима Европске уније. У новом погону, чији је капацитет 200 кг отпада дневно, вршиће се стерилизација отпада који пристиже из целог Севернобачког округа, на температури од 120 степени, а потом и његово физичко уништавање.

3. Анимални отпад

Процес придруживања Европској унији и хармонизација домаћег и европског законодавства у области отпада обухватили су и основне принципе који се примењују у циљу побољшања система управљања отпадом:

- смањење количина насталог отпада;
- превенцију настајања отпада;
- решавање проблема отпада на месту настанка;
- принцип сепарације отпада;
- принцип рециклаже што веће количине отпада;
- принцип рационалног коришћења постојећих капацитета за прераду отпада;
- принцип рационалне изградње постројења за третман;
- принцип мониторинга загађења у циљу очувања квалитета животне средине.

У циљу решавања једног озбиљног проблема у домаћем сточарству, кланичној индустрији и заштити животне средине, а који погађа и нашу средину – уклањање отпада животињског порекла (угинуле животиње и кланични отпад), локална самоуправа је започела активности на изради система за сакупљање овог отпада. Систем чине објекат за чување отпада и специјално возило за сакупљање отпада од места где се ствара до објекта. Тако прикупљени отпад транспортовао би се у кафилерије.

Проблем ће постати све израженији како се у Србији буду прихватили ЕУ стандарди, што ће погубно погодити мале фармере и кланичаре у општинама које нису на време изградиле системе за сакупљање отпада. Поред побољшања животне средине, овом инвестицијом се испуњавају услови за наставак рада и очувања радних места и значајно повећава привлачност за улагаче у фармерство и кланичну индустрију у општине које су систем изградиле. Европска унија, а од недавно и држава Србија, препознале су проблем и раде на изналажењу могућности за његово решавање.

Овај начин решавања проблема омогућује оптимално и реално оствариво решење управљања анималним отпадом у складу са постојећим стањем и регулативом ЕУ, са могућношћу проширења делатности на суседне општине и прерастања у регионални центар.

ђ) Едукација

Едукација у области заштите животне средине се може реализовати кроз различите акције и пројекте. Ту првенствено имамо у виду: организовање разних семинара, јавних трибина, научних скупова, рад у школама, акције чишћења, уређивања и озелењавања града и села, обележавања важних еколошких датума, отварање наградних конкурса на еколошке теме, оснивање еколошких радионица, директан притисак у форми слања петиција и сакупљања потписа итд. Активности кроз овакве облике деловања би имале за циљ развијање свести о неопходности заштите животне средине. Едукација подразумева следеће:

- развијање еколошке свести (циљ је променути навике грађана и подстаћи их на еколошко размишљање)
- стварање еколошке културе (неговање културних манифестација које се базирају на еколошким вредностима, као што су сад већ традиционалне манифестације у нашој општини "Еколошки дечији фестивал" и "Еко пролеће")
- формирање еколошке патроле (полиције) при локалној самоуправи увођење "зелене столице" у локални парламент (на тај начин би се повећало учешће грађана тј. јавности у креирању и обликовању локалне еколошке политике)

Из тога произилази неопходна сарадња са предшколским установама, основним и средњим школама, локалном самоуправом, месним заједницама, привредним субјектима, разним удружењима грађана која су регистрована на територији наше општине, као и сарадња са одређеним надлежним институцијама које су компетентне у области деловања заштите животне средине и као и са еколошким удружењима из других средина. Истраживање у месним заједницама је показало да су оне захвалан, а у исто време и слабо искоришћен извор података када је реч о еколошким проблемима. Иако су углавном неактивне на овом пољу, представљају место где се стичу бројни подаци о стању на терену, па се тако кроз контакт са секретарима месних заједница и председницима скупштина и савета може сазнати шта највише мучи њихове грађане и која би питања требало решавати када је реч о заштити животне средине.

У едукацији и подизању еколошке свести грађана веома важну улогу има сарадња са штампаним медијима, МАС-медијима и другим НВО еколошког карактера.

Када је у питању едукација и подизање еколошке свести грађана наше општине, није главна активност само указивање на глобалне проблеме, већ је један од најважнијих задатака указати грађанима на проблеме ближе околине и на позитивна решења. Циљ је да се кроз едукацију и развијање еколошке свести постигне, да грађани наше општине, а пре свега млади, делују у циљу заштите животне средине, јер ћемо на такав начин подићи квалитет живота, живећемо заједно здравије, лепше и толерантније у нашем окружењу.

8.8.4. Препоруке и стратешке интервенције

- успостављање система мониторинга компоненти животне средине

- заштита и коришћење природних добара и шума у складу са принципима одрживог развоја
- успостављање система управљања отпадом
- еколошко образовање и васпитање

8.8.5. Стратешки циљеви

1. Успостављање система мониторинга компоненти животне средине

- успостављање система за процену утицаја на аспекте животне средине
- праћење стања, прогноза и редовно информисање јавности у циљу превентивног деловања
- подизање капацитета у анализи података
- подизање капацитета кадрова за праћење и детекцију утицаја

2. Заштита и коришћење природних добара и шума у складу са принципима одрживог развоја

- успостављање ефикасног система биомониторинга
- унапређење одрживог газдовања шумама и заштићеним природним добрима
- спречавање даљег губитка земљишта и очување и побољшање његовог квалитета
- заштита од деградације, промене намене и уређења пољопривредног земљишта.

3. Успостављање система управљања отпадом

- искоришћење отпада као ресурса
- успостављање система управљања отпадом, са посебним нагласком на могућност минимизације настајања отпада и искоришћавањем отпада као секундарне сировине и извора енергије
- реализовање хијерархијског принципа у управљању отпадом
- образовање и развијање јавне свести о правилном управљању отпадом
- спровођење нових прописа о управљању отпадом

4. Еколошко образовање и васпитање

- унапређење нивоа заступљености екологије у наставно – образовном програму
- побољшање улоге МЗ у решавању еколошких проблема
- унапређење еколошког информисања
- развој сарадње јавног и невладиног сектора

8.8.6. Специфични задаци

- 1.1. израдити интегрални катастар загађивача у периоду 2010.-2011.
- 1.2. изградити/реконструисати инфраструктуру у индустрији намењену за заштиту животне средине (постројења за пречишћавање отпадних гасова и отпадних во-

- да, третман отпада) у Компанијама које генеришу више од 10 т/годишње свих отпада до 2014.
- 1.3. интензивирати рад инспекцијске службе на контроли увођења принципа чисте производње и повећања енергетске и сировинске ефикасности у 5 највећих Компанија општине до 2014
 - 1.4. имплементирати систем еколошког менаџмента (ISO 14001) у предузећима која немају стандард до 2014
 - 1.5. током 2010.године дефинисати и успоставити механизме и процедуре за све буџетске кориснике везане за потраживање буџетских средстава и извештавање о њиховом утрошку и реализацији пројеката
- 2.1. дефинисати систем трајног мониторинга земљишта са прецизно утврђеним локалитетима, стандардизованим методама прикупљања и анализе узорака и динамиком прикупљања у периоду 2010.-2011.
 - 2.2. направити пресек стања природних ресурса прикупљањем свих доступних информација о стању и трендовима у досадашњем коришћењу до 31.децембра 2010.
 - 2.3. израдити базу података до 31. децембра 2011.
 - 2.4. полазећи од оцене да је река Дунав са својим приобаљем један од централних ресурса (туристичко-привредни, спортско-рекреативни) побољшања и унапређења квалитета живота грађана, установити и прецизирати савремене механизме експлоатације и управљања шумама и природним добрима на територији Општине до 31.децембра 2011.
 - 2.5. израдити динамички план рехабилитације постојећих заштићених природних добара са посебним освртом на приоритетну потребу заштите преосталих водних површина на територији Општине (Букински рит, Тиквара, aqua територија у брањеном делу града) до 31. децембра 2011.
 - 2.6. доделити Општини управљачку улогу у процесу измуљавања и стварања ретензија које би обогатиле "резерве" свеже воде. Овим би Општина Бачка Паланка учврстила своју стратешку развојну компоненту и компаративну предност у процесу израстања у савремену атрактивну инвестициону дестинацију са модерним животним амбијентом.
 - 2.7. израдити план мониторинга аспеката животне средине при изградњи нове акумулације са пратећом структуром у брањеном делу града (дуж Дунавске улице – "нова градска плажа" удаљена непуних 500 м од најстрожијег центра града), нове регатне стазе, спортско-риболовног ревира са шеталиштем и ролер стазом до 2014.
- 3.1. донети регионални или локални план управљања отпадом до 31. децембра 2010.
 - 3.2. израдити интегрални катастар загађивача у периоду 2010.-2011.
 - 3.3. изградити инфраструктуру за управљање комуналним отпадом до 2014.
 - 3.4. санирати постојећа сметлишта комуналног отпада до 31.децембра 2011.
- 4.1. израдити локални план за побољшање заступљености екологије у предшколским установама, основним и средњим школама до краја 2010.
 - 4.2. у периоду 2010. – 2014. године обезбедити перманентно и у континуитету еколошко информисање у локалним медијима

- 4.3. до краја 2010. године направити план за едуковање новинара који прате област екологије
- 4.4. до краја 2010. године основати посебан центар (или развити НВО) за давање података из области животне средине

9. УПРАВА ОПШТИНЕ БАЧКА ПАЛАНКА

Бачка Паланка као административни центар општине има развијену мрежу јавних служби, где општинска управа заузима значајно место својом организованошћу на територији целе политичке општине и својим стручним кадром, који је последњих година подмлађен са високообразованим кадровима, где такође постоји потреба и тенденција даљег развијања хуманих ресурса, у складу са тендецијама децентрализације државног, односно управног система. Општинска управа је законски и статутарно организована као орган општине и то као јединствени орган, који своје надлежности, изворне и поверене, врши на територији Бачке Паланке као градске целине и у 13 насељених места наше општине. Управа је организована кроз одељења и службе као основне организационе јединице.

Организациони облици су:

1. Одељење за општу управу и заједничке послове, кроз које се обављају послови непосредног спровођења закона и других прописа чије је спровођење поверено Општини у области матичних књига, брака, личног имена и других послова из области личног статуса грађана, бирачких спискова, архивског депоа. Поред тога предлаже и припрема нацрте свих појединачних и општих аката које доноси начелник Општинске управе, врши послове везане за службену употребу словачког језика и писма, врши послове припреме планова за остваривања функција Општине у условима непосредне ратне опасности и у рату, врши послове припреме планова и задатака и предузимања мера у случају елементарних и других непогода, врши послове писарнице, канцеларијског пословања и архиве, послове овере потписа, рукописа и преписа, послове радних односа, послове јавних набавки, послове информатике, послове доставе, послове обезбеђења и одржавања објеката, послове безбедности и здравља на раду, послове заштите од пожара, послове издавања радних књижица, административне и друге послове.

2. Одељење за друштвене делатности врши управне, стручне и административне послове непосредног спровођења закона и других прописа који су поверени Општини у областима друштвене бриге о деци, дечијег додатка, права на породилско одсуство, права на одсуство ради неге детета и посебне неге детета, родитељског додатка, борачко-инвалидске заштите, остваривања права избеглих, расељених и прогнаних лица, социјалне заштите, ученичког и студентског стандарда, предлаже и припрема нацрте аката које доносе Скупштина општине, председник Општине и Општинско веће, а за чије је спровођење одговорно Одељење, врши нормативне, стручне и административне послове у области предшколског, основног и средњег образовања и васпитања, културе, физичке и техничке културе, здравства и социјалне заштите, друштвене бриге о деци, јавног обавештавања, популационе политике, превенције болести зависности, врши послове ликвидације у области породилских права и борачко-инвалидске заштите, врши инспекцијске послове из области просвете и здравства; врши послове за општинска друштва и орга-

низације, врши и друге послове по налогу Скупштине општине, председника Општине, Општинског већа и начелника Општинске управе.

3. Одељење за финансије и буџет припрема нацрт буџета, врши послове извршења буџета, послове финансијског планирања, послове управљања готовинским средствима, послове контроле расхода, послове управљања дугом, послове буџетског рачуноводства, припрема и израђује предлог финансијског плана директних корисника, врши расподелу средстава индиректним корисницима у оквиру одобрених апропријација, припрема документацију за извршење финансијског плана, учествује у утврђивању тромесечних, месечних и дневних квота преузетих обавеза, плаћања и трансфера средстава, припрема захтеве за промену апропријације, захтеве за промену квота, припрема и оверава захтеве за плаћање и трансфер средстава и проверава пратећу документацију, води евиденцију поднетих и одбијених захтева, води помоћне пословне књиге и врши њихово усклађивање са главном књигом трезора, врши послове из области осигурања имовине и лица, саставља консолидоване периодичне и годишње извештаје, обавља и друге финансијско-материјалне послове, врши административне и друге послове по налогу Скупштине општине, председника Општине, Општинског већа и начелника Општинске управе.

4. Одељење за привреду обавља следеће послове: врши управне и остале послове у непосредном спровођењу закона и других прописа у стамбеној и комуналној области, области грађевинског земљишта, арондације и експропријације, предлаже и припрема нацрте аката које доноси Скупштина општине, председник Општине и Општинско веће за чије је спровођење у оквиру свог делокруга одговорно ово одељење у области грађевинског земљишта, комуналног опремања, коришћења комуналних објеката, задовољења одређених потреба у комунално-стамбеној области, коришћења грађевинског земљишта, стара се о одржавању стамбених зграда и безбедности њиховог коришћења, спроводи поступак исељења бесправно усељених лица у станове и заједничке просторије у стамбеним зградама, обавља послове везане за коришћење пословног простора, води евиденције о непокретностима и спроводи поступак располагања непокретностима у државној својини које користи Општина, обавља послове у вези линијског, градског и приградског превоза путника у друмском саобраћају и ауто-такси превоза путника, превоза у линијској пловидби која се врши на територији Општине, обавља послове везане за искоришћавање делова обале и воденог простора на којима се могу градити хидрограђевински објекти и постављати пловни објекти, утврђује водопривредне услове, издаје водопривредне сагласности и водопривредне дозволе за објекте локалног значаја, обавља послове општинских робних резерви, праћење радова у пољопривреди, заштиту, коришћење и уређење пољопривредног земљишта, стара се о коришћењу пашњака и привођењу пашњака другој култури, прати стање и учествује у развоју и унапређењу туризма, угоститељства, занатства и трговине, подстиче и организује развој задругарства, учествује у изради програма развоја привредних делатности, обавља аналитичко-информативне и програмско-развојне послове и послове привреде, припрема програме и пројекте локалног економског развоја, послове развоја приватног предузетништва, спроводи прописе из области приватног предузетништва, инспекцијске послове из области промета роба и услуга, рударства, пољопривреде, водопривреде, шумарства, заштите животне средине, саобраћаја, грађевинарства и комуналне области, врши административне и друге послове по налогу Скупштине општине, председник Општине, Општинског већа и начелника Општинске управе.

5. Одељење за урбанизам и грађевинарство спроводи управни поступак за потребе изградње објеката на територији општине према одредбама закона, у смислу: доношења акта о урбанистичким условима, извода из плана, издавања одобрења за рушење, издавања одобрења за изградњу, издавања одобрења за употребу објеката, потврђивања пријаве почетка извођења радова и легализације бесправно изграђених објеката; потврђује урбанистичке пројекте; врши послове из области просторног и урбанистичког планирања: обавља стручне и административне послове за потребе Комисије за планове, припремне радње у вези усвајања планских докумената, прати спровођење планских докумената; прикупља и води информациону основу о простору; чува и публикује податке од значаја за насеље и уређење простора; организује вршење стручног надзора над изградњом објеката који се финансирају и суфинансирају из средстава буџета Општине; врши послове у вези техничког прегледа објеката, врши послове из области заштите животне средине, процене утицаја објеката на животну средину и послове поступка стратешке процене утицаја на животну средину у поступку урбанистичког планирања; учествује у припреми програма за уређење грађевинског земљишта; врши и друге послове по налогу Скупштине општине, председника Општине, Општинског већа и начелника Општинске управе.

У оквиру Општинске управе, организоване су и две самосталне службе и то:

1. Служба за утврђивање и наплату јавних прихода, која врши утврђивање, наплату и контролу локалних јавних прихода и стара се о правима и обавезама пореских обвезника, а нарочито: води регистар обвезника изворних прихода Општине и врши утврђивање изворних прихода решењем за које није прописано да их утврђује сам порески обвезник у складу са законом. Служба за утврђивање и наплату јавних прихода врши канцеларијску и теренску контролу ради провере и утврђивања законитости и правилности испуњавања пореске обавезе. Врши обезбеђење наплате локалних јавних прихода, редовну и принудну наплату локалних јавних прихода, води првостепени управни поступак против управних аката донетих у пореском поступку, примењује јединствени информациони систем и води пореско књиговодство за локалне јавне приходе. Пружа стручну и правну помоћ обвезницима по основу локалних јавних прихода. Врши издавање уверења, и потврда о чињеницама о којима води службену евиденцију.

2. Служба за послове органа општине, која обавља стручне и организационе послове за припрему седница Скупштине општине, Општинског већа и радних тела Скупштине општине и Општинског већа, технички обрађује акте које доноси Скупштина општине, председник Општине и Општинско веће, врши послове који се односе на представке и предлоге грађана, пружа помоћ одборницима у изради предлога које подносе Скупштини општине и њеним радним телима, обавља послове протокола за потребе председника Општине и председника Скупштине општине, обавља послове информисања о раду органа Општине, врши послове уређивања Службеног листа Општине, послове вођења записника за Скупштину општине, Општинско веће и радна тела, даје мишљења и помаже Општинском већу у вршењу надзора над радом Општинске управе код поништавања или укидања аката Општинске управе који нису у сагласности са законом, Статутом и другим општим актом Скупштине општине, помаже у решавању управног поступка у другом степену и врши административне и друге послове по налогу Скупштине општине, председника Општине, Општинског већа и начелника Општинске

управе; врши и друге послове по налогу Скупштине општине, председника Општине и Општинског већа.

Број запослених у 2009. години износи укупно 131, од чега са ВСС 56 укључујући и једног магистра, са ВШС 14, са ССС 35, као и 25 запослених са НСС.

Општинска управа пролази кроз фазу рационализације запослених и организације рада, у складу са реформом државне управе у целини, а први кораци су већ предузети и биће настављени у наредном периоду.

У 2009. години извршена је потпуно нова организација основних организационих облика уз формирање **Одељења за урбанизам**, као самосталног одељења чији је задатак да стручно и ефикасно решава проблеме грађана у областима просторног планирања, изградње и заштите животне средине; такође после 19. година под окриље општинске управе враћен је део надлежности, у поступку фискалне децентрализације државе, у наплати пореза, пре свега пореза на имовину, што се одразило на формирање **Службе за утврђивање и наплату јавних прихода**, која је у потпуности оспособљења (кадровски, технички и софтверски) за овај изузетно значајан посао општинске управе. Такође, у светлу развоја е-управе, извршен је потпун редизајн **општинске интернет презентације**, која садржи, поред општих информација о раду управе и део "**Сервис грађана**", где се јавност може упознати са поступцима и неопходним документацијама за све области из рада управе, преузети захтеве непосредно са интернета, као и извршити наручивање извода из матичних књига. Такође је омогућено обраћање кабинету председника општине где се могу изнети проблеми којима су грађани оптерећени као и пријавити комунални проблем.

У писаном и електронском облику израђен је Водич кроз управу у складу са законским обавезама управе.

У наредном периоду неопходно је, за шта постоје и израђени пројекти, спровести обједињавање одређених области управе кроз софтверска решења организовања у форми модула и то: писарница, изградња, матичне књиге и радне књижице, као и успостављање инфокиоска са екраном осетљивим на додир који ће пружати све неопходне информације о општини и предметима у решавању. У 2010. год., планира се увођење Услужног центра где ће се све информације о раду и предметима добијати у пријатном окружењу на једноставан и ефикасан начин, затим успостављање, односно стављање у функцију постојећег географског информационог система са свим његовим предностима.

У току је евиденција имовине општине у светлу предстојећег успостављања јавне својине у складу са Уставом Републике Србије, где се управа припрема за најављено доношење Закона о имовини локалне самоуправе.

Такође, у наредном периоду планира се увођење ISO 9001 система управљања документима.

Ове мере развоја локалне администрације довешће до приближавања администрације грађанима и пословним субјектима путем коришћења модерних технологија, чиме се пружа могућност приступа информацијама које могу да допринесу унапређењу цивилног, професионалног и приватног живота, омогућиће подношење молби, једноставније решавање потреба и обавеза. Нове технологије и нов начин рада обезбедиће да јавна управа побољша квалитет, расположивост и брзину рада, повећа транспарентност, ефикасност, успостави двосмерну размену информација између корисника и даваоца услуга, локалне управе, покрајине (региона) и државе, побољша демократски дијалог са грађанима и осигура њихово укључивање у нове процесе.

10. АРАНЖМАНИ ЗА ПРИМЕНУ

Аранжмани за примену Стратешког плана обухватају:

А/ Локалну - Општинску структуру

Б/ Механизме и процедуре уз које ће се осигурати успешно спровођење стратегије

А/ Локална структура има две компоненте:

а/ управљачка структура - органи и тела за управљање процесом имплементације Стратешког плана и

б/ оперативна структура – органи, организације и институције које су задужене за реализацију Стратешког плана, приоритета и пројеката

а/ Структуре за управљање процесом имплементације Стратешког плана су:

- Скупштина општине
- Председник општине
- Општинско веће
- Општински Савет за развој

Скупштина општине усваја – доноси Стратешки план развоја, разматра и усваја годишње акционе планове Стратешког плана и обезбеђује сразмерна буџетска средства за њихову реализацију. Скупштина, најмање једном годишње разматра извештај о имплементацији Стратешког плана и постигнутим резултатима врши евентуалне измене у Стратешком плану и приоритетним пројектима.

Председник општине одређује састав и именује Општински Савет за развој (или израву Стратешког плана) као тело које сачињавају представници свих сектора и релевантних институција и организација одговорних и заинтересованих за развој у општини.

Општински савет за развој, анализира потребе, стање, проблеме и могућности, дефинише и предлаже стратешке приоритете развоја, у сарадњи са надлежним институцијама, организацијама и општинским службама, утврђује предлоге годишњих акционих планова и изнесе потребних средстава за њихову реализацију. Савет координира израву и прати имплементацију општинског Стратешког плана и одговоран је за спровођење процеса мониторинга и евалуације. Савет најмање једном годишње извештава СО о имплементацији Стратешког плана и постигнутим резултатима, предлаже СО евентуалне измене у Стратешком плану и приоритетним пројектима, редовно консултује и информише јавност о процесу имплементације Стратешког плана и обезбеђује транспарентност у раду и адекватну друштвену подршку.

Пратеће службе и организације које обезбеђују адекватан рад структура управљања Стратегијом развоја су: Општинска управа Бачка Паланка-Одељење за привреду и Одељење за буџет и финансије у сарадњи са Канцеларијом за развој.

б/ Оперативне структуре за реализацију Стратешког плана

Поред свих локалних организација, органа, институција и привредних актера утврђених у Акционом плану за носиоце реализације ове стратегије, кључну улогу имаће:

Канцеларија за локални економски развој – Тим за развој

Канцеларија за локални економски развој је формирана током 2009. године. Њено оснивање је кључно за спровођење стратегије. Улога Канцеларије, коју тренутно чини четворо људи са искуством, била би да стручно, технички координира све активности у општини, које су усмерене ка спровођењу договорених приоритета. Канцеларија тесно сарађује са осталим локалним актерима који су преузели одговорност за имплементацију појединих приоритетних области из Стратегије и помаже да се активирају сви локални ресурси, као и да се привуку нова финансијска средства изван општине. С тим у вези, запослени у Канцеларији за локални економски развој служили би као тим који би организовао локалне актере и писао предлоге пројеката за разнородне програме подршке који постоје на покрајинском и републичком нивоу. Посебна одговорност ове Канцеларије биће и наступ према европским ИПА програмима.

Канцеларија тесно сарађује и са носиоцима политичких - управљачких структура - са Саветом за развој општине, председником општине и Општинским већем, како би осигурала ефикасну имплементацију стратегије.

Активности на јачању сарадње и целовитих капацитета управљачких и оперативних структура за спровођење Стратешког плана је сталан стратешки задатак.

Б/ Механизми и процедуре за ефикасну примену/имплементацију Стратешког плана:

Стратешки план тежи да демонстрира спремност за успостаљање одрживог модела развоја општине Бачка Паланка и стога је важно осигурати да сви локални актери преузму пуну одговорност за његову имплементацију. У циљу обезбеђивања пуне и ефикасне имплементације стратегије, поред основних структура за управљање и имплементацију, овим документом се дефинишу и оквирни механизми и процедуре потребни за координацију активности:

- Скупштина општине најмање једном годишње разматра извештај о спровођењу Стратешког плана и усваја корективне мере и акционе планове за наредну годину
- Савет за развој прати, координира и мониторише спровођење Стратешког плана и уз акционе планове, најмање једном годишње припрема извештај за СО
- Савет осигурава да се благовремено, у процесу креирања општинског буџета, презентују акциони годишњи планови проистекли из овог Стратешког плана и тако обезбеди финансијска подршка за њихово спровођење
- Савет за развој у складу са својим овлашћењима прави годишње планове свога рада и деловања и комуникације према локалној власти, другим актерима развоја и према јавности. Свој план рада доставља органу који га је именовао на увид и мишљење. За рад и деловање Савета услове обезбеђује Општинска управа
- Савет за развој иницира регионалну сарадњу и међуопштинске састанке (најмање једном годишње) у одређеној приоритетној области развоја, са циљем размена информација и дефинисања заједничких интереса, програма и пројеката. Ове активности су саставни део годишњих планова рада Савета
- Савет, по процени, окупља чланове појединих секторских група у општини како би неке од области - питања целовитије сагледао
- Канцеларија за развој представља централни стручни тим имплементације Стратегије за коју ће прецизна улога и задаци бити утврђени одлуком о оснивању

- Сви други локални актери идентификовани као носиоци развоја појединих области, дужни су спроводити договорене стратешке мере и активности и у своје годишње планове и извештаје уврстити реализацију задатака из стратегије. Ово се посебно односи на све институције, јавна предузећа и општинске службе које се финансирају из буџета општине

Поред напред наведеног потребно је развити следеће механизме и институционализовати их:

- **Протокол о спровођењу стратегије развоја** - дефинисати и усвојити јединствен протокол о сарадњи између локалне власти, привредних и јавних предузећа, институција, невладиних организација, других релевантних јавних и приватних субјеката којим се јасно препознаје улога, обавезе и одговорност сваког од актера у односу на усвојени Стратешки план. Протокол дефинисати и потписати у року од 6 месеци од усвајања Стратешког плана.
- **Одлука о формирању посебне буџетске ставке** за подршку имплементацији Стратегије развоја. Оваква одлука осигураће да општински буџет у оквиру реалних могућности, прати и подржава стратегију, а с друге стране, обезбедиће сигурна средства за учешће у суфинансирању пројекта којима се аплицира код организација и страних донатора (суфинансирање општина је један од захтева код ИПА и других фондова).

11. РЕСУРСИ ПОТРЕБНИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ

Имплементација Стратегије развоја општине Бачка Паланка с једне стране захтева рационалнији и ефикаснији приступ у коришћењу постојећих ресурса у општини (како материјалних, финансијских, тако и људских), а са друге стране подразумева и идентификовање нових средстава и њихових извора унутар и изван општине.

У условима опште економске рецесије и реалних проблема са стабилношћу општинског буџета, спровођење стратегије почиваће на принципу **реално могућег**, а уз додатно ангажовање расположивих ресурса унутар и изван општине.

Материјални ресурси

У општини, идентификовани су следећи материјални ресурси на којима почивају могућности за спровођење стратешких задатака:

- Река Дунав (лука, привреда, туризам)
- Плодно земљиште
- Саобраћајна и комунална инфраструктура
- Индустијске зоне
- Мултинационалне компаније
- Велики број МСП
- Образовне установе
- Спортски клубови и објекти
- Установе здравствене и социјалне заштите

Финансијски ресурси

У општини Бачка Паланка издвајања за развојне активности обезбеђују се из планираних буџетских средстава општине и других извора, пре свега Фондова за развој покрајине и републике, Фондова за капитална улагања, средстава ресорних секретаријата АП Војводине и министарстава Републике Србије...

Из свега наведеног може се закључити да је локална самоуправа спремна да издвајањима из општинског буџета, прибављањем средстава од домаћих и страних донатора допринесе остваривању приоритета предвиђених усвојеним Стратешким планом.

Оно што недостаје да би се успешније прибављала средства изван општине, јесте стручно оспособљен локални тим који би писао предлоге пројеката и користио све могућности које општини стоје на располагању (ИПА фондови, прекограничнма сарадња, домаћи национални и покрајински програми подршке).

Људски ресурси

Општина Бачка Паланка поседује велики број стручних кадрова који своја знања, искуство и вештине могу много ефикасније ставити у функцију развоја. Део је идентификован кроз процес израде Стратешког плана, како у Савету за развој општине тако и у оквиру секторских група и њихових лидера и сви они су својим знањем и стеченим искуством дали значајан допринос у самој изради документа.

Трајан задатак Стратегије је да додатно мобилише све расположиве људске ресурсе који могу дати допринос развоју општине и да ствара друштвено политичку климу у којој се цени рад, креативност, иновативност и посвећеност.

Значајан ресурс за Општину представљају млади и препозната је потреба њиховог већег укључивања.

Управљачки ресурси

Управљачки ресурси за имплементацију Стратегије постоје, како у постојећим институцијама и организацијама, тако и у Савету за развој који представља тело састављено од стручних и компетентних људи, са капацитетима да ефикасно управљају процесом имплементације Стратешког плана.

12. ПЛАН ПРАЋЕЊА И ОЦЕНА УСПЕШНОСТИ

Циљ мониторинга и евалуације: спровођења Стратешког плана је да се систематично, редовно прикупљају подаци, прати и надгледа процес примене (имплементације) и процењује успех Стратешког плана. Сврха мониторинга и евалуације је праћење напретка, побољшање ефикасности и успешности Стратешког плана, али и предлагање измена у активностима на основу налаза и оцена.

Временски оквир: Мониторинг (као систематски непрекидан процес прикупљања података) спроводи се континуирано током пружања услуга која је предмет праћења и дугорочно за период на који се прави Стратешки план. Евалуација (као анализа података и доношење оцене о успешности) вршиће се повремено – периодично и пратиће одређене фазе имплементације Стратешког плана. Евалуација успешности целокупног документа обављаће се једном годишње и извештај о евалуацији је саставни део целокупног извештаја о спровођењу Стратешког плана који се подноси Скупштини општине и јавности на увид,

разматрање и евентуалне корекције. Финална евалуација Стратешког плана обавиће се на крају 2014. године.

Предмет мониторинга и евалуације: Мониторинг и евалуација укључују целовито сагледавање испуњења активности, специфичних задатака и циљева, стратешких циљева и мисије и то на следећи начин:

- Праћење процеса имплементације (да ли се планиране активности спроводе и да ли се ресурси ефективно идентификују и користе)
- Праћење исхода активности (ефекти - резултати активности у односу на уложене ресурсе - новац)
- Евалуацију напретка у остваривању сврхе (мисије и стратешких циљева Стратегије)
- Евалуацију утицаја стратегије на живот грађана/ки.

Индикатори напретка и успешности одређују се за сваку приоритетну циљну групу и на нивоу сваког циља специфичног задатка и саставни су део годишњег Акционог плана. Стратешки план ће користити комбиновано, квантитативне и квалитативне индикаторе како би се дошло до поуздане оцене о коначном успеху.

Методе и технике мониторинга и евалуације: За успешно обављање мониторинга и евалуације Стратешког плана користиће се стандардни сет алатки које су дефинисане Акционим планом у колони: средства верификације. Савет за развој ће у својим годишњим плановима рада прецизније дефинисати технике помоћу којих ће се спроводити мониторинг и евалуација Стратешког плана, уједначавати их и прилагођавати их за прикупљање података о свим разнородним активностима предвиђених Стратешким планом. Стручну помоћ пружиће им Канцеларија за развој или друга независна организација коју Савет изабере.

Носиоци процеса мониторинга и евалуације: Координатор активности мониторинга евалуације је Савет за развој уз стручну помоћ Канцеларије за развој. Сви актери у имплементацији стратегије и носиоци пројеката, услуга или појединачних активности су у обавези да у складу са општим индикаторима дефинишу специфичне и обезбеде њихово мерење током трајања имплементације.

Коришћење резултата мониторинга и евалуације: примарна сврха прикупљања података и доношења оцена о напретку и успеху је провера заснованости и реалистичности Стратешког плана, па с тим у вези и корекције циљева и задатака, уколико је то потребно. Мониторинг извештаји се сачињавају сваке године и презентују Скупштини општине и јавности на увид и разматрање.

13. ПЛАН КОМУНИКАЦИЈА – представљања у јавности

План комуникације посвећен је остваривању партиципације грађана у доношењу Стратешког плана и транспарентности рада тима који је учествовао у доношењу, као и остваривању транспарентности рада истог тима приликом остваривања циљева задатих овим стратешким документом. Овај одељак дефинише активности које омогућавају видљивост процеса и повећавање власништва заједнице над процесом доношења и спровођења Стратешког плана.

Циљеви предвиђених мера у плану комуникације су:

- информисање свих актера о процесу, мобилисање свих људских и материјалних ресурса и
- покретање на акцију свих одговорних друштвених чиниоца.

Комуникацијски план се односи на следеће фазе процеса израде и имплементације Стратешког плана развоја:

Фаза уласка општине у процес стратешког планирања

- Јавна презентација процеса планирања, консултације са грађанима и интервјуи и новински чланци о уласку општине у процес стратешког планирања, најаву процеса, истицање кључних разлога и очекиваних резултата
- Оснивање Савета за развој, као репрезентативног тела састављеног од представника релевантних актера у општини и његово представљање јавности
- Формирање секторских група (за привреду и регионални развој, пољопривреду, туризам, комуналне услуге и инфраструктуру, омладину и спорт, образовање и културу, здравствену и социјалну заштиту, заштиту животне средине и екологију) Савета у чијем саставу су лица која значајно могу допринети унапређењу своје области
- Партиципативно прикупљање података од свих релевантних институција и органа

Фаза израде стратешког документа

Ова фаза је карактеристична по високом учешћу разнородних друштвених чинилаца у анализи стања, одређивању приоритета и дефинисању конкретних задатака. Њу је пратио и интензиван рад на обуци локалних актера за спровођење процеса планирања. Форме које су коришћене:

- Радни састанци Савета и секторских група на доношењу Стратешког плана
- Консултације са стручним институцијама, организацијама и појединцима
- Консултације са стручним службама у општини
- Медијски прилози о процесу планирања - Присуство медија радним састанцима и упознавање са фазом процеса стратешког планирања, давање интервјуа, изјава за штампу и сл.

Фаза промоције усвојених стратешких опредељења

- Јавна расправа са грађанима/кама о предлогу Стратешког плана
- Израда плаката са информацијама о процесу израде СП и њихово постављање у јавним институцијама у општини
- Израда логоа Стратешког плана који ће се користити као промотивно средство на свим пројектима који буду произашли из Стратешког плана
- Доношење и усвајање Одлуке о усвајању Стратешког плана развоја на Скупштини општине
- Постављање документа на сајт Општине
- Штампање и дистрибуција усвојеног Стратешког плана носиоцима јавних овлашћења и власти и свим заинтересованим странама
- Конференција за штампу, након усвајања Стратешког плана, о успостављеним стратешким циљевима

Фаза имплементације Стратешког плана и фаза праћења напретка и оцене успеха

- Формирање Тима за комуникацију са медијима у оквиру Савета за развој
- Организовати Конференцију за медије о постигнутим резултатима, од стране Савета, најмање два пута годишње, а по потреби и чешће
- Израда и презентација (СО и јавности) годишњег извештаја о реализацији Стратешког плана

15. АНЕКСИ

15.1.Анекс 1. Акциони планови

15.2.Анекс 2. Повезаност са националним/покрајинским/регионалнимстратешким документима

15.3.Анекс 3. Повезаност са другим стратешким документима општине

15.4.Анекс 4. Мапа ресурса

Члан 2.

Ову одлуку објавити у Службеном листу Општине Бачка Паланка".

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ

БАЧКА ПАЛАНКА

Број:II-016-113/2009

03. новембар 2009. године

БАЧКА ПАЛАНКА

Председник
Скупштине општине,
Здравка Миленковић, с.р.

С А Д Р Ж А Ј

Страна

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ

177 Одлука о усвајању Стратегије развоја Општине Бачка Паланка за период
2010–2014. године страна 610